

Plenum

Tisdag 19.4.2022 kl. 14.02—19.09

3. Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2023—2026

Statsrådets redogörelse SRR 2/2022 rd

Remissdebatt

Talman Matti Vanhanen: Ärende 3 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till finansutskottet, som de övriga utskotten kan lämna utlåtande till senast 19.5.2022.

Efter finansminister Annika Saarikkos presentationsanförande förs debatten som snabbdebatt i fråga om de anföranden som ledamöterna reserverat sig för i förväg. Debatten inleds med en gruppanföranderunda där anförandena får vara högst 5 minuter långa. Övriga på förhand anmälda anföranden hålls i gruppanförandeordning och de får vara högst 5 minuter långa. Talmanskonferensen rekommenderar att också de anföranden som hålls efter snabbdebatten är högst 5 minuter långa. Dessutom kan jag ge ordet för repliker enligt eget övervägande.

För remissdebatten reserveras högst 2,5 timmar. Vid behandlingen av ärendet följer riksdagen det för ärenden med tidtabell överenskomna förfarandet. — Debatt, minister Saarikko.

Debatt

14.14 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tämän hyvin vakavan ja surullisen hetken jälkeen varmasti myös poisnukkuneen edustajan, työtään rakastaneen henkilön toive on, että jatkamme päiväjärjestyksessä, ja siksi esittelen teille nyt puheenvuorossani julkisen talouden suunnitelman.

Palaan aluksi helmikuulle. Helmikuun alussa esittelin teille hallituksen ensimmäisen lisätalousarvion tälle vuodelle. Toivoin silloin, että kyseessä olisi vihdoin viimeinen koronalisätalousarvio. Silloin totesin myös, että kaikkeen täytyy varautua. Kaikkeen täytyy varautua — totisesti.

Arvoisa puhemies! Hallitus joutui laatimaan tämän julkisen talouden suunnitelman vuosille 23—26 hyvin erilaisissa olosuhteissa kuin vielä alkuvuodesta ajattelimme. Valtiovarainministeriön helmikuun puolivälissä tehdyssä esityksessä julkisen talouden suunnitelman oletuksena oli suhteellisen vahva talouskasvu vielä tälle vuodelle.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan alensi talouden kasvuennustetta, lisäsi inflaatiopaineita ja ylipäättään epävarmuutta sekä toi uusia menotarpeita puolustukseen ja turvallisuuteen. Venäjän hyökkäys, se on vastenmielinen ja se on tuomittava. Sydämemme ovat ukrainalaisten puolella. Kuitenkaan valtiovarainministeriön talousarviovalmistelun perusteita ei uusi toimintaympäristö sinänsä järkyttänyt. Sen pohjalta käytiin normaalisti ministeriöiden

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

kahdenväliset neuvottelut ja hallituksen yhteinen neuvottelu huhtikuun 5. päivä, hyökyksen luomat lisätarpeet tietenkin huomioon ottaen.

Esityksessään hallitus päätti toteuttaa viime vuonna linjaamansa 370 miljoonan euron pysyvät säästöt kehystasoa alentamalla ja kohdentamalla ne 328 miljoonan euron osalta eri hallinnonaloille. Veikkausyhtiön tuottojen ohjaaminen valtion yleiskatteelliseksi tuloksi toteutettiin eduskunnassa toimineen parlamentaarisen työryhmän ehdotuksen mukaisesti.

Myös tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoja lisätiin parlamentaarisen työryhmän esityksen pohjalta. Kunnioitimme siis vahvasti eduskunnan tahtoa näissä kahdessa, myös taloudellisesti merkittävässä kysymyksessä. Lisäys on näissä tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoissa yhteensä 344 miljoonaa euroa verrattuna aiempaan kehystasoon, kuitenkin kehyksen puitteissa. Aivan välttämättömiä yksityisiä tutkimus- ja kehitysinvestointeja vauhdittaa lisäksi uusi verokannustin, joka otetaan käyttöön ensi vuoden alusta alkaen.

Miksi panostamme tähän? Siksi, että ne ovat osa hallituksen keskeistä tavoitetta vahvistaa talouden kasvun edellytyksiä. Pitkäjänteinen, vahva ja myös luonnon kannalta kestävä talouskasvu, se on paras keino hyvinvointiyhteiskunnan rahoittamiseksi ja julkisen talouden kestävyysvahvistamiseksi.

Kasvun tueksi riihessä löydettiin ratkaisu myös investointien lupamenettelyjen vauhdittamiseen niin, että energiaomavaraisuuden lisäämistä pystytään nopeuttamaan entisestään.

Kolmas kasvun vahvistamisen avain on työperäinen ja koulutusperäinen maahanmuutto, johon jo hallituksen aiemmat päätökset ovat antaneet paljon vauhtia, ja niiden toimeenpanoa seurataan tiiviisti.

Talouskasvun edellytyksistä huolehtimisessa, siinä on pyritty ottamaan oppia menneestä. Finanssikriisistä toipumiseen meni taannoin noin kymmenen vuotta, mutta edellisestä, myöskin puhemiehen äsken puheessaan viittaamasta 90-luvun lamasta, siitä toivuttiin paljon nopeammin juuri kohdentamalla menoja tutkimus- ja kehitysrahoitukseen määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti. Silloin päästiin vahvaan investointien ja tuottavuuden kasvuun mobiiliteknologian siivittämänä. Julkisen velan bkt-suhde, se taittui silloin nopeasti.

Arvoisa puhemies! Suomella on nyt vahvaa edelläkävijyyttä ja kilpailukykyä ilmastomuutosta hillitsevien teknologioiden, tuotantojen ja myös palveluiden alalla. Näistä voi löytyä Suomen uusi Sampo eli investointien ja kasvun moottori. Suomen kestävä kasvun ohjelmasta noin miljardi euroa kohdentuu investointeihin puhtaaseen energiantuotantoon, vähäpäästöisiin innovaatioihin, rakennusalan ympäristöratkaisuihin sekä sähköisen liikenteen latausinfraan.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan, se taas antoi puhtaan teknologian investoinneille, tälle kokonaisuudelle, vielä aivan uuden pontimen, ja se on, ei enempää eikä vähempää kuin omavaraisuus. Hallituksen esitys julkisen talouden suunnitelmaksi sisältääkin lisätoimia, joilla vahvasti vauhditetaan irtautumista Venäjän fossiilisesta energiasta: enemmän kotimaista energiantuotantoa ja fossiilista energiaa korvaavan teknologian hyödyntämistä siis.

Kehysriihen yhteydessä tähän energian hintojen nousuun ja ylipäätään inflaatioon ja hintojen nousuun liittyen päätettiin myös pienituloisimpien kansalaisten sopeutumisesta äkilliseen energiahintojen nousuun: sitä tuetaan aikaistamalla elinkustannusten nousua vastaavaa indeksikorotusta sosiaalietuuksiin. Tämä on oikeudenmukaista, ja se on tarpeen yhteiskunnallisen eheyden ja eriarvoisuuden vähentämisen kannalta.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Koronakriisissä valtio joutui ottamaan vastaan iskuja yritysten, kuntien ja yksittäisten ihmisten sijasta. Tarkoituksena oli rakentaa siltaa yli vaikeimman ajan, kompensoida rajoitusten haittoja elinkeinoelämälle ja ylläpitää työllis-

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

syyttä, kunnes päästään takaisin normaalimpaan aikaan. Tälle kaikelle oli myös vahva, yli puoluerajojen kulkeva tuki.

Mutta toki myös nyt tarvitaan valtion toimia, mutta kuitenkin on hyvä ymmärtää, että Venäjän hyökkäys Ukrainaan, se on erilainen kriisi. Turvallisuusympäristömme, se on muuttunut peruuttamattomasti. Venäjän eristäminen muun muassa fossiilisista polttoaineista irtautumalla, se tarkoittaa nopeaa siirtymää aivan uudenlaiseen toimintaympäristöön.

Valtion on totta kai toimittava myös uudessa kriisissä, mutta toisella tavalla kuin korona-aikana, nyt varautumalla ja vauhdittamalla siirtymää sekä estämällä eriarvoisuuden kasvua. Kaikkia markkinoiden aiheuttamia ongelmia ja äkillisiä muutoksia valtio ei pysty kompensoimaan tai korjaamaan, mutta hallitus tekee merkittäviä lisäpanostuksia maanpuolustukseen sekä kyber- ja rajaturvallisuuteen ja auttaa myös sotaa Ukrainasta pakenevia. Suomen sotilaallisessa toimintaympäristössä tapahtunut muutos, se edellyttää pitkäjänteistä puolustuskyvyn vahvistamista sekä nopeaa lyhyen ja keskipitkän aikavälin lisäresursointia Puolustusvoimien määrärahoihin. Se aloitetaan välittömästi jo kuluvana vuonna lisätalousarviossa.

Myös Rajavartiolaitosta vahvistetaan muun muassa hankkimalla uudet valvontalentokoneet. Puolustuksen ja rajan nopeisiin menotarpeisiin palataan vielä toukokuussa, kun todellakin tämän vuoden toinen lisätalousarvio esitellään. Samoin kyberturvallisuutta vahvistavat toimet, nekin aloitetaan välittömästi tänä vuonna, mutta myös kehyksessä osoitetaan lisävoimavaroja useilla kymmenillä miljoonilla vuosittain.

Oma tärkeä kysymyksensä ovat Ukrainasta sotaa pakenevat ihmiset. He ovat tilapäisen suojelun piirissä. Tavoite on saada heidät nopeasti osaksi normaalia arkea, työelämää ja koulunkäyntiä — sekä aikuiset että lapset. Kuntien rooli tässä on keskeinen, ja hallitus korvaa kunnille niille aiheutuvia menoja, joihin on nyt siis myös kehyksessä mittavasti varauduttu.

Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyksen vuoksi julkisen talouden perustana olevat reaalityalouden ennusteet, ne ovat juuri nyt harvinaisen epävarmoja. Hyökkäystä edeltäviin ennusteisiin verrattuna Suomen bkt-kasvu, se lähestulkoon puolittuu tältä vuodelta. Ensimmäisen vuoden oletamme jatkuvan noin 1,7 prosentin tasolla. Näillä kasvuoletuksilla budjettitalouden alijäämä olisi nyt kehyskaudella noin 7,2 miljardia euroa. Julkisyhteisöjen velka suhteessa bkt:hen olisi ensi vuonna liki 67 prosenttia. Velkasuhde lähtisi kehyskauden loppupuolella kasvuun, ottaen huomioon juuri nämä panostukset puolustukseen, tutkimukseen ja kehitykseen, mutta myös velan korkomenojen kasvun vuoksi.

Velkasuhteen pitämiseksi aisoissa tarvitaan nyt siis lisää ennen kaikkea talouden kasvua vauhdittavia toimia, ja kyllä, menojen priorisointia, mitä hallituskin teki. Myönteistä on se, että työllisyysaste on nyt kuitenkin noussut erittäin suotuisasti, työpaikkoja on avoimena ja työllisyys lähenee kehyskauden lopulla arvioidusti 75:tä prosenttia eli vihdoin hyvää pohjoismaista tasoa ja myöskin hallituksen itselleen asettamaa tavoitetta.

On syytä huomioida myös yksi merkittävä muutos tämän poikkeuksellisen ajan keskeillä: hyvinvointialueuudistus, se muuttaa ensi vuonna olennaisesti valtion budjetin rakennetta. Kun kuntien sote-menot siirtyvät valtion budjettiin, menotaso kasvaa sen vuoksi 13,9 miljardilla, valtionosuudet hyvinvointialueille katetaan valtionverotuksella ja kuntaverot taas kevenee 13 prosenttiyksiköllä. Hyvinvointialueiden onnistuminen sote-menojen kasvun hillinnässä on tärkeää koko julkisen talouden kannalta, ja tämä hallitus varmistaa asiaa muun muassa tuottavuutta lisääviä kertaluonteisia ict-menoja tukemalla.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Hyvät kansanedustajat, Euroopassa on sota. Tästä syystä hallitus joutui tekemään kehyspoikkeuksen, jotta tilanteeseen välittömästi liittyvät maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden ja kyberin menolisäykset, joista edellä kerroin, katetaan kehyksen ulkopuolisina. Samoin Ukrainaan annettu apu, pakotteiden välittömät vaikutukset, katetaan vastaavasti. Lisäksi myös energiahintojen nousun takia tehtävät yksittäiset toimet ja huoltovarmuuden kannalta välttämättömät investoinnit, jotta olisi kotimaista energiantuotantoa ja jotta vauhdittaisimme fossiilisesta energiasta luopumista, kuuluvat tähän niin sanottuun kehyspoikkeukseen. Hyvä eduskunta! Näitä yllättäviä menoja vastaavien leikkausten tekeminen muista menoista nopealla aikataululla ei olisi ollut kasvun eikä yhteiskunnallisen eheyden kannalta perusteltua tehdä.

Ja vielä aivan lopuksi, arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikkaa on tehty tällä vaalikaudella poikkeuksellisen vaihtelevassa toimintaympäristössä. Korona-aikana valtio velkaantui nopeasti, mutta samalla onnistuttiin ylläpitämään työllisyyttä ja vahvistamaan kasvun edellytyksiä. Kriisin aikana valmisteltiin samalla merkittäviä tulevaisuuden rakenteellisia toimia: oppivelvollisuuden, soten ja työllisyyspalveluiden uudistuksia.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan, se palautti kansakunnan, valtion ja politiikan perusasioiden äärelle. Syntyi uusi tärkeysjärjestys. Kaikinpuolisesta turvallisuudesta huolehtiminen, huoltovarmuus sekä myös kotimaisen ruuan ja energian saanti nousivat yhdessä yössä tärkeysjärjestyksen kärkeen. Silti kriisissä on taas mahdollisuus uudistua ja vahvistaa tulevaisuuden kestävästä kasvusta. Julkisen talouden suunnitelman, hyvät kollegat, voikin tiivistää tuleville vuosille seuraavasti: Me varaudumme. Me uudistumme. Me pärjäämme.

Puhemies Matti Vanhanen: Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Koskinen.

14.26 Johannes Koskinen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän eduskunnan ja hallituksen kauteen ei juuri ole mahtunut normaaliaikojakaan. Sairaalat olivat vielä täynnä koronapotilaita, kun Venäjän oikeudetön ja brutaali hyökkäys Ukrainaan alkoi. Joudumme nyt harkitsemaan kansainvälistä asemaamme ja vahvistamaan puolustustamme tilanteessa, jota kukaan meistä ei toivonut näkevänsä.

Venäjän autoritaarinen syöksykierre on kaikkien yhteinen tragedia. Se ei ole sitä vähiten Venäjän itsensä kannalta, jonka nuoria miehiä kuolee turhaan järjettömässä sodassa, ja maa taantuu synkkyyteen. Vain Ukrainan kohtalo on vielä pahempi — sillä erotuksella, että ukrainalaisilla on toivoa paremmasta sekä rohkeutta taistella sen puolesta.

Käsitlemme hallituksen julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 23—26 tätä taustaa vasten. Vuosi sitten sovitusta kehystasosta pidetään kiinni, mutta kehysääntöön tehdään poikkeus, joka kattaa puolustuskykymme nostamiseen, Ukrainan pakolaistilanteen hoitamiseen ja energian huoltovarmuuteen liittyvät menot.

Oikeistovaihtoehto olisi ollut tehdä kasvavan epävarmuuden oloissa syvät ja kansaa jatkavat leikkaukset. SDP:n ryhmä katsoo, ettei ole oikein tai talouden näkökulmasta viisasta leikata pienituloisten toimeentuloa, varsinkaan nyt, kun kriisin kiihdyttämä inflaatio muutenkin syö kansalaisten ostovoimaa ja tarvitaan päinvastoin kohennusta arjen toimeentuloon. Siksi hallitus aikaistaa indeksikorotuksia ja keventää eläkeläisten verotusta. Myös suuret leikkaukset Suomen kansainväliseen apuun olisivat harkitsematonta omaan nilkkaan osuvaa itsekkyyttä — ja erityisen lyhytnäköisiä tilanteessa, jossa rajusti nouseva ruoan hinta voi pahentaa epävakautta ja muuttopaineita köyhyyden pesäkkeissä.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Arvoisa puhemies! Puolustusvoimien toimintamenoihin ohjataan 130—200 miljoonaa vuodessa kehyskaudella, materiaalihankintoihin 1,75 miljardia muutamassa vuodessa. Rajavartiolaitokselle sekä kyberturvallisuuteen kohdennetaan merkittäviä panostuksia. Turvallisuudestamme emme voi tinkiä.

Toinen asia, josta emme voi tinkiä, on perustan luominen tulevalle kasvulle. Kasvuun perustuva talouspolitiikka oli jo näyttänyt kyntensä ennen sodan alkua. Suomen velkasuhde laski yli kolme prosenttiyksikköä vuonna 21 ja työllisyysasteen trendi nousi ennätystasolle, 74 prosenttiin.

Talouden voimakas kasvu oli jatkumassa myös kuluvana vuonna. Vaikka Venäjän hyökkäys heikentää ennusteita, on meillä Marinin hallituksen onnistuneen talouspolitiikan ansiosta nyt helpompi tehdä välttämättömät panostukset.

Turvallisuushankinnat nostavat julkista velkaa ja valtion vuotuisia korkomenoja. Ne eivät kuitenkaan lykkäämällä halpene. Samalla väestön ikääntymiseen liittyvät tasapainohaasteet eivät ole kadonneet minnekään. Tavoitteesta kääntää velkasuhde lasku-uralle normaaliolojen korkeasuhdanteessa on syytä pitää kiinni. Vastuullinen julkisen talouden hoitaminen on sekin tärkeä osa kokonaisturvallisuutta. Siksi tarvitsemme tulevina vuosina malttia menojen osalta sekä jatkotoimia veropohjan tiivistämiseksi ja harmaan talouden suitsemiseksi, verojen kokoamista oikeudenmukaisesti maksukyvyyn mukaan.

Avainasemassa ovat kuitenkin työllisyys ja tuottavuus eli osaamiseen perustuva kasvu. Tarvitsemme ja arvostamme jokaisen työpanosta. On tärkeää toteuttaa parlamentaarisen työryhmän suositukset tutkimus- ja tuotekehitysrahoituksen nostamiseksi neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta sekä jatkaa koulutuspolitiikan suurimman reformin sitten peruskoulun, oppivelvollisuuden laajennuksen, toteuttamista.

Kriisin keskellä on merkille pantavaa, että Marinin hallitus on johdonmukaisesti pysynyt toteuttamaan hallitusohjelmaansa. Kaikki isot uudistukset on viety läpi, mukaan lukien pitkään valmistelussa ollut sote-uudistus.

Taloutemme iso kuva, vastuu ilmastosta ja oma turvallisuutemme, kaikki, puoltavat isoa harppausta kohti päästötöntä Suomea. Uuteen teknologiaan panostamalla luomme Suomeen uutta korkean tuottavuuden työtä. Muutosta vauhdittamalla teemme kotimarkkinointamme kasvualustan vientiyrityksille.

Koetut kriisit ovat korostaneet vanhaa opetusta. Vakaa ja vastuullisesti hoidettu valtiontalous on tärkeä turvaverkko, koska se antaa valtiolle mahdollisuuden pelastustoimiin ihmisten ja yritysten auttamiseksi kriisin koittaessa.

Koronakriisin aikaan Suomi vältti konkurssiaallot ja massatyöttömyyden myös, koska hallituksella oli kykyä ja malttia olla tukahduttamatta taloutta ennenaikaisilla leikkauslietoilla. Työllistävää kasvua, investointeja ja osaamista vahvistavalla talouspolitiikalla varmistamme Suomen kyvyn myös jatkossa selvitä kriiseistä ja haasteista. Siksi hallituksen julkisen talouden suunnitelmassa esittämät vastuulliset linjaukset saavat sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän täyden tuen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koskinen piti sosiaalidemokraattien ryhmäpuheen eikä puhunut valiokunnan puheenjohtajana. — Seuraavaksi edustaja Koskela, perussuomalaisten ryhmä.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

14.31 **Jari Koskela ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaisten eduskuntaryhmän puolesta toivotan voimia ja siunausta Ilkka Kanervan, isänmaallisen ja ystävällisen herrasmiehen ja kansan palvelijan, läheisille.

Nyt siirryn päivän aiheeseen eli julkisen talouden suunnitelmaan.

Huolestani pitäisi olla tässä salissa yhteinen: miten tämän maan taloutta ja asioita hoidetaan? Valtion velka on jo nyt 130 miljardia ja ensi vuoden jälkeen ainakin 144. Vaalien jälkeen vaihtuu hallitus, jonka ongelmaksi olette jättämässä ennennäkemättömän suuren velkasalkun. Arvioiden mukaan velkaa olisi vuonna 26 ainakin 165 miljardia.

Hallitus on siirtänyt paljon menoja kehysten ulkopuolelle. Koronan ja Venäjän hyökkäyssodan vaikutusten takia tämä on osin perusteltua, mutta kehysmenettelyn uskottavuuden rapautumisesta on esitettävä huoli. Joka tapauksessa kehysten ulkopuolella oleva velka on velkaa siinä, missä muukin velka. Jostain on löydettävä myös aitoja säästöjä.

Se, että hallitukset vuodesta 2009 asti ovat tehneet alijäämää, ei ole peruste jatkaa massiivista velanottoa. Taloutta on tasapainotettava. Muutamia esimerkkejä keinoista: Kallis ja tarpeeton oppivelvollisuus uudistus on peruttava. Kehitysapu on leikattava ja sitä on suunnattava uudelleen. Näitä varoja olisi syytä käyttää ukrainalaisten pakolaisten auttamiseen täällä Suomessa ja humanitäärisen apuun paikan päällä. Kehitysapu Venäjän toimia tukeviin maihin on syytä lopettaa välittömästi.

Julkisen sektorin esimiestaitoihin pitää panostaa. On tutkimuksia, joiden mukaan huonolla johtajuudella menetetään jopa kymmenen prosenttia yhteisöjen liikevaihdoista. Lisäksi OECD:n tutkimuksen mukaan Suomen olisi mahdollista saavuttaa nykyinen julkinen palvelutuotos teoreettisesti jopa 35 prosenttia pienemmällä panostuksella.

Käsittelyssä olevassa esityksessä on kannatettaviakin osia. Pidämme aivan oikeana panostettavia miljardeja maanpuolustukseen ja asevoimiin. Turvallisuudesta huolehtiminen on valtion perustehtävä, josta ei pidä enää yhtään tinkiä. Myös tki-panostukset ovat oikeasuuntaisia. Uusia teknologioita ja innovaatioita kehittämällä saamme lisää vientituotteita myös vihreän siirtymän osalta.

Arvoisa puhemies! Meidän pitää irrottautua heti venäläisestä tuontienergiasta. Se on moraalisesti ainoa vaihtoehto. Nyt jos koskaan pitää panostaa kotimaisiin ja juuri nyt käytössä oleviin resursseihin. Meidän täytyy turvautua niin mittaviin turvealueisiin kuin me siimmekin.

Perussuomalaiset kannattavat toimia, joilla turvataan kotimainen energiaomavaraisuus. Nyt välittömästi olisi esimerkiksi luotava turveyrittäjille sellainen toimintaympäristö, että jo luvitettut turvealueet voitaisiin ottaa käyttöön. Niitä on noin 30 000 hehtaaria.

Tässä tilanteessa myös ruokaomavaraisuuden merkitys kasvaa. Maatalouden kriisi on ratkaistava ja pellot täytyy pitää viljeltyinä, myös turvepellot, jotka tuottivat viime kesänä parhaan sadon.

Vihreän siirtymän suhteen voimme aivan hyvin siirtää hiilineutraalisuustavoitetta vuoteen 2050 eli samalle viivalle käytännössä kaikkien muiden EU-maiden kanssa. Ei ole mitään perustetta, miksi me harjoitamme maailman kunnianhimoisinta ilmastopolitiikkaa, varsinkin kun kansalle ja erityisesti pienituloisille tulee siitä kohtuuttoman iso lasku.

Me perussuomalaiset esitämme helpotuksia liikennepolttoaineiden verotukseen. Diesellajoneuvojen käyttövoimaverolle ei myöskään ole enää perusteita.

Arvoisa hallitus, vaikka nyt korostatte ennätyskorkeita työllisyyslukuja, on todellisuus kuitenkin vähän toisenlainen. Tehtyjen työtuntien määrä on laskussa, vaikka työllisten määrä nousee. Tämä ei ole kestävä. Työllisyyspalveluiden siirto kunnille ei tuo pelastus-

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

ta. Julkinen taloutemme ei tämän hallituksen politiikalla tule tervehtymään. Hallituksen työllisyystoimet, sote-uudistus ja elpymispakettirahoitteiset hankkeet kasvattavat varmas-ti menoja, sen jokainen meistä täällä tietää, mutta on äärimmäisen epävarmaa, saadaanko niiden avulla säästöjä tai kestäväää kasvua.

Arvoisa puhemies! Mieleeni on jäänyt viime syksyltä valtiovarainministerin lausahdus, että nyt on jo otettu lasten säästöpossutkin käyttöön. Tuo oli tilanne ennen Venäjän sotaa. Nyt tilanne on pahempi. Uskon, että meidän ei täytyisi turvautua lasten säästöpossuihin eikä jättää tuleville sukupolville ja hallituksille näin massiivista velkavuorta, jos vain to-teuttaisimme perussuomalaisten vaihtoehdon ja laittaisimme asioita tärkeysjärjestykseen. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sankelo, Kansallisen Kokoomuksen ryhmäpuheen-vuoro.

14.37 Janne Sankelo kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaipaus jää — elä-mä jatkuu.

Mitä enemmän suomalaiset näkevät kuvia Putinin Venäjän raa'asta hyökkäyssodasta, viattomien murhaamisesta ja järjestelmällisestä tuhoamisesta, sitä enemmän kaivataan päättäväisiä toimia turvallisuuden ja vakauden lisäämiseksi. Kokoomus esitti puolustus-menojen tuntuvaa tasokorotusta sekä noin kahden miljardin euron materiaalihankintojen lisäämistä ennen kehysriihtiä. Näitä panostuksia hallitus on nyt toteuttamassa, ja se on oi-kein. Kiitämme.

Kuten pääministeri Marin on sanonut, meillä ei ole varaa suhtautua sinisilmäisesti ko-honneisiin turvallisuushuoliin. Kokoomuksen mielestä on tehtävä kaikki muuttuneen tur-vallisuustilanteen edellyttämät panostukset varautumiseen. Ukrainan puolustussota on tär-keä myös Euroopan unionille. Läntisten arvojen puolesta taistelua on tuettava kaikin kei-noin. Suomesta on tehtävä ukrainalaisille sotapakolaisille mahdollisimman hyvä koti siksi aikaa, kun tarvetta on.

Arvoisa puhemies! Tämän kehyspäätöksen jälkeen Rinteen—Marinin hallitusten ta-louspolitiikan perintö on selvä. Julkisen talouden suunnitelman käsittelyn tulee olla kes-kustelu siitä, missä kunnossa hyvinvointipalveluidemme rahoituspohja on. Mistä taloude-linen kasvu syntyy? Miten vahvistetaan julkisen talouden kriisinkestokykyä?

Siksi täytyy kiinnittää huomiota siihen, mitä kehysriihen päätöksistä puuttuu. Kriisiajan menolisäykset edellyttäisivät kriisiajan työllisyystoimia ja kriisiajan priorisointia. Sipilän hallituksen työllisyysreformit ovat nostaneet työllisyyttä nyt, mutta laaja-alaiset menojen lisäykset syventävät alijäämää. Tämän hallituksen osalta jo tavoitteet olivat alimitassa. En ole löytänyt asiantuntija-arviota, jonka mukaan työllisyyspäätökset olisivat vahvistamassa julkista taloutta edes hallituksen itse itselleen asettamien tavoitteiden mukaisesti. Kehys-riihessä hallitus siis luovutti ja laski aisat alas lopullisesti työllisyyden suhteen.

Hallituskausi on mennyt menoja lisäillessä — velaksi. Veronmaksajien Teemu Lehti-nen luonnehti osuvasti hallituksen kriisitietoisuutta. Menoja lisättiin vaalikauden alussa, koronapandemiassa menoja lisättiin, Venäjän hyökättyä Ukrainaan menoja lisätään. Ris-keihin on reagoitu, lisätty on — myös sinne, missä se ei olisi ollut välttämätöntä.

Yksi sokea piste riskitietoisuudessa on: julkisen velkaantumisen kasautuvat riskit. Kor-kotaso on nousussa, rahalle tulee hintaa ja päättymätön velkaantuminen on aito, oikea, konkreettinen riski. Yhteiskunnan taloudellinen kriisinkestokyky heikkenee. Uusimman

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

kehyspäättöksen seurauksena valtio tulee olemaan yli seitsemän miljardia euroa alijäämäinen tänä vuonna. Seitsemän miljardin euron alijäämä jatkuu ensi vuonna, seuraavana ja seuraavana. On selvää, että tulevaisuuden velkaantumista ei selitä korona tai Venäjän hyökkäyssota. Velkaantuminen päättyy tai on päättymättä sen mukaan, miten hallitus asettaa asioita tärkeysjärjestykseen. Hyvinvointia ei voi napata lainalle pysyvästi tulevilta sukupolvilta.

Hyvät kollegat, meillä ei ole varaa talouden kriisinkestävyyden rappiolle. Matala ulkomainen velka ja riippumattomuus tekisivät meidät vähemmän alttiiksi vaikutusyrityksille. Talouspolitiikka on osa turvallisuuspolitiikkaa ja huoltovarmuutta.

Arvoisa puhemies! Teknokraattiselta kuulostava kehysbudjetointi on ollut tärkeä työkalu säilyttää joku holtti. Marinin hallituksen heikosti perustellut kehysten rikkomiset ovat romuttaneet tämän menojaarrun. Hallituksella ei ole olemassa pidäkettä menojen kasvun hillintään.

Hallitus on päättänyt siirtää kehysten ulkopuolelle puolustukseen ja varautumiseen liittyvät menot. Puolustuksen ja turvallisuuden osalta se on kannatettavaa. Sen sijaan on vaikea nähdä välttämättömyyttä kaikissa menoissa. Esimerkiksi: miten kosteikkoviljelyn edistäminen turvaa ruuantuotantoa tai miten sähköautojen hankintatuet liittyvät akuuttiin tarpeeseen vahvistaa puolustusta? Ei sodalla voi perustella mitä tahansa velaksi tehtävää menolisäystä.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies: On selvää, että talouspolitiikan sääntöjä on vahvistettava. Talouspolitiikan arviointineuvosto esitti parlamentaarista sitoutumista uuteen ankkuriin. Sen mukaan julkista taloutta tulisi vahvistaa 0,2—0,4 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen joka vuosi. Ankkuri ohjaisi velkaantumisen kestäväälle uralle.

Kokoomus on valmis sitoutumaan pohjoismaisen tason hyvinvointipalveluiden turvaamiseen. Kriisinkestävää yhteiskuntaa ei voi rakentaa rapautuvan talouden varaan. Toivotavasti myös muista puolueista löytyy rohkeutta kohdata talouden tosiasiat. Tosiasioiden tunnustaminen on viisauden alku.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pirttilahti, keskustan ryhmä.

14.43 Arto Pirttilahti kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, hyvät kuulijat! Poliittikkaa pitää tehdä ajassa — siitä on lähdettävä, että tähän on tultu. Elämme vakavia aikoja: koronaa nyt ei ole vielä täysin nujerrettu, ja Euroopassa riehuu sota. Näkymät ovat poikkeuksellisen epävarmat. Siksi kehysriihi olikin huolenpitoa perusasioista; Suomen turvallisuudesta, talouden kasvusta ja työllisyydestä, ihmisten ja maan eri osien välisestä tasavaroista sekä leivästä ja lämmöstä.

Arvoisa puhemies! Näissä oloissa turvallisuus menee kaiken muun edelle. Turvallisuus on kokonaisuus. Turvallisuutta on, että pystymme puolustamaan itseämme tarvittaessa sotilaallisesti, rajat pitävät ja ihmisten arki on turvallista kautta maan. Turvallisuutta on, että olemme valmistautuneet Venäjän hybridivaikuttamisen mahdollisiin vaikutuksiin. Turvallisuutta on myös, että ruokaa ja energiaa on kaikissa tilanteissa omasta takaa. Huoltovarmuutta ja omavaraisuutta näissä asioissa pitää parantaa. Kotimaisen ruuan tulevaisuus pitää myös turvata. Tuemme viljelijöitä käytössämme olevilla keinoilla, mutta myös kaupan pitää kantaa oma vastuunsa. Lämmön turvaamiseksi etenkin venäläinen fossiilinen energia pitää korvata kotimaisella uusiutuvalla energialla ja biotaloudella.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja Juha Pylväs ehdotti reilu viikko sitten kansallista omavaraisuussopimusta. Sen tavoite on maamme ruoka- ja energiaomavaraisuuden vahvistaminen pitkälle tulevaisuuteen. Keskustan eduskuntaryhmän puolesta toistankin tässä tuon esityksen. Kotimainen ruoka ja energia eivät ole itsensä selvyyttä, vaan tässäkin salissa tehtävillä päätöksillä on vahva vaikutus niihin. Kannustan kaikkia päätöksentekijöitä omavaraisuuden turvaamiseen, esimerkiksi tällä pitkäaikaisella omavaraisuussopimuksella.

Arvoisa puhemies! Vahva talous on turvallisuutta. Jos talous ei kasva ja ole kunnossa, mahdollisuutemme varautua huononevat. Talouskasvun vahvistamiseksi vauhditamme tutkimusta ja kehitystä. Näin tuemme talouden uudistumista sekä eri puolilla maata toimivien työllistävien yritysten mahdollisuuksia menestyä. Tutkimus- ja kehitystoimilla tehdään uusia ideoita ja tuotteita ja vientituloja. Vahvojen tutkimuspanosten ansiosta Suomi nousi 90-luvun lamasta. Niin nousee myös nyt.

Velkaa joudutaan ottamaan edelleen. Talouden tasapainottamiseksi teemme kuitenkin myös pysyviä menovähennyksiä. Valtion tuloja ja menoja pitää nyt ja tulevaisuudessa edelleen tasapainottaa.

Arvoisa puhemies! Sodan vaikutukset näkyvät meidän kaikkien lompakossa. Elämisen kustannusten noustessa etenkin pienituloisimmat ihmiset ovat joutuneet ahtaalle. Siksi toteutamme perusturvaan poikkeuksellisesti kesken vuoden indeksikorotuksen. Korotus heijastuu myös eläketulovähennykseen. Korotuksella helpotamme kohonneita arjen välttämättömiä kustannuksia. Lisäksi viemme sosiaali- ja terveystalouden uudistusta eteenpäin ja jatkamme hoitotakuun toteuttamista. Turvaamme ammattikoulutuksen rahoituksen. Heikompiosaisten pitää pystyä pärjäämään tässäkin tilanteessa. Yhteiskuntaa tulee arvioida siitä käsin, miten se kohtelee heikompia osia.

Arvoisa puhemies! Korviini ovat nyt vähän särähtäneet kokoomuksen ja perussuomalaisten puheet, että ensin koronaa ja nyt sotaa käytetään ”verukkeena” velkaantumiseen. Kuka käyttäisi näin vakavia asioita verukkeena mihinkään? Velkaa joudutaan ottamaan, jotta Suomi selviytyy. Poliittikkaa siis pitää tehdä ajassa — siitä on lähdettävä, että tähän on tultu. [Vilhelm Junnila: Pysytään asiassa!] Hoidetaan nyt yhdessä isänmaan asioita.

Keskustan eduskuntaryhmä antaa täyden tukensa julkisen talouden suunnitelmalle. [Jukka Gustafsson: Rakentava puhe Pirkanmaalta!] — Kuten myös rakentava kommentti Pirkanmaalta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Suomela, vihreä eduskuntaryhmä.

14.48 **Iiris Suomela vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aluksi lämpimät osanotot niin omasta kuin vihreiden puolesta Ilkka Kanervan läheisten suruun.

Pääsiäisen aikaan tuli kuluneeksi kolme vuotta tämän eduskunnan valinnasta. Nyt nuo vuoden 2019 keskustelut ja etenkin huolet tuntuvat hyvin kaukaisilta. Ensimmäinen tuli korona, ja sitten Venäjän panssarit vyöryivät Ukrainan rajan yli. Maailma muuttui jälleen kerran, eikä tälläkään kertaa parempaan suuntaan.

Tänään on Venäjän hyökkäyssodan 55. päivä. Ukrainalaiset ovat joutuneet kokemaan sodan kaikki kauhut ilmaiskuiden siviilien murhiin ja raiskauksiin. Butšassa sotarikosten tutkijat käyvät läpi joukkohautoja ja autoja, joihin on tapettu kokonaisia pakoja pyrkineitä perheitä. Selvä on, että suomalaiset eivät tätä sotaa hyväksy. Eilen yli 6 000 ihmistä koontuikin Senaatintorille ilmaisemaan tukensa ukrainalaisille ja vaatimaan tämän julman

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

hyökkäyssodan loppua. Koskettava mielenosoitus päättyi huutoon: ”Suomi voi tehdä enemmän”. Tähän on helppo yhtyä. Aseapua on jatkettava, pakolaisia autettava ja taloudelliset siteet Venäjään katkaistava. Emme voi jatkaa tämän julman hyökkäyssodan rahoittamista.

Isoin haaste on venäläinen fossiilinen energia, josta Eurooppa on edelleen valitettavan riippuvainen. Ennen sotaa yli 60 prosenttia Venäjän vientituloista tuli energiasta. Tämä tulonlähde on tyrehdyttävä. Lyhyellä aikavälillä fossiilienergiaa ostetaan Venäjän sijaan muualta. Tämä on kuitenkin vain laastari, sillä ensinnäkin fossiilienergian hintalappu on valtava ja toiseksi korvaavista kauppakumppaneista voi sanoa, että ne eivät ole paljoo Venäjää parempia.

Turvallisinta ja järkevintä onkin korvata fossiilienergia kotimaisella uusiutuvalla energialla, kuten edustaja Pirttilahti hyvin tässä aiemmin totesi. Mitä useamman talo lämpiää tai auto kulkee kotimaisella energialla, sitä varmemmin pärjäämme myös tulevaisuuden kriiseissä. Siksi tämä hallitus tukeekin siirtymää kohti vähäpäästöistä Suomea yli kahdella miljardilla eurolla tulevina vuosina. Yhtenä tavoitteena on, että jatkossa yhä useampi voi säästää arjen kuluissa vaihtamalla öljykattilan maalämpöön tai dieselauton sähkö- tai kaasuautoon.

Moni kaipaa kipeästi apua jo tänään. Nopein tapa auttaa on korottaa sosiaaliturvaa ja keventää pienimpien tulojen verotusta, kuten tämä hallitus onkin jo useampaan otteeseen tehnyt. Nyt teemme vielä sosiaaliturvaan ylimääräiset indeksikorotukset.

Tarvitaan myös uusia toimia. Vihreät ovat esittäneet esimerkiksi suoraa rahallista tukea maalla asuville pienituloisille suomalaisille. Hallitus käynnisti selvityksen asiasta jo helmikuussa, ja nyt Ukrainan sodan myötä kiire on entistäkin kovempi.

Arvoisa puhemies! Koronakriisistä nouseva Suomi tarvitsee ratkaisuja monia aloja riivaavaan osaajapulaan. Jokaiselle on varmistettava vähintään toisen asteen koulutus — ilman ei tässä ajassa pärjää. Tätä oppivelvollisuuden pidentäminen ja panostukset opiskelijahuoltoon edistävät merkittävästi. Myös korkeakouluille on varmistettava riittävä rahoitus. Vihreät lähtivät hallitukseen perumaan rajuja koulutusleikkauksia. On ilo todeta, että tämä tavoite todella toteutuu.

Koulutuksen lisäksi panostamme myös tieteeseen ja tutkimukseen. Vain siten Suomen talous selviää alati kiristyvässä kilpailussa. Koronakriisi osoitti, miten riippuvaisuus muusta maailmasta tekee meistä hyvin haavoittuvaisia. Kun tehtaat seisoivat Aasiassa ja merikonteista oli pulaa, korvaavia osia ja tuotteita oli vaikea löytää Euroopasta. Emme voi jäädä kehityksestä jälkeen. Etenkään ihmisoikeuksia polkevasta ja uiguureita vainoavasta Kiinasta me emme voi jäädä riippuvaisiksi.

Panostukset koulutukseen ja tutkimukseen ovat siis välttämättömiä Suomen kilpailukykyyn, huoltovarmuuden ja riippumattomuuden vahvistamiseksi. Onneksi kaikki puolueet ovatkin sitoutuneet nostamaan tki-panostukset neljään prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Tästä on pidettävä kiinni.

Arvoisa puhemies! Osaajapula on vakavimmillaan sosiaali- ja terveystaloudessa sekä varhaiskasvatuksessa, missä se ei ratkea pelkästään koulutuspaikkoja lisäämällä. Näiden alojen tilanne on korjattava. Työmarkkinaosapuolet neuvottelevat palkoista, mutta riittävän rahoituksen takaaminen on poliitikkojen tehtävä. Suomi tarvitsee pitkäjänteisen palkkatasa-arvo-ohjelman, jotta pystymme turvaamaan ihmisten hengen, terveyden ja hyvinvoinnin tulevaisuudessa. Tätä elintärkeää työtä tekevät ammattilaiset ansaitsevat työstään palkan, jolla tulee toimeen. He hoitavat meidän lapsiamme, kun me olemme töissä. He ro-

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

kottavat meidät, jotta pärjäämme keskellä kulkutautiepidemioita. He turvaavat niin uuden elämän syntymän kuin ihmisarvoisen vanhuuden. Viime kädessä heidän tehtävänsä on pelastaa meidät, jos joudumme hengenvaaraan. Harva meistä olisi täällä tänään ilman heitä — minä en ainakaan olisi. Me tarvitsemme heitä, siksi henkilöstöpula on ratkaistava.

Arvoisa puhemies! Viime vuosina on odotettu toistuvasti ”uutta normaalia”. Lienee aika myöntää, ettei sellaista välttämättä tule, vaan saatamme jatkossakin kulkea kriisistä toiseen. Tämä on se maailma, jossa me tulevien vuosien talouspolitiikkaa teemme. On aika tunnistaa, että terveys, turvallisuus ja elinkelpoinen maapallo ovat perusedellytyksiä niin ihmiselämälle kuin myös talouden toiminnalle. Tämä on kaiken politiikan lähtökohta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohikoski, vasemmistoliiton eduskuntaryhmä.

14.54 Pia Lohikoski vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ottaa osaa edustaja Kanervan poismenon johdosta.

Arvoisa puhemies! Viime vuosina olemme saaneet monta muistutusta siitä, että talouden tarkastelu irrallaan jatkuvasti muuttuvasta yhteiskunnallisesta toimintaympäristöstä on mahdotonta. Pelkkä talouden vakiintuneiden tunnuslukujen tuijottaminen ilman kontekstin, kuten pandemian tai sodan, muistamista, voi johtaa haitallisiin päähänpinttymiin, kuten todellisuudesta irtaantuneeseen velkamoralismiin, jossa huudellaan kehysten ja leikkauslistojen perään, muuttuneiden, poikkeuksellisten olojen keskellä.

Arvoisa puhemies! Olemme siirtymässä koronan hallinnasta sodan taloudellisten seurausten hallintaan. Meidän on sekä turvattava ihmisten perustarpeita että vastustettava Venäjän uusimperialismia.

Osittain sodasta johtuvan hintojen nousun seurauksena inflaation arvioidaan kiihtyvän neljään prosenttiin vuonna 2022. Inflaation suurimmat tekijät ovat energian ja ruoan hintojen nousu, jotka johtuvat tarjontapuolen häiriöistä. Joudumme jälleen vastaamaan uuteen kriisiin luovasti, kriisin erityispiirteiden vaatimalla tavalla.

Hallitus on saanut oikeistopuolueilta kiitosta lisäpanostuksista maanpuolustukseen. Samanlaista kiittävää retoriikkaa välttämättömistä menoista emme kuitenkaan oikeiston suunnalta kuule silloin, kun on kyse köyhimpien ihmisten perustarpeiden turvaamisesta tai planeetan elinkelpoisuuden säilyttämisestä.

Arvoisa puhemies! Tulevien vuosien julkisen talouden suunnitelmassa panostamme turvallisuustarpeiden lisäksi edellä mainittuihin elintärkeisiin kohteisiin.

Elinkustannusten noususta kärsivät eniten pienituloiset. Siksi toteutamme vasemmistoliiton ehdottaman elinkustannusten nousua vastaavan indeksikorotuksen sosiaalietuuksiin aikaistetusti jo tämän vuoden aikana.

Reilua vihreää siirtymää edistetään ja vauhditetaan energiainvestointeilla sekä liikenteen fossiilisista polttoaineista irtautumisella.

Tuemme myös aiempaa kattavammin pientalojen ja julkisten kiinteistöjen lämmitysratkaisujen uusimista.

Kunnianhimon tasoa lisäämällä Suomi voisi olla energiaomavarainen vuoteen 2035 mennessä. Näin turvattaisiin edullisen uusiutuvan energian saanti kotitalouksien ja energiantensiivisen teollisuutemme käyttöön ja luotaisiin myös samalla uusia työpaikkoja.

Arvoisa puhemies! Lisäksi investoimme nyt suomalaisen yhteiskunnan tulevaisuuteen, osaamiseen ja tutkimukseen tehtävillä investoinneilla. Ammatillisen koulutuksen rahoituspohjaa vahvistetaan pysyvällä 50 miljoonan euron lisärahoituksella. Myös sitouttavan kou-

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

luyhteisötyön toimintamalli vakiinnutetaan. Se tuo kouluihin aikuisia, joilla on aikaa työskennellä niiden nuorten kanssa, joilla on paljon poissaoloja ja tarve pidempiaikaiselle tuelle.

Vuoden 2023 valtion tutkimus- ja kehitysrahoituksen kokonaisuutta korotetaan 350 miljoonalla eurolla, ja tästä iloitsen parlamentaarisen TKI-ryhmän jäsenenä. Olemme sillä polulla nyt tki-panostusten kasvattamisessa, jonka ryhmämme linjasi viime syksynä, ja tieteen rahoitus näin pelastettiin.

Arvoisa puhemies! Nykyhetken ja tulevaisuuden tarpeet vaativat uudistumiskykyä. Tässä muutamia toiveita:

Reilun vihreän siirtymän investointien takaaminen tulee EU:ssa asettaa velka- ja alijäämätasojen hallinnan ulkopuolelle.

Suomessa meidän tulee muokata kehysbudjetoitua siten, että kehykset joustavat jatkossa suhdannetilanteen mukaan. Samalla tulee huolehtia myös valtion tulopuolesta riittävästi, oikeudenmukaisella ja tiiviillä veropohjalla, jossa ei ole oligarkkien omaisuuksien mentäviä aukkoja. Sen sijaan, että haikailisimme takaisin vanhaan normaaliin, on meidän otettava nyt vastuu uuden sopeutumiskykyisemmän hyvinvointitalouden rakentamisesta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Löfström, ruotsalainen eduskuntaryhmä.

14.59 Mats Löfström r (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on osoittanut toimintakykynsä päättämällä ripeästi julkisen talouden suunnitelmasta samalla kun yhteiskuntamme on kohdannut suurimman koettelemuksensa pitkään aikaan. Toimintakyky ja johtajuus luovat turvaa näinä aikoina ja osoittavat, että Suomen valmius on hyvä myös tältä osin. Sitä kansalaisemme myös odottavat.

Ärade talman! Regeringen har gjort helt rätt bedömning då satsningar i försvaret och landets säkerhet betonas. Det ändrade säkerhetsläget på grund av Putins och Rysslands brutala attack på Ukraina innebär att även vi i Finland behöver stärka vår försvarsförmåga och stärka beredskapen ytterligare.

Priset på säkerhet har gått upp. Priset om man inte gör de här satsningarna är ännu högre, då det har att göra med känslan av trygghet i samhället — en trygghet som behövs både för varje enskild finländare men också för att våra företag ska kunna fatta långsiktiga investeringsbeslut i Finland med vetskap om att vi alltid slagit vakt om vår säkerhet och kommer fortsätta att göra det. Vi i svenska riksdagsgruppen och SFP ger vårt fulla stöd till regeringens åtgärder som bidrar till att finländarnas trygghet säkerställs.

Regeringen har också höjt ambitionsnivån för grön omställning. Det är avgörande med tanke på klimatet, men även för att vi helt enkelt inte kan fortsätta vara beroende av rysk energi. Regeringen har sedan tidigare satt som mål att Finland år 2035 ska vara koldioxidneutralt. Nu gör vi ändringar som behövs för att bland annat försnabba tillstandsprocesserna för vindkraft. Det handlar om att agera långsiktigt. Regeringens stora åtgärds paket för att påskynda investeringar i energi och utfasningen av fossila bränslen är precis det. Här finns stora möjligheter för vårt näringsliv men också utmaningar för vår arbetsmarknad, då en grön omställning kräver ny yrkeskunskap. Men vi kommer att klara det.

Att regeringen närmar sig sysselsättningsmålet på 75 procent är både viktigt och glädjande. Svenska riksdagsgruppen och SFP ser det som helt nödvändigt att vi målmedvetet fortsätter strävan efter en högre sysselsättningsgrad så att fler finländare får ett nytt jobb.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Det är ett viktigt verktyg för att balansera den offentliga ekonomin. Därför behöver målsättningen för sysselsättningen skruvas upp ytterligare samt fortsatta åtgärder vidtas. Här finns mycket vi ännu kan ta modell av från övriga Norden, på samma sätt som vi också är ett gott exempel för övriga Norden i andra frågor.

Arvoisa puhemies! Suomi on pieni maa, ja meidän on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että luomme mahdollisimman yrittäjäystävällisen ilmapiirin. Yritysten perustamisen ja investointien tekemisen Suomeen tulee olla houkuttelevaa. Valtion tutkimus- ja kehitysrahoituksen nostaminen ensi vuonna 350 miljoonalla eurolla ja pienten ja keskisuurten yritysten tutkimusta koskevan verovähennyksen käyttöönotto ovat hyvin tervetulleita päätöksiä. Innovaatiot luovat työpaikkoja, hyvinvointia ja kasvua ja tukevat siten maamme menestystä ja kilpailukykyä.

Rysslands krig mot Ukraina syns också i en stigande inflation och höjda priser. Därför är tidigareläggningen av indexjusteringen av socialskyddsförmåner en viktig åtgärd för att värna om köpkraften hos de med allra lägst inkomst. För SFP har det alltid varit viktigt att också beakta den sociala rättvisan.

Regeringen har prövats av allvarliga kriser och externa chocker som vi aldrig hade önskat att få uppleva. Samtidigt har vi lyckats göra omfattande reformer såsom social- och hälsovårdsreformen, familjeledighetsreformen och förlängd läroplikt för att hitta långsiktiga lösningar för vårt samhälle. Satsningar i barns och ungas välmående samt kunnande är viktiga och därför stärker regeringen helt rätt finansieringsbasen för yrkesutbildningen med 50 miljoner euro.

Kriget i Ukraina har lett till att över 4,5 miljon människor har flytt sitt hemland. De flyktingar som kommer till Finland ska erbjudas det stöd de behöver och barnen ska få gå i skola. Vårt samhälle ska vara öppet, inkluderande och tolerant.

Arvoisa puhemies! Vaikka rakenteelliset haasteemme, eli haastava väestörakenne ja huoltosuhde, ovat edelleen olemassa, hoidamme tämänhetkisen vakavan tilanteen maailmanlaajuisen pandemian ja Euroopassa käytävän sodan varjossa. Päätökset eivät olleet helppoja. Hyvinvointiyhteiskunta on turvattava myös tuleville sukupolville — tällä hetkellä yhteiskunnassa tarvittavasta turvallisuudesta tinkimättä. Se on vastuullista politiikkaa.

Puhemies Matti Vanhanen: — Edustaja Östman, kristillisdemokraatit.

15.04 Peter Östman kd (ryhmäpuheenvuoro): ”Vaikene sydän, kuuntele hiljaa, on kuolema niittänyt kalleinta viljaa.” Rauha edustaja Kanervan muistolle.

Arvoisa puhemies! Globaaleista kriiseistä huolimatta odotimme tästä sitä kehysriittä, jolloin Marinin hallituksen julkisen talouden suunnitelma olisi palannut takaisin kehyksiinsä. Hallitusta on kuitenkin vaikea syyttää siitä, että Euroopan kriittisesti muuttuneessa tilanteessa välttämättömiä puolustuksen ja turvallisuuden menolisäyksiä tai ukrainalaisien auttamiseen tarkoitettuja varoja haetaan kehysten ulkopuolelta.

Siinä missä julkisen talouden suunnitelma huomioi turvallisuuspanostukset, on hallitus kuitenkin unohtanut poliisin. Poliisihallitus on arvioinut, että ensi vuoden määrärahat ovat noin 40 miljoonaa euroa alijäämäiset, mikä tarkoittaa jopa 300 poliisin vähennystä. Tällainen vähennys rimmaa hyvin huonosti laajojen turvallisuuspanostusten kanssa.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Samalla kun jokaisen suomalaisen kauppakassi kallistuu, jää viljelijä erityisen heikoille. Maatalouden 300 miljoonan euron "kriisipaketista" vain noin 45 miljoonaa euroa on varsinaista kriisiapua valtaosan paketista mennessä verovelkojen kuittaamiseen. Se auttaa muttei itsessään ruoki yhtäkään viljelijää, joka työllään ruokkisi suomalaiset.

Arvoisa puhemies! Viime viikkoina on uutisoitu kasvavasta inflaatiosta ja korkojen noususta monen lähes nollakorkoisen vuoden jälkeen. Käytännössä jokaisesta valtion velkaeurosta tulee nyt suomalaisten yhteiselle kukkarolle aiempaa kalliimpi. Siinä missä viime vuosina on velkaannuttu vailla huolta huomisesta, täytyy velkaa nyt pystyä perustelemaan entistä painavammin.

Erilaisten ideologisten hankkeiden läpivieminen hinnalla millä hyvänsä on ollut tämän hallituksen lempilapsi. Soten läpivieminen ilman aikaa kunnon kustannuslaskelmille on yksi esimerkki sellaisesta hankkeesta. Sote-uudistus, jota me peräänkuulutimme, oli sellainen, jonka kantavana ajatuksena on kestävä rahoituspohjan löytäminen sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Nyt useamman hyvinvointialueen rahoituspohja on sillä tolalla, ettei alueilla voida tulla täyttämään kaikkia lain asettamia vaatimuksia tammikuussa.

Ilman rahoitusta ja ilman hoitajia hallituksen kirjaukset hoitajamitoituksista ja hoitotakuista ovat pelkkiä kuolleita kirjaimia. Emme voi tuudittautua sen varaan, että hoitotyötä tehdään silkasta kutsumuksesta. Kristillisdemokraattien eduskuntaryhmä esitti jo syksyn vaihtoehtobudjetissaan noin 500 miljoonan euron panostusta hoitajien palkkoihin, mutta esitys kaikui kuuroille korville.

Värderade talman! KD:s förslag om att avsätta en halv miljard euro till vårdarlönerna ignoreras i höstas. Nu strejkar vårdarna och näst i tur är de kommunalt anställda. Har dessa krisfyllda år lärt oss en sak är det att såväl vårdarna, lärarna som jordbrukarna förtjänat sin lön. Vi måste fortsatt arbeta för ett Finland där det alltid är lönsamt att arbeta, i alla branscher.

Arvoisa puhemies! Naisen euron vahvistumista ei tulla näkemään ilman yhteistyökykyä miesvaltaisilta aloilta. Kun hoitoala toivottavasti saa ansaitsemansa palkankorotukset, eivät muut alat voi lähteä leikkiin mukaan ylläpitääkseen palkkakaulaansa hoitoalaan. Muutoksen aikaansaamiseksi peräänkuulutamme paitsi hallitukselta lisäpanoksia hoitajien palkkoihin, myös vastuunkantoa kaikilta työmarkkinaosapuolilta koko työmarkkinalla.

Toivon pilkahduksen työmarkkinoille tuo hallituksen päätös pysyvästi nostaa opintotuen tuloaroja. Jäämme odottamaan lisää toimia sen eteen, että työnteke olisi aina kannattavaa. Koronapandemia on muistuttanut meitä monen varjoon jääneen ammattiryhmän tärkeydestä sekä siitä, kuinka työntekijä on palkkansa ansainnut.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harkimo, Liike Nyt.

15.10 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Liike Nyt ottaa osaa Ilkka Kanervan poismenon johdosta.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Ukrainan sota näytti, että Suomi pystyy päätöksiin. Nyt samanlainen tahto pitää löytyä julkisen talouden pelastamiseen. On tärkeää, että budjettiin löytyvät lisärahat puolustusmenoihin. Kyse on siitä, että Suomella ylipäätään on oma budjetti.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Hallitus pelaa vaarallista peliä valtiontalouden kustannuksella. On selvää, että koronan ja Ukrainan sodan takia piti ottaa lisää velkaa. Ongelma on kuitenkin se, että hallitus ottaa lisää velkaa myös kaikkeen muuhun, koska se ei pysty laittamaan julkisen talouden asioita tärkeysjärjestykseen ja tekemään valintoja. Budjettien kehyksistä hallitus ei ole välittänyt koko aikana, ja tänä vuonnakin otetaan velkaa varmaan 7—10 miljardia euroa, ja sama jatkuu vuosia eteenpäin. Kaiken lisäksi korot ovat nousussa, ja pelkästään korkomenot tulevat olemaan tulevaisuudessa miljardeja euroja vuodessa. Yhden prosentin kasvu bkt:ssä ja jatkuva miljardien alijäämä ovat kestämaton yhtälö.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Vain yrittäjien ja yritysten usko tulevaan tuovat investointeja ja kasvua ja uusia työpaikkoja. Tämä hallitus ei ole pystynyt tekemään tarvittavia uudistuksia. Työmarkkinoilla tarvitaan enemmän joustavuutta. Sosiaali- ja työttömyysturvaa pitää uudistaa niin, että työn vastaanottaminen ja tekeminen ovat kannattavampaa kuin kotiin jääminen.

Talouden kasvupyrähdysten toi koronasta johtunut maailmanlaajuinen velkaelvytys. Liian pitkään jatkunut velkaelvytys on pannut inflaation laukkaamaan, ja suomalaisten elintaso ja ostovoima kärsivät. Inflaatio nousee yli viiteen prosenttiin, ja palkat nousevat enintään kaksi prosenttia. Muualla Euroopassa inflaatio on vielä kovemmassa kasvussa. Ruoan, energian ja polttoaineiden hinnat nousevat jatkuvasti, ja polttoaineiden hinnat tulevat vielä nousemaan, kun EU pyrkii luopumaan Venäjän tuontiöljystä.

Bensan ja dieselin hintaan on laitettava katto, esimerkiksi kaksi euroa litrahinnalta, jolloin valtio tulee vastaan veronalennuksilla. Hallituksen pitää pystyä leikkaamaan sovituisia menoista. Miksei ukrainalaisten pakolaisten vastaanottamiseen varattua 700:aa miljoonaa euroa voi määräaikaisesti ottaa kehitysrahoista?

Arvoisa puhemies, ärade talman! Tämä hallitus on paukutellut henkseleitä työllisyysluvuilla. Luvut ovat parantuneet, mutta tehdyt työtunnit eivät ole lisääntyneet. Vain osa-aikaiset työt ovat lisääntyneet. Työllä pitäisi tulla kuitenkin toimeen.

Huolestuttavinta on, että tärkeimmän ikäryhmän eli 25—45-vuotiaiden työllisyysaste on seitsemän prosenttiyksikköä alhaisempi kuin työllisyyden edellisenä huippuvuotena 1989. Tässä eivät oppivelvollisuuden pidentäminen tai työvoimatoimistojen aktivointimallit auta, kun koulutusjärjestelmämme on jäänyt jälkeen työelämän muutoksesta. Mitä järkeä on kouluttaa maistereita pitkäaikaistyöttömiksi? Tulevaisuudessa työviikko voi olla sellainen, että neljä päivää tehdään töitä ja viides päivä käytetään koulutukseen.

Seuraavan hallituksen on nostettava työllisyysaste jopa 85 prosenttiin. Muuten emme mitenkään selviä julkisen talouden kipukohdista, joita oli enemmän kuin riittävästi jo ennen koronaa ja sotaa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Ensi vuonna aloittavien hyvinvointialueiden palkkaharmonisaatioon tai hoitajien tuleviin palkankorotuksiin tämä hallitus ei ole varannut yhtään euroa. Sote-henkilökunta, opettajat ja lastentarhanopettajat ovat palkankorotuksensa ansainneet.

Sote-alan henkilöstön palkkaneuvotteluja hallitus pitää työmarkkinakysymyksenä, mutta puhtaasti sellainen se ei kovin pitkään voi olla, koska ensi vuoden alusta alueiden rahat tulevat suoraan valtion budjetista. Valtiovarainministeriön mukaan sote-alueiden palkkaharmonisaatioon tarvittavat rahat leikataan muista palveluista. On selvää, että muita sote-palveluja ei tulla leikkaamaan eikä mitään muita säästöjä synny. Miten nämä palkkarahat sitten otetaan? No velkaa ottamalla.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Arvoisa puhemies, ärade talman! Valtion itsenäisyyden ja kansalaisten turvallisuuden lisäksi meidän pitää turvata myös julkisen taloutemme kestävyys. Taloudellinen itsenäisyys on merkittävä osa puolustusta. Näinä aikoina ei pidä joutua velkojen eikä kenenkään muunkaan armoille.

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraavaksi myönnän kolmen minuutin puheenvuorot valtiovarainministerille ja pääministerille, ja sen jälkeen aloitetaan minuutin puheenvuoroilla debatti. — Valtiovarainministeri.

15.15 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos eduskuntaryhmille kommentteistanne, huomioistanne ja analyyseistanne ja omistakin ehdotuksistanne siitä, miten julkista taloutta olisi nyt viisasta hoitaa. Pidän Suomen etuna sitä, että me pystymme isoissa kysymyksissä olemaan mahdollisimman yksituumaisia, ja siksi tuntuu mieluisalta ja hyvältä kuulla koko Suomen edun nimissä, että tässä salissa vallitsee laaja yksituumaisuus siitä, että nyt tehtävät lisäpanostukset puolustukseen ja rajaturvallisuuden katsotaan perustelluiksi. Myös yhteinen tuki näyttää olevan ainakin kohtuullisen vahvaa sille, että hallituksen valinnat venäläisestä energiasta irrottautumiseen tunnustetaan nyt oikeaksi politiikaksi.

Ehkä kuitenkin hiukan tunnistan, hyvät kollegat, ristiriitoja puheenvuoroissanne opposition suunnalla siinä, miten samanaikaisesti vaaditte jämäkkää kehyskuria ja kehysten merkitystä mutta esitätte myös merkittävästi lisämenoja, enemmän moniin kohtiin kuin mitä hallitus omissa puheenvuoroissaan ja käytännön ratkaisuihinsa on toteuttanut. [Ville Tavion välihuuto] Esitykset vaikkapa perussuomalaisilta oppivelvollisuusiän korotuksen poistosta tai kehitysyhteistyöstä eivät vielä sellaisenaan olisi budjetin alijäämää tai kehysten alijäämää ratkaisemassa, varsinkaan kun hallitus jo itse asiassa tekee leikkauksia kehitysyhteistyöstä osana tätä ratkaisua.

Toisaalta esimerkiksi kokoomus otti nimiinsä hallituksen kannan siitä, kuinka paljon kohdistamme varoja Puolustusvoimien lisätarpeisiin. Ne esitykset eivät tulleet kokoomuksesta. Ne esitykset, mitä tämän maan Puolustusvoimat ja puolustusministeriö esittivät, on sellaisenaan otettu osaksi hallituksen ratkaisua. Pidän tätä perusteltuna ratkaisuna.

Kiitan oppositiota siitä, että kiritätte hallitusta työllisyysenhoidossa. Olen aivan samaa mieltä kanssanne, ja tulkoon se vielä erikseen alleviivatuksi: ei hallitus työllistä suomalaisia. Sen tekevät yrittäjät, yritteliäät suomalaiset, he, jotka uskovat epävarmoinakin aikoina tuleviin, ne yritykset, joita me myös olemme tukeneet tämän ajan yli, ja heille kuuluu kiitos siitä, että Suomen työllisyysaste on nyt niinkin korkea. Tätä politiikkaa on perusteltua jatkaa rakenteellisilla muutoksilla, ja moni hallituksen toimista itse asiassa asettuu yritysten ja työllistämisen käytännön tueksi vasta viiveellä, aivan kuten aiempienkin hallitusten työllisyyspolitiikka. On aivan selvää, että talouden kasvuun on nojattava ja sen eteen tehtävä töitä herkeämättömästi tänä päivänä, huomenna ja tästä eteenpäin, koska ainoastaan se luo hyvinvointimme pohjan. Ja kyllä, kasvu on yhtä kuin myös työllisyys.

Lopuksi haluan antaa oppositiolle tunnustusta siitä, että useammassa puheenvuorossa, erityisesti KD ja perussuomalaiset, nostitte esiin maatalouden merkityksen ja tunnustitte huoltovarmuuden ja omavaraisuuden vastaavalla tavalla kuin hallitus omissa toimissaan on tehnyt.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

15.19 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Myös minä osaltani kiitan ryhmiä näistä ryhmäpuheenvuoroista ja siitä yksituumaisuudesta, mitä liittyy moniin niihin toimiin, joita hallitus on tekemässä esimerkiksi maanpuolustuksen resurssien vahvistamiseksi ja sisäisen turvallisuuden resurssien vahvistamiseksi. On hyvä, että näistä asioista löytyy yksituumaisuutta Suomen eduskunnasta.

Hyvät kansanedustajat, hyvät kollegat! Onnistuneen finanssipolitiikan myötä Suomen talous on alkuvuonna hyvässä vedossa. Tuotanto saavutti koronaa edeltäneen tason jo viime vuonna, työllisyys nousi ennätystasolle, avoimia työpaikkoja oli ennätyksellisen paljon, ja julkisen velan bkt-suhde laski viime vuonna. Sota muutti kuitenkin talouden näkymää merkittävästi. Kasvuennusteita on alennettu, epävarmuus on kasvanut, ja inflaatio on kiihtynyt. Erityisesti energian hinta nostaa inflaatiota voimakkaasti.

Tässä tilanteessa talouspolitiikan tärkein tehtävä on luoda vakautta. Kehysriihen päätöksillä rakennamme talouden kestäväää kasvua ja vastaamme Venäjän hyökkäyssodasta aiheutuviin tarpeisiin. Julkisen talouden suunnitelma vahvistaa turvallisuutta ja luo näkymää eteenpäin. Osana julkisen talouden suunnitelmaa hallitus linjasi mittavista investoinneista sotilaalliseen maanpuolustukseen, rajaturvallisuuteen ja kyberturvallisuuteen. Esimerkiksi Puolustusvoimien toimintamenoja lisätään noin 200 miljoonalla eurolla vuodessa ja materiaalihankintoihin kohdennetaan noin 1,75 miljardin euron valtuus jo tänä vuonna. Teemme myös kaiken tarvittavan Ukrainasta tänne tulevien ihmisten auttamiseksi.

Sodan ja nousevien energianhintojen myötä on viimeistään tullut selväksi, että fossiilisista polttoaineista on irtauduttava mahdollisimman pikaisesti. Se on ainut kestävä tie päästä eroon hintojen vaihteluiden haitallisista seurauksista. Hallitus on linjannut yhteensä noin 850 miljoonan euron kokonaisuudesta, joka vahvistaa omavaraisuutta ja huoltovarmuutta, nopeuttaa vihreää siirtymää ja vauhdittaa investointeja. Kokonaisuus toteutetaan vuosina 22 ja 23. Olemme tehneet lukuisia toimia ihmisten ja yritysten tukemiseksi energianhintojen noustessa: Sosiaalietuuksien indeksikorotuksia aikaistetaan ja pienten ja keski suurten eläkkeiden verotusta kevennetään jo ensi kesänä. Työmatkakuluvähennystä on nostettu, ja kuljetus alalle toteutetaan tukimalli. Lisäksi on käynnistetty ammattidieseljärjestelmä ja kotitalouksien kohdennetun tukijärjestelmän valmistelu.

Taloukasvu perustuu Suomessa ennen kaikkea osaamiseen, tutkimukseen, innovaatioihin ja investointeihin. Hallitus päätti riihessä merkittävästä tki-rahoituksen kokonaisuudesta: tki-määrärahoja ja valtuuksia lisätään noin 350 miljoonalla eurolla, ja lisäksi otamme käyttöön tki-verokannustimen. Hallitus on jo tätä ennen tehnyt mittavia satsauksia osaamiseen: oppivelvollisuutta on laajennettu, korkeakoulujen rahoitusta on lisätty, ja tki-määrärahoja on lisätty etenkin kestäväan kasvun ohjelman kautta. Kiitan myös siitä parlamentaarista yhteistyöstä, jota tämän tki-kokonaisuuden ympärillä on tehty.

Kun turvallisuusympäristö muuttuu nopeasti, myös talouspolitiikan on reagoitava. Hallitus tekikin kehyssääntöön poikkeuksen, jonka mukaan puolustukseen, rajaturvallisuuteen, kyberturvallisuuteen, Ukrainasta saapuvien ihmisten auttamiseen ja fossiilisesta energiasta irtautumiseen liittyvät menot toteutetaan kehyksen ulkopuolella, kuten valtiovarainministeri kuvasi. Tässä maailmanajassa tämä oli välttämätöntä ja mielestäni myös vastuullista.

Tulevaisuus näyttää tällä hetkellä epävarmalta, sumuiselta, ja niin myös talouden puolella. Sota heijastuu kaikkeen toimintaan tällä hetkellä. Euroopassa se näkyy tietenkin maanpuolustuksellisten tarpeiden resursoinnin lisäämisen kasvuna, mutta myös tietenkin tavallisten ihmisten, kotitalouksien ja yritysten elämässä, esimerkiksi kalliina energian

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

hintana ja kalliimpina kustannuksina, kun inflaatio on tällä hetkellä korkealla tasolla, ja valitettavasti me emme vielä tiedä, milloin tämä tasaantuu. Elämme siis nyt epävarmuudessa, ja senkin vuoksi on tärkeää vaalia vakautta ja näkymää siitä, että pidämme kaikista ihmisistä tästä yhteiskunnassa huolta.

Puhemies Matti Vanhanen: Siirrytään debattiin. — Ensimmäinen puheenvuoro, edustaja Sarkomaa.

15.23 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On vastuullista ja välttämätöntä, että olemme huolehtineet koronakriisin tuomista menoista ja tästä Venäjän bruttaalin hyökkäyssodan vaatimista menoista, mutta korona ja tuo kauhea sota eivät ole muuttaneet sitä tosiasiaa, että meidän pitää rakentaa toivoa ja tulevaisuutta. Velka pitää maksaa työllä, ja meidän pitää tänä päivänä miettiä, kuinka paljon me laitamme sitä vastuuta tuleville sukupolville. Meidän täytyy siitä kantaa vastuu. Kysynkin: miksi työllisyystoimet jäivät näin ohueksi?

Se, että työllisyystavoite, 75 prosenttia, saavutetaan, on edellisen hallituksen maailmantalouden vedon ansiota, ja nyt pitäisi tämän hallituksen kantaa se vastuu, että se työllisyysaste todellakin olisi korkeampi, noin 80 prosenttia, tulevalla hallituskaudella, jotta me voimme ylläpitää tämän hyvinvointiyhteiskunnan. Kysynkin: miksi työllisyystoimia ei tehty? Vetoan, että teette niitä vielä budjettiriihessä ja katsotte ehkä kokoomuksen vaihtoehtobudjettia, jossa on keinoja siihen, että voimme ylläpitää tulevaisuuden hyvinvoinnin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koskinen.

15.24 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt maailmantalouden tilanteessa on niin paljon epävarmuustekijöitä — ei vain nämä sodan välittömät kustannukset, mutta myös sen välillinen vaikutus energian hintaan ja koko maailmantalouden alentuneisiin kasvulukuihin — että on äärimmäisen epävarmaa jo vuodenkin päähän ennustaminen. Sen takia olisi varmaan hyvä miettiä nyt, että tätä JTS:ääkin tarkistettaisi jo syksyllä budjetin yhteydessä, koska silloin tiedämme kuitenkin jo puoli vuotta enemmän tapahtumia ympärillämme ja saataisiin ehkä kurottua myöskin sitä ikään kuin nyt avoimena näkyvää velan alijäämän jatkumista.

Meillä oli hyvät näkymät vielä vuosi sitten ja vielä loppuvuodesta. Me saatamme palata hiukan positiivisempiin näkymiin, kunhan tuo sota saadaan loppumaan ja energiamarkkinat tasapainottumaan. Meidän pitää tehdä töitä sen eteen, mutta siinäkin tarvitaan poliittista yhteistyötä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koskela.

15.25 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten tiedämme, kunnat olivat jo ennen koronaa velkaantuneempia kuin koskaan ennen. Kuntia on nyt pidetty pystyssä pumpaamalla niille koronan varjolla massiivisesti velkarahaa. Selvää ylikompensaatiota on tapahtunut. Moni kunta teki viime ja edeltävänä vuonna ylijäämäisen tilinpäätöksen, mikä on luonut väärän kuvan talouden todellisesta tilasta. Otan tästä JTS-suunnitelmasta ihan suoran lainauksen, miten olette kirjanneet: ”Valtio ei voi pelkästään omilla toimenpiteillään taata paikallishallinnon rahoitusasematavoitteen saavuttamista.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Kunnilla on laaja itsehallinto, joten myös niiden omilla tuottavuutta lisäävillä uudistuksilla ja elinvoimaa vahvistavilla toimilla on suuri merkitys.” Tarkoittaako tämä nyt sitä, että ensin ylikompensoidaan, annetaan kunnille, ja näyttää hyvältä, ja nyt vedetään matto alta? Ja mikä on kuntien tulevaisuus? Haluaisin mielelläni kuulla sen, mitä te olette miettineet, arvoisa hallitus, koska alueille ja sote-uudistukseen kyllä tullaan rahoja saamaan, koska ne nyt menee sitten eri kautta, kun ei ne enää kuntien verotuksenkaan kautta mene. [Leena Meri: Kunnat tulevat olemaan hädässä!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pirttilahti.

15.27 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisen talouden taantumasta käytettiin termiä ”kaksoisvee”, ja siitä selvittiin velanotolla. Nyt kokoomus ja perussuomalaiset ovat puhuneet, että tämänkertainen ”kaksoisvee”, eli virus ja Venäjä, olisivat vain verukkeita velan ottamiseen. Velkaa on jouduttu ottamaan, jotta Suomi selviytyisi, jotta täällä olisi turvallista, leipää ja lämpöä. Kuitenkin taloudesta pitää pitää huolta, takkalattian pitää olla tiivis. Vuosi sitten tässä salissa ei puhuttu juurikaan korkojen noususta eikä inflaatiosta, mutta tämäkin on totta. Globaali inflaatio seuraa jollakin viiveellä, myös sitten korkojen nousu. Onko tässä JTS:ssä hyvin huomioitu, miten meidän työllisyyden tulee olla kunnossa ja kuinka vienti vetää? Mikä on näiden tarkempi sisältö?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Turtiainen, kaksi minuuttia.

15.27 Ano Turtiainen vkk (vastauspuheenvuoro): Osanotto edustaja Kanervan omaisille ja läheisille.

Arvoisa puhemies! Kun tässä kolmannen maailmansodan ajassa tehdään julkisen talouden suunnitelma, on luonnollista, että siinä huomioidaan vahvasti myös sota. Hyvät kollegat, ilmeisesti me jokainen tässä salissa olemme ymmärtäneet, että maattamme ja kansaamme kohtaan kohdistuu nyt sodan uhka, koska olemme lisäämässä puolustusbudjettiimme rahaa. Hyvä niin, mutta toivottavasti kukaan meistä ei kuitenkaan halua sotaa. Minä en ainakaan halua.

Ihmettelen kuitenkin, miksi jotkut edustajat käyttäytyvät uhmakkaasti sotaa käyvää suurvaltanaapuriamme kohtaan. Ikään kuin rahan lisääminen puolustukseen ja valmiuteen tarkoittaisi, että meillä olisi varaa ryhtyä sotaan naapuriamme vastaan. Mieltikää, hyvät ihmiset. Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja puhelee venäläisten tappamisesta ja vihjailee naapurimaan presidentille niskalaukausta. Ja pääministeri ilmaisi olla kunnioittamatta mitenkään 30-vuotista naapuruussopimusta Venäjän kanssa, [Perussuomalaisten ryhmästä: Oikein!] ja puhumattakaan Natolle flirttailusta tai aseiden lähettämisestä Ukraina.

Arvoisa puhemies! Meidän pitää kiireesti palata rauhan tielle. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lindtman.

15.29 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös sotilaallisen avun lähettäminen Ukraina oli täysin oikea ratkaisu. Siellä taistellaan vapauden puolesta sen ohella, että ukrainalaiset taistelevat oman suvereniteettinsa puolesta — kaikki tuki sille.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Arvoisa puhemies! Tässä kehyksessä on kaksi tärkeää kivijalkaa, ja ne ovat tässä järjestyksessä: turvallisuus ja tulevaisuus. Meidän on nyt tehtävä ne ratkaisut, jotka ovat välttämättömiä meidän kokonaisturvallisuuden, myös asevaraisen turvallisuuden, vahvistamiseksi, ja on tärkeää, että nyt tänä aikana sinne käytettäviä rahoja ei ryhdytä leikkaamaan maamme vähäosaisilta, koska sekin, että pidämme nyt kaikki mukana veneessä tänä aikana, on erittäin tärkeää.

Samaan aikaan meidän on rakennettava tulevaisuutta, ja sen takia olen erittäin iloinen, että hallitus löysi keinot, joilla tämä tki-rahoitus pystytään turvaamaan, koska viime kädessä, niin kuin valtiovarainministeri hyvin sanoi ja pääministeri totesi, velat maksetaan työllä, ja se vaatii kasvua ja se vaatii tutkimusta, tuotekehitystä, innovaatiotoimintaa. Tulevaisuutta, turvallista tulevaisuutta, on myös vihreän siirtymän vauhdittaminen, jotta pääsemme irti Venäjän fossiilisesta energiasta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tavio.

15.31 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ajattelin nostaa esiin tämän oikeusministeriön hallinnonalan kokonaisuuden. Sen kokonaismäärärahataso on noin 1,1 miljardia euroa vuosittain, ja nyt kaikki alkavat nähdä, että se ei tule riittämään, eivätkä nämä korotukset oikein vaikuta kovin isoilta. Puhun ennen kaikkea nyt tuomioistuinten surkeasta tilanteesta Suomessa. Sanotaan, että jokainen ihminen käy elämässään ehkä yhden päivän oikeudessa, ja sen takia se aihe ei ole usein poliittisesti kaikkein kiinnostavin ja ei sillä tavalla nouse aina otsikoihin, mutta nämä käsittelyjen ruuhkat ja pitkät käsittelyt uhkaavat oikeusvarmuutta, ihmisten oikeusturvan toteutumista niin vakavasti ja niin usein, että itsekin pitkään tuolla tuomioistuimessa työskennelleenä sanon, että se tuntuu usein olevan siinä enemmän pääsääntö kuin poikkeus. Siksi esitän tämän toiveen ja pyydän, että hallitus alkaa pohtimaan oikeasti tätä ihan uudesta näkökulmasta, että saataisiin oikeusturva Suomessa palautettua [Puhemies koputtaa] ja käsittelyjen kestot lyhyemmiksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sankelo.

15.32 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa puhua tämänhetkisestä taloustilanteesta, ja jaammekin tämän tilanteen osalta monia asioita. Puolustusmenojen lisäykset ovat tarpeellisia, huoltovarmuus, kyllä, se on hoidettava, ruokaa suomalaisille ehdottomasti, mutta jos samalla vingutetaan luottokorttia kaikkeen muuhunkin mukavaan, niin siihen ei ole nyt tällä hetkellä varaa, ja tätä kokoomus ajaa nyt takaa.

Jo hallitusohjelmassa haluttiin turvata talouden vakaus pitkällä aikavälillä. Nyt tällä hetkellä me nautitaan itse asiassa Sipilän hallituksen työn tuloksista. Mutta missä ovat tämän hallituksen vaikuttavat toimet, jotka tähtäävät viiden vuoden, jopa kymmenen vuoden päähän? Niistä me haluaisimme täällä tänään kuulla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja... Nyt jäin miettimään, ketä tämä koskee. — Edustaja Savola.

15.33 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä julkisen talouden suunnitelmahan on tehty äärimmäisen vakavassa maailmanpoliittisessa tilan-

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

teessa, ja sen vuoksi hallitus tekee aivan oikein, kun nyt panostetaan nimenomaan turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen liittyviin asioihin. Maanpuolustukseen satsataan, oikeastaan kaikille sen lohkoille, kuten on tehty tällä vaalikaudella jo aikaisemminkin, ja tämä aloitettiin jo edellisellä vaalikaudella. Samaten maatalouteen tehdään nopeampia ratkaisuja, nopeammin vaikuttavia ratkaisuja, ja pidempiaikaisia toimia. Tämä on äärimmäisen tärkeää. Ruoantuottajat ovat ahdingossa. Ja energia: me haluamme päästä irti venäläisestä fossiilisesta energiasta ja panostamme kotimaiseen uusiutuvaan energiaan. Nämä ovat niitä toimia, mitä juuri nyt tarvitaan.

Sota Ukrainassa on nostanut perusasiat keskiöön, ja suomalaisten turvallisuus meneekin tässä julkisen talouden suunnitelmassa kaiken muun edelle.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Suomela.

15.34 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomea riivaa vakava osajaapula, ja sen takia yksi tärkeimmistä toimista talouden kestävyysvarmistamiseksi on panostaa koulutukseen ja tutkimukseen. Samalla on tehtävä työnteosta aina kannattavaa ja joudutettava työperäistä maahanmuuttoa. Tätä kaikkea hallitus tekee jo, tämä on sitä kestäväää taloudenpitoa etenkin tulevaa 5—10 vuotta ajatellen.

Samalla tarvitaan panostuksia vihreään siirtymään. Edustaja Sankelo kysyi, mikä yhteys on sähköautoilla ja Venäjän rajulla hyökkäyssodalla Ukrainassa.

No, normaaliaikoina 90 prosenttia Suomen öljystä tulee Venäjältä, nyt näin ei tokikaan ole, ja se näkyykin kovana hintana bensapumpulla. Jos katkaisemme vielä kaikki siteet Suomen, EU:n ja Venäjän välillä myös energian osalta, niin hintalappu tulee olemaan vielä korkeampi. Näissä olosuhteissa sähkö on huomattavasti edullisempi kulkuvoima kuin polttomoottoriautolla kulkeminen. Sen takia tarvitaan yhä useammalle suomalaiselle mahdollisuus vaihtaa bensa-auto sähköautoon tai kaasuautoon. Sen takia tarvitaan panostuksia sähköautojen hankintoihin mutta myös latauspaikkoihin ja vaikkapa biokaasun tuotantoon. Tämä on se yhteys. Tämän takia juuri nyt tarvitaan näitä panostuksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Saramo.

15.36 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Suuri kiitos hallitukselle vastuullisesta, hyvästä esityksestä. Vielä helmikuussa Suomen tilanne näytti aivan erinomaiselta. Suomen talous oli yksi vahvimmista, velka-aste oli laskenut neljä prosenttiyksikköä, inflaatio oli Euroopan alimpia. Onneksi olimme elvyttäneet. Nyt voimme ottaa tämän sodan iskun omalta osaltamme vahvempana vastaan.

Hallitus on tehnyt suuria rakenneuudistuksia. Todella vastuuttomalta kuulostaa se, että esimerkiksi oppivelvollisuus uudistus pitäisi perua, kun muistetaan, että joka kuudes nuori on joka vuosi, riippumatta edellisenkin hallituksen toimenpiteistä, jäänyt ilman toisen asteen koulutusta, heistä valtaosa pysyvästi vaille työtä. Meillä on valtava työvoimapula, tarvitsemme lisää työntekijöitä, ja opposition mielestä meidän olisi pitänyt jatkaa näiden nuorten syrjäyttämistä. Onneksi hallitus teki tämän rakenneuudistuksen.

Mutta sitten pitää muistaa myös se, että pitkä ajanjakso on monta lyhyttä ajanjaksoa, ja tämän hallituksen suurin onnistuminen on nimenomaan ollut tämä suhdannepolitiikka. Ja suhdannepolitiikan ansiosta Suomen tilanne on nyt yksi Euroopan parhaita. Hyvä, että tätä jatketaan tässäkin tilanteessa.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Löfström.

15.37 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän sota Ukrainassa näkyy myös kasvavassa inflaatiossa ja hintojen nousussa. Siksi sosiaaliturvaetuuksien indeksitarkistusten aikaistaminen on tärkeä toimenpide, jolla huolehditaan kaikista pienituloisimpien ostovoimasta.

On myös tarpeen, että hallituksen hoitotakuu etenee ja että sille varataan lisärahoitusta, etenkin kun huomioidaan pandemian johdosta syntynyt hoito- ja palveluvelka.

Ärade talman! Det är också extra viktigt med de anslagen som Gränsbevakningsväsendet nu får. Gränsen har tillsammans med de övriga myndigheterna inom den inre säkerheten en mycket viktig uppgift normalt men ännu viktigare uppgift nu. Investeringen i de två bevakningsflygen är alldeles nödvändig för att upprätthålla förmågan för vår säkerhet men också att i vanliga fall upptäcka miljöbrott och olyckor till sjöss eller skogsbränder. De tillsammans med övriga insatser är mycket välkomna. Tack till regeringen för det.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Östman.

15.38 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli hieno asia, että valtiovarainministeri Saarikko huomasi ryhmäpuheista, että kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä on huolissaan maa- ja metsätalouden asemasta ja tilasta Suomessa. Kysymys on huoltovarmuudesta, ruoan riittävydestä ja energian saatavuudesta.

Niin kuin totesin ryhmäpuheessani, maatalouden 300 miljoonan euron kriisipaketista vain noin 45 miljoonaa euroa on varsinaista kriisiapua, mutta kassakriisissä elävät viljelijät joutuvat vielä odottamaan. Jokainen päivä odotusta on liikaa. Hallituksen pitää saada aikaan päätökset ja toteutukset maatalouden akuutista auttamisesta nyt.

Arvoisa valtiovarainministeri Saarikko, jaatteko te näkemykseni siitä, että maksukriisissä olevat viljelijät eivät voi odottaa tukien maksatuksia syksyyn asti?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Henriksson.

15.40 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tavio piti hyvän puheenvuoron oikeudenhoidon ja tuomioistuinlaitoksen resursseista — valitettavasti hän on nyt lähtenyt jonnekin. [Leena Meri: Minä vien terveisiä!] Koko eduskunnalle tiedoksi, että hallitus todella haluaa turvata oikeudenhoidon resurssit. Meille demokratiana tärkeintä on se, että pidetään huolta siitä, että meillä on toimiva ja luotettava oikeuslaitos, ja sen takia hallitus koko tämän hallituskauden on myös lisännyt tänne resursseja. Nyt tässä kehyspäätöksessä on 12 miljoonaa euroa, jotka tulevat oikeusministeriön hallinnonalalle. Noin 4 miljoonaa tulee rikosvastuun toteuttamiseen lisää siihen verrattuna, mikä tänä päivänä on kehyksessä, ja tämän lisäksi hallintotuomioistuinten annetaan myös 3 miljoonaa lisää, jotta sujuvoitetaan esimerkiksi lupa-asioitten käsittelyä. Tämän lisäksi teemme oikeudenhoidon selonteon, ensimmäisen historiassa, joka tulee eduskuntaan syksyllä. Saatte olla varmoja siitä, että me tulemme tekemään kaikkemme, jotta tämä maa pystyy huolehtimaan toimivasta oikeuslaitoksesta. Se on nimenomaan oikeusvaltion ydintehtäviä.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkynen.

15.41 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että tässä salissa löytyy yksimielisyyttä sekä puolustusmenojen lisäämisestä että tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiomenojen lisäämisestä sekä myöskin tässä vakavassa tilanteessa nopeista reaktioista, joita talouspolitiikassa vaaditaan. Siitä oppositiolle täytyy antaa tunnustusta.

Tuntuu, että tässä keskustelussa kuitenkin jätetään sanomatta se, mitkä ovat niitä ylimääräisiä menoja, joista nyt tulisi leikata ja joita tulisi vähentää. Kuulostaa vähän siltä, että inflaation ja hintojen noustessa haluaisitte leikata ihmisten ostovoimasta, suoraan sanottuna. Sosiaaliturvan leikkauksista ainakin kokoomus on puhunut. [Leena Meren välihuuto]

On selvää, että tulevaisuudessa Suomen vienti, kasvu ja työllisyys tulevat perustumaan vihreään siirtymään ja investointeihin, tutkimukseen ja tuotekehitykseen, ja siitä, Saarikko, teille ministerinä erittäin suuri kiitos, että olette näitä asioita edistänyt. Nyt edelleen haluaisin kysyä: miten voimme entisestään edistää sitä, että nämä sammut syntyvät Suomeen ja vihreän siirtymän investointeja ja niitä uusia innovaatioita saadaan markkinoille, jotta voimme mahdollisimman nopeasti hyötyä tästä vihreästä siirtymästä, joka Euroopassa entisestään vahvistuu, kun haluamme irti venäläisestä fossiilisesta energiasta?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Junnila.

15.42 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se on niin, että otamme sodan iskun vastaan myös muiden osalta, esimerkiksi Italian, jonka kansalaiset nauttivat elpymispaketin suomasta ilmaisesta remonttiavustuksesta.

Ministeri Saarikko totesi maaliskuussa, että vaikka valtion rahankäyttöä lisätään, menokohteet valitaan tarkoin. Kun vihdoin on kuultu lausuntoja, että valtion pitää keskittyä ydintehtäviinsä, on outoa, ettei se budjetoinnissa näy kuin puolustusmenojen osalta, joita toki lämpimästi kannatamme.

Aiemmassa puheenvuorossa todettiin, että velkaa pitää ottaa, jotta Suomi selviytyy. Onko valtion selviytymisen edellytys kehitysavun antaminen maille, jotka eivät tuomitse Venäjän hyökkäystä tai suostu ottamaan kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita kansalaisiaan takaisin? Ministeri totesi myös, että tämä aika on sellainen, että jostain totutusta voi joutua tinkimään. Kysyn ministeriltä: ovatko edellä mainitut koskaan tinkimisen kohteena? Näitähän edustaja Mäkynen puheessaan toivoi.

Täällä on myös kilvan keuhutettu, kuinka työllisyysaste kasvaa. Mutta miksi myös sosiaalimenot kasvavat samaan aikaan, kun työnteon tarkoitus on kaiketi päästä irti veronmaksajien rahoittamasta turvaverkosta? Indeksikorotuksella asiaa ei selitetä. Tarkoittaako tämä, että työnteolla ei tule toimeen?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mykkänen.

15.44 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Lohikoski vasemmistoliiton ryhmäpuheessa paheksui velkamoralismia, jossa huudellaan kehysten ja menokurin perään muuttuneissa oloissa. Me joudumme huutamaan kehysten perään, koska jos emme sitä tekisi, niin täällä alettaisiin tehdä sellaisia päätöksiä kuin edus-

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

taja Lohikoski esitti: kehysten tulisi jatkossa pysyvästi joustaa suhdanteen mukaan. Minusta tämä on tässä tilanteessa jopa sarkastinen esitys.

Mikä on suhdannetilanne tällä hetkellä? Talous uuden ennusteen mukaan pysyy kasvussa, mutta on ymmärrettävästi kriisi, ja jos kehys joustaa aina poliittisesti tulkittavasti, niin silloin saatetaan lisätä kehysten ulkopuolelle sellaisia menoja, joita edellisenä vuonna on pidetty kehysten sisällä. Kosteikkoviljelyn tukeminen, teiden ja siltojen kuntokartoitukset, yksityistieavustukset — valtiovarainministeri Saarikko ja pääministeri Marin: ovatko nämä aidosti kehysten ulkopuolisia menoja vai pitikö ne laittaa sinne, koska te ette ottaneet uutta politiikan tärkeysjärjestystä ja laittaneet tärkeysjärjestykseen asioita, kuten Saarikko yleisellä tasolla lupasi?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

15.45 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelmassa todetaan, että kiristynyt geopoliittinen tilanne ja energian hintojen nousu ovat nostaneet toimitus- ja huoltovarmuuden sekä energiajärjestelmän kustannustehokkuuden tärkeyden ilmastonäkökulman rinnalle. Asia on juuri näin, eli nyt vallitsevassa ympäristössä perusasiat on nostettava keskiöön. Tämä tarkoittaa energiansaannin turvaamista, kotimaisen ruuantuotannon kaikinpuolista varmistamista ja puolustuksen vahvistamista. Myös vapaaehtoisen maanpuolustustyön edistäminen on oleellisen tärkeää. Se vaatii nykyistä selvästi enemmän huomiota ja myös taloudellisia resursseja.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko, kaksi minuuttia.

15.46 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa tärkein meinasi unohtua. Haluan lausua valtiovarainvaliokunnalle lämpimät kiitokset tähänastisesta yhteistyöstä ja toivottaa voimia tämän kokonaisuuden käsittelyyn, joka toki — niin kuin tänään valtiovarainvaliokunnassa jo kuultiin — perustuu sellaisiin ennusteisiin, jotka voivat myös vanheta verrattain nopeasti — niin epävarma on tilanne ja se kytkeytyy vahvasti myös tähän energiariippuvuuteen Venäjästä, mahdollisiin lisäpakotteisiin ja ylipäättään epävarmuuden ja luottamuspuolan ilmapiiriin, mikä kansalaisia, kuluttajia ja yrityksiä voi ryhtyä näinä aikoina nopeastikin vaivaamaan.

Täällä on nostettu esiin useita tärkeitä teemoja. Yritän nopeasti kommentoida muutamia. Mitä työllisyystoimia on tehty? Työllisyystoimista varmasti yksi merkittävin on ollut — vaikkakin verrattain kallis mutta minusta oikea ja välttämätön — korona-ajan tukitoimet yrityksille. Taustalla on myös erinomainen lomautusjärjestelmämme, joka mahdollisti sen, että moni pääsi työnsyryään nopeasti kiinni tämän korona-ajan jälkeen. Eli se on ollut varmasti työllisyystoimena kaikkein kannattavin: tukea tämän korona-ajan yli pääsemistä.

Mutta sitten nämä rakenteelliset toimet: hallitus on tehnyt niitä mittavan määrän, ja itse asiassa vasta juuri ne purevat kaikkein tehokkaimmin useamman vuoden kuluttua, eivätkä ne vielä ole auttamassa hallituksen kaudella tapahtuvaa työllisyyskehitystä — viittaen vaikkapa eläkeputken poistoon tai työvoimapalveluiden siirtoon kunnille. Näiden hyvä jälki tulee näkymään vasta seuraavien hallitusten työllisyyspolitiikan tukena. [Sari Sarkomaan välihuuto]

Sitten esiin on nostettu inflaatioon liittyvät riskit. Kyllä, meillä ei ole vielä tietoa siitä, että inflaatiokehitys olisi pysähtymässä. Se voi kiihtyä entisestään, mutta tietenkään emme

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

oleta siitä pysyvää olotilaa, mutta tämä oli myös vahva peruste sille, miksi me emme ryhtyneet sellaiseen politiikkaan, jota kokoomus selvästi peräänkuuluttaa — ei enää niin suoraan mutta rivien välissä — miksi ette leikanneet sosiaaliturvasta? Sitähän te pohjimmiltaan meiltä kysytte, ja vastaamme: emme leikanneet siksi, että se ei olisi ollut tässä ajassa vastuullista, oikein, eikä se olisi tukenut kansakunnan eheyttä. Se on vastaukseni, ja sen takana mielelläni seison, ja koen, että se on ollut arvovalintana oikea.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Holopainen, Mari.

15.48 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että tunnistitte tutkimuksen rahoituksen perustavanlaatuisen merkityksen tämän hallituksen perintönä viimeisessä suunnitelmassa. On hyvä ja on todella tärkeää, että tieteen leikkaukset saatiin peruttua.

Vielä on kuitenkin tekemistä, että olemme niissä näkymissä, joihin, valtiovarainministeri Saarikko, viittasitte Nokian kasvulla. On kuitenkin tärkeää tunnistaa, että uudet Nokiat tulevat olemaan niiltä aloilta, joiden olemassaolosta meillä ei ole tässä salissa vielä tietoa etukäteen. Perustutkimuksen rahoituksen merkitys on keskeinen myös talouden kannalta. On tärkeää tunnistaa, ettei tule olemaan mitään muutamia sampoja, joita me voisimme täällä salissa todellakin ennakoita. Sen tietää varmasti edustaja Mäkynenkin tki-ryhmän vetäjänä. Siksi olisinkin kysynyt, miten perustutkimuksen rahoitus turvataan osana tätä tki-ratkaisua myös tulevaisuudessa, jotta meidän suunnitelmamme olisivat todellakin kunnianhimoisia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Myllykoski.

15.49 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olemme tässä edellisessä puheenvuorossa kuulleet edustaja Mäkynen osalta myös tästä vihreästä siirtymästä ja siitä, että tutkimukseen ja kehitykseen satsaa tämä hallitus. Se on oikein hyvä asia.

Kuitenkin tässä kohtaa haluaisin perätä hieman niitä konkreettisia toimenpiteitä, mitä me teemme sen vihreän siirtymän edistämiseksi niin, että se luo työpaikkoja Suomessa. Kuinka voimme sitoutua siihen, että julkiset hankinnat niin kuntien kuin valtion osalta voisivat luoda niitä referenssejä, joilla voimme muodostaa tähän maahan teollisuutta ja teollisia työpaikkoja? Pelkkä iso möhkäle, vihreä siirtymä, ei sitä tee. Me tarvitsemme nyt jotain konkretiaa, millä me toimimme niin, että me saamme tänne uutta teollisuutta sen lisäksi, mitä meillä nykyään on vihreän siirtymän osalta. Liikaa peräänkuulutetaan vain vihreää siirtymää, mutta me tarvitaan konkretiaa, että julkinen hankinta tukee sitä, että meille syntyy referenssejä, jotka mahdollistavat uusien vientituotteitten maailmalle menoa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Filatov.

15.51 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä valtiovarainministerin näkemykseen siitä, että koronalla ja koronatoimilla on ollut vaikutusta siihen, mikä on tällä hetkellä työllisyytemme ja taloutemme, ja se on kyllä tämän hallituksen aikaansaannosta. Ja nyt, kun katsoo tätä kehystä, niin itse asiassa monet hallitukset tässä vaiheessa ovat tehneet varsin teknisen kehyksen. He eivät ole rohjenneet vastata niihin

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

tulevaisuuden haasteisiin. Mutta tämä hallitus tekee sen oikeastaan viiden T:n taktiikalla, eli siellä on olemassa turvallisuus, tutkimus, työ, toimeentulo ja terveys.

Tästä työllisyydestä haluaisin korostaa sitä hyvää lähtökohtaa, joka hallituksella on, että me tarvitsemme toimia, joilla me saamme lisää työpaikkoja, jotta ne meidän työpaikkamme ovat kilpailukykyisiä, ja tähän tutkimus ja koulutus auttaa. Mutta samaan aikaan me tarvitsemme toimia, joilla meillä työttömäksi joutuneet ihmiset yltävät nykypäivän työpaikkojen vaatimuksiin. Ja siihen me tarvitsemme niitä uudistuksia, jotka liittyvät vaikkapa pohjoismaiseen työvoimapalvelumalliin, koulutuksen lisäämiseen tai vaikkapa siihen työllisyyspalveluiden siirtämiseen kuntiin, mihin ministeri viittasi, kiitos tästä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Meri.

15.52 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Saarikkoa siitä, että olette hieman paljastaneet tässä kokoomuksen bluffia, kun he puhuvat koko ajan siitä, että velkaa pitäisi vähentää ja asioita pitäisi laittaa tärkeysjärjestykseen, mutta he luettelevat täällä lisää menokohteita toisin kuin perussuomalaiset.

Siitä en ole samaa mieltä kuitenkaan, ministeri Saarikko, teidän kanssanne, kun toitte esille, että oppositiosta ei ole tullut hyviä esityksiä. Meillä on aika mittavia esityksiä. Tuossa edustaja Junnila toi tuon kehitysavun esille, ja sitten on osoitettu huonoja lakiesityksiä, kuten laittomasti maassa olevien opiskelu siitä yhtenä esimerkkinä. Mutta haitallinen maahanmuutto Afrikasta ja Lähi-idästä tilastojenkin mukaan aiheuttaa valtavasti sote-menoja, ja siellä on satojen miljoonien säästöpotentiaalit, joilla voitaisiin parantaa suomalaisten ostovoimaa, kuten esimerkiksi laskea polttoaineveroa EU:n minimitasolle kuten Ruotsi ja Saksa ovat tehneet.

Mietin tässä viime päivien uutisia, että kyllä ihmisiä varmasti harmittaa, kun Italiassa maksetaan asuntojen remonttikuluja EU:n velkapaketista, jota me nettorahoitamme. Voitteko kertoa suomalaisille, miksi näitä arvovalintoja teette näin?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Valtonen.

15.53 **Elina Valtonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri sanoi, että talouden vakaus on tässä tilanteessa tärkeää, ja tähän on erinomaisen helppo yhtyä. Kuitenkin kun katsotaan tätä julkisen talouden suunnitelmaa, niin tästä on valitettavasti vakaus kaukana.

Me ollaan kernaasti tuettu välittömiä koronasta ja sodasta johtuvia menoja, kiitos niistä. Mutta kun katsotaan tätä koko julkisen talouden tilaa, niin kyllähän tämä aika huolestuttavalta näyttää. Kun Rinteen—Marinin hallitus aloitti, niin Suomen julkinen talous oli lähes tulkoon tasapainossa. Mutta tästä eteenpäin joka ikinen vuosi, kun lasketaan valtio, kunnat ja hyvinvointialueet yhteen, niin alijäämä on jopa 10 miljardia vuositasolla, siis joka ikinen vuosi. Millä tämä muulla selittyy kuin sillä, että nyt on otettu täysi trendinmuutos julkisen talouden hoidossa? Minkä ihmeen takia hyvinvointialueiden alijäämä tulee kuntien alijäämän päälle, eikä esimerkiksi korvaa osaa siitä? Voitteko kertoa, valtiovarainministeri?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Adlercreutz.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

15.55 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tänä alkuvuonna on opittu muutama asia, esimerkiksi se, että kun kauppaa käydään, niin demokratiavajetta ei ole syytä aliarvioida. Jos käydään kauppaa epädemokraattisten, autoritääristen maiden kanssa, niin se sisältää vääjäämättä riskejä, jotka saattavat sitten tällaisessa sotatilanteessa realisoitua.

Toinen oppi on se, että vihreää siirtymää vauhdittamalla parannetaan myöskin meidän turvallisuuspoliittista asemaamme, meidän omavaraisuuttamme, ja sillä tavalla rakennetaan myöskin paitsi ekologisesti myös poliittisesti kestävämpää tulevaisuutta.

Ehkä kolmas oppi on se, että nollakorkojen aika on ohi. Jos alkuvuonna vielä ajateltiin, että korkomeno on varsin mitätön rivi, niin nyt sen on jo arvioitu olevan reilu miljardi. Se tarkoittaa myöskin, että taloussuunnittelusta, joka on lähtenyt siitä, että kriisi on poikkeus-tilanne, on pikkuhiljaa varmaan päästävä sellaiseen tilanteeseen, että osataan varautua myöskin yleisen taloussuunnittelun raamien sisällä siihen kriisiin. On ollut pankkikriisejä, epidemioita, nyt sota. Ei ole mitenkään itsestäänselvää, että tämä kriisi jää viimeiseksi.

Ja yhtä kaikki, on varmaan selvä, että loputtomasti ei voida olla sen ajattelun varassa, että kriisien hallinta on aina se ylimääräinen kulu, vaan se pitää jossain vaiheessa osata rakentaa myöskin tähän isoon kehikkoon sisälle.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haatainen.

15.56 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä nostettiin aivan oikein työllisyys ja talous esille keskustelussa, ja on hienoa, että kaikki kantavat huolta siitä, että työllisyysaste nousee, ja sehän on nyt huippukorkealla. Talouspolitiikka kulkee käsi kädessä työllisyyden kanssa, ja se näkyy myös, aivan kuten täällä muun muassa edustaja Filatov hyvin totesi.

Hallitus on tehnyt työllisyyspoliittisia päätöksiä enemmän kuin edellinen hallitus, ja ne hän tulevat realisoitumaan sitten, kun ne astuvat voimaan. Esimerkiksi pohjoismainen työvoimapalvelumalli on juuri eduskunnassa hyväksytty ja alkaa nyt toukokuun alusta käytännössä toimia. Sen lisäksi palveluja ollaan siirtämässä kuntiin lähemmäksi yrityksiä ja ihmisiä, ja vielä koulutuksen puolella on tehty merkittäviä panostuksia muun muassa op-pivelvollisuuden laajentamiseen, joka tulee näkymään nuorten työllisyysasteen nousemisena pidemmällä aikavälillä.

Tässä kehyksessä on mukana myös toimia, joilla nyt sitten ikääntyneiden työllisyysastetta pyritään nostamaan: yli 55-vuotiaat ja heille kohdennettu tukipaketti ovat merkittäviä, ja ne edesauttavat, edistävät työllisyysastetta ikääntyneimmillä ryhmillä.

Lisäksi tulemme myös kotoutumiseen satsaamaan. Kotoutumisen lainsäädäntöuudistus tulee kotoutumisselonteon pohjalta, ja siinä tullaan satsaamaan myös niihin maahanmuuttajataustaisiin ihmisiin, jotka ovat työmarkkinoiden ulkopuolella, eli edesautetaan, että he pääsevät kiinni työhön. Ja lisäksi me tulemme vielä satsaamaan vahvasti myös siihen, että tutkimukseen, koulutukseen panostetaan, joka tulee näkymään työpaikkoina ja kasvuna, ja sitä kautta taas talouden kautta edesauttavat sitä, että työllisyysastetta voitaisiin tästäkin eteenpäin vielä nostaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Reijonen.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

15.58 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä nousi-kin aikaisemmin jo esille tämä kehitysyhteistyö. Kehitysyhteistyörahoja on tutkitusti laitettu vuosien mittaan moniin sellaisiin kohteisiin, mitkä eivät käytännössä ole sitten kohentaneet paikallisten elintasoja tai parantaneet käytännössä elämää yhtään. Nyt pitäisi aika tarkalla kammalla perata jokainen kohde ja keskittyä vain niihin, millä on aidosti ja tutkitusti hyötyä pitkällä tähtäimellä. Kyllä niille ylijääville rahoille on täällä kotimaassakin käyttöä tai kenties Ukrainassa. Toivottavasti hallitus on tekemässä leikkauksia myös tähän osa-alueeseen ihan reilusti, eikä aina vain suomalaisen veronmaksajaan vaikuttaviin kohteisiin. Ja ihan ensimmäiseksi meidän pitäisi pistää rahahanat kiinni kaikilta niiltä mailta, jotka tukivat Venäjää YK:n äänestäessä Venäjän väliaikaisesta erottamisesta YK:n ihmis-oikeusneuvostosta.

Samoin kysyn, annammeko tavalla tai toisella kehitysyhteistyövarojamme sellaisille maille, jotka eivät ota vastaan Suomesta karkotettuja tai kielteisen turvapaikkahakemuksen tai oleskeluluvan saaneita kansalaisiaan. Jonkinlainen rotihan näissä pitää olla, eikä pidä missään nimessä palkita sellaisia, jotka eivät noudata yhteisiä pelisääntöjä, ei missään nimessä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Viitanen.

16.00 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällä hetkellä on kyllä niin, että tämä kansalaisten turvallisuus on ykkösasia. Tietenkin silloin, kun olemme vakavassa turvallisuustilanteessa, meidän on tehtävä kaikkemme, jotta meidän kansakuntamme pysyy yhtenäisenä, ja tähän turvallisuuteen kuuluu luonnollisesti myös arjen turvallisuus ja se, että ihminen voi olla varma siitä, että turvaverkot toimivat ja että toimeentulo on olemassa siinäkin tilanteessa, kun eläminen kallistuu aika hurjalla tavalla ja moni pienituloinen on todella aiheesta huolissaan, että miten tämä elämisen nouseva kustannus nyt sitten saadaan hallintaan, ja siksi hallitukselta oli täysin oikea toimenpide aientaa näitä indeksikorotuksia, siksi on oikein, että pienituloisista huolehditaan, ja olisi väärin näinä aikoina, kun kustannukset nousevat, hinnat nousevat, rahapussit kevenevät, alkaa leikkaamaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta, ja siksi ihmettelen, kun täällä edelleen [Puhemies koputtaa] toiset ovat peräänkuuluttaneet leikkauksia. [Leena Meren välihuuto — Puhemies: Nyt leikataan!] Nyt ei ole leikkausten aika.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eestilä, ja sen jälkeen ministeri Mikkonen, minuutin puheenvuoro.

16.01 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun valtiovarainministeri Saarikko nosti positiivisessa mielessä esille tämän maatalouden 300 miljoonan kriisipaketin, niin kyllä opposition edustajana täytyy sanoa, että ei se kyllä kohdentunut oikein eli aktiiviviljelijöille, niille viljelijöille, jotka oikeasti ovat kassakriisissä tällä hetkellä, ja seurauksena tulee olemaan se, että varsinkin rehuvilja-aloja jää sitten viljelemättä. Niin että kyllä tämän olisi voinut oikeasti kohdentaa toisin.

Mutta, arvoisa valtiovarainministeri, kysyn, minkälainen riski meillä Euroopassa nyt on, että tämä riippuvuus Venäjän öljystä ja kaasusta aiheuttaa ison riidan ja ikään kuin teollisuuspoliittisen kilpailun, että kuka siitä luopuu ja kuka ei. Mitä mieltä olette: meinaako Eu-

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

roopan unioni mennä yhteisten päätösten perusteella sitten siitä riippuvuudesta pois päin, vai tapahtuuko niin, että tässä itse kukin maa tekee omia ratkaisujaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Mikkonen.

16.02 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten olette monet todenneet, niin tässä julkisen talouden suunnitelmassa nimenomaan turvallisuus on nostettu vahvasti esiin, ja satsaukset siihen. Ei ainoastaan Puolustusvoimiin vaan myös Rajavartiolaitokseen on satsattu merkittävästi resursseja, ja tämä on aivan oikein.

Myös sisäisen turvallisuuden osalta olemme voineet osoittaa lisämäärärahoja kyberturvallisuuden parantamiseksi poliisille, Hätäkeskukselle ja muille toimijoille, ja suojelupoliisin määrärahoja — ja myös poliisin määrärahoja — olemme voineet lisätä. Valitettavasti poliisin osalta tiedämme, että aikaisempien hallitusten vuoksi siellä on kovasti sitä rahan tarvetta jatkossakin, ja toivotaan toki, että pystymme vielä tulevina vuosina panostamaan sinne lisää, jotta voimme sisäisen turvallisuuden selonteon mukaisesti kaikkiin sisäisen turvallisuuden toimijoihin satsata nykyistä enemmän, koska tarvehan on selvästi ilmeinen ja tiedämme, että nämä tällaiset sota- ja kriisiajat vielä lisäävät sisäisen turvallisuuden panostamisen tarvetta.

Lisäksi maahanmuuttoon pystymme satsaamaan niin, että pystymme vastaanottamaan Ukrainan sotapakolaiset. Haluamme tässä tehdä tiivistä yhteistyötä kuntien kanssa, jotta mahdollisimman moni pakolainen löytäisi sen asunnon, löytäisi työpaikan, lapset pääsisivät kouluun, he pääsisivät siihen normaaliin arkeen meidän muiden ihmisten tavoin, osaksi meidän yhteiskuntaamme, ja sitä kautta pystyisivät tuomaan tänne myös oman panoksensa ja toisaalta kokisivat täällä olonsa hyvin tervetulleeksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Hoskonen.

16.04 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan välttämätöntä huomata se, että olemme jo valmiiksi velkaantunut maa. Ja nyt, kun inflaatio on lähtenyt liikkeelle ja varsinkin kun Euroopan keskuspankki on nyt lopettamassa tukioitojaan velkamarkkinoilta, niin se johtaa vääjäämättä siihen, että korko nousee. Tämä pitää meidän kaikissa talouspäätöksissä huomioida, olkoot ne mitä tahansa.

Näin metsäammattilaisena olen surrut koko ajan viime kuukaudet sitä, että kiihtyvällä vauhdilla meillä menee arvokasta kuitupuuta suoraan polttoon. Se johtaa vääjäämättä enemmän tai myöhemmin siihen, että suomalainen metsäteollisuus karkaa tästä maasta pois. Olemme kilpailutilanteessa, ja kannattaa muistaa kaikkien ministerien se, että kun esimerkiksi UPM on kolme viimeistä investointiaan investoinut ulkomaille — arvoltaan lähes viisi miljardia euroa — niin tämän laiminlyöminen ja tämän huomiotta jättäminen on varmasti politiikan kannalta suurin virhe, mitä poliitikko voi tehdä, koska sillä syödään suomalaisen teollisuuden kivijalkaa pois, ja sitä minä en hiljaa vierestä aio katsella. [Leena Meri: Hyvä!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Hopsu.

16.05 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyyden kasvu on ollut vauhdikasta, ja koronasta toipuminen alkoi hyvin. Kokonaisuudessa työttömiä on jo

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

vähemmän kuin ennen korona-aikaa. Ministeri Saarikko nosti yhdeksi tekijäksi yritysten saamat koronatuot, ja pitäisinkin järkevänä, että selvitetäisiin yrittäjien työmarkkinatuen vaikutus ja toimivuus. Työttömyys on kuitenkin jakautunut aiemmasta poiketen niin, että Uudellamaalla on työttömiä enemmän ja elpyminen on tapahtunut muuta maata hitaammin.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että sodan tuomien varautumis- ja avustustoimien rinnalla huolehdimme Suomen tulevaisuuden potentiaalista. Kiitos siis hallitukselle, että panostamme nuorten hyvinvointiin, ammatilliseen koulutukseen, jatkamme osaamiskeskusten toimintaa ja ennen kaikkea toteutamme kauan odotetut lisäpanostukset tki-toimintaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah.

16.06 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös kriisioloissa tehdyt tarpeelliset menojen lisäykset tulevat aikanaan maksettaviksi, ja kun nämä menojen lisäykset on tehty pääasiallisesti velkarahalla, niin tiedämme sen, että korkotason nousu syö sitten tulevaisuudessa tätä julkisen talouden liikkumavaraa.

Meillä on oikeastaan kaksi asetta, joilla taklata tätä haastetta: se, että meillä työllisyys kasvaa, ja että ylipäättänsä meillä talous kasvaa. Näitten kahden, työllisyyden ja talouden kasvun niin sanotun kulmakertoimen pitäisi olla suurempi kuin tämän velkaantumistahdin. Ja nyt jos katsotaan näitä työllisyystoimia, niin VTV:n finanssipoliittinen raportti arvioi aika tuoreeltaan, että nämä hallituksen työllisyystoimet ovat vaatimattomia, koska meillä velkaantumisen takia myöskin se maali liikkuu koko ajan. Eli meidän pitäisi tavoitella vielä korkeampaa työllisyyttä, 80:tä prosenttia, ja siksi valtiovarainministeriltä peräänkuulutan edelleenkin lisääntyviä työllisyystoimia.

Toinen kysymys liittyy tähän kasvuun ja tähän verokannustimeen. Siinä parlamentaarisessa [Puhemies koputtaa] ryhmässä emme vielä saaneet esitystä aikaiseksi. Nyt kysynkin, onko hallitus sitoutunut siihen verokannustimeen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Gustafsson.

16.07 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Meri tuossa hetki sitten syytti kokoomusta bluffista. Teidän omassa ryhmäpuheenvuorossanne esitettiin velkakehityksen katkaisemiseksi neljä keinoa.

Ensimmäinen oli oppivelvollisuusudistuksen lopettaminen. Talousneuvosto yksimielisesti näki, että se on pitkällä aikavälillä kannattava investointi, se on jo täällä käyty monen kertaan läpi.

Toisena te esititte, että esimiestaitoja pitää yhteiskunnassa lisätä. No, sitähan on käytännössä tehty viimeiset 20—30 vuotta, niin pitkään kuin muistan. Kehittämisen varaa on, mutta siitä tulevat säästöt ovat hyvin marginaalisia.

Ja sitten kaiken huippuna: 35 prosenttia julkisesta hallinnosta pitää vähentää ihmisiä. Siis keitä? Hoito- ja terveysalan työntekijöitä, poliiseja, puolustusvoimien henkilökuntaa vai mitä? Puolustusvoimiinkin ollaan lisäämässä nyt satamäärin uusia [Puhemies koputtaa] virkoja, kun siellä tarvitaan.

Siis täyttä populismia teidän velankatkaisuesityksenne.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Meri pääsee vastaamaan.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

16.09 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): No, siinä Gustafsson kyllä ampui niin ohi vastauksensa, ettei kuunnellut ollenkaan minun puheenvuoroani. [Jukka Gustafsson: Minä puhun nyt ryhmäpuheenvuorosta!] — Saisinko puhua? [Puhemies koputtaa] Odotan, että edustaja Gustafsson rauhoittuu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Merellä on puheenvuoro.

Arvoisa puhemies! Kiitos. — Menee hieman yli, kun hän vie minun aikaani tuolla hyp-pimällä penkissään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja koko ajan vie.

Elikkä kerroin ministeri Saarikolle siitä, kuinka hienosti hän on toiminut paljastaessaan kokoomuksen bluffin, eli heillä ei ole esittää muita leikkauskeinoja kuin sosiaalimenot. No niin, ja kerroin, mitä meillä on: leikkauksia kehitysapuun, joka valu korruptioon ja veroparatiiseihin, satojen miljoonien säästöpotentiaalit haitallisesta maahanmuutosta Afrikasta ja Lähi-idän maista ja niistä kasvavat sosiaaliturvamenot — esimerkkinä nämä — ja totesin, että olette juuri tehneet laittomasti maassa oleville mahdolliseksi opiskelun. Te ette puhunut näistä ollenkaan yhtään mitään, ja viittasitte minun puheenvuorooni, joka on hyvinkin mielenkiintoista, mutta tämä on teidän arvovalintanne. Te ette aio näistä leikata, koska te arvostatte esimerkiksi laittomasti maassa olevien mahdollisuutta jäädä tänne. Kiitos tästä. Tuli selväksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin. — Edustaja Kilpi.

16.10 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos Suomeen alkaa ilmestyä tunnuksettomia sotilaita, kuten tuolla Krimillä tapahtui 2014, tai täällä alkaisi tapahtua muita vastaavia vieraan vallan sotilastoimia, niin poliisi on se, joka vastaa silloin tilanteesta niin kauan, kunnes sotatila julistetaan. Poliisi on se, joka vastaa tuleen, ja poliisi on se, joka joutuu silloin voimaa käyttämään.

Täällä puhutaan, että suomalaisten turvallisuus on etusijalla, ja nyt varaudutaan, siellä sanottiin. Puolustusvoimat saa 2 300 miljoonaa, poliisi saa yhdeksän miljoonaa. Se tarkoittaa sitä, että sopeuttamistoimet alkavat nyt, ja ne ovat jo oikeastaan menossa, ja 300 poliisia joutuu vuodenvaihteen jälkeen pois. Siellä on 50 miljoonan vaje, ja te tiedätte tämän varsin hyvin.

Minkälaista kokonaisturvallisuutta tämä oikein on, ja miten voi olla, että täällä joudutaan näinkin yksinkertaisia ja päivänselviä asioita selvittämään? Teidän pitää ymmärtää tämä. Puolustusministerin pitää ymmärtää se, mistä koostuu kokonaisturvallisuus. Se on ymmärrettävä. Sisäministeri ei ainakaan sitä ymmärtänyt [Puhemies koputtaa] ainakaan tuon vastauksen perusteella. Miksi on niin, että poliisi on jälleen mopen osalla ja luvut jää käteen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Kemppi.

16.11 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ukrainassa tilanne pahentuu. Tänään alkoi Venäjän massiivinen uusi hyökkäys maan itäosissa. Lienee sanomattakin selvää, että tilanne on erittäin vakava. Suomalaisten turvallisuus menee nyt

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

kaiken edelle. Pidän asiallisena, että maanpuolustuksen määrärahoja korotetaan lähes kolmella miljardilla eurolla, vaikka tämä tietenkin kuormittaa väistämättäkin meidän taloutta. Nyt tulee investoida aseisiin, rajavalvontaan ja sotilaisiin, niin kuin tehdään. Oleellisinta on vahvistaa uskottavaa puolustustamme ja välttää kaikin keinoin se, että Suomi joutuisi sotaan. Kaikista vahvin aseemme on yhteen hiileen puhaltaminen, ja siinä toivon oppositiolta, erityisesti kokoomukselta ja perussuomalaisilta, hyviä esityksiä ja vastaantuloa.

Arvostan tässä julkisen talouden suunnitelmassa erityisesti sitä periaatepäätöstä, että lapsilta ja nuorilta ei leikata. Lapsiin ja nuoriin jopa panostetaan, ja siitä kertoo mielestäni erityisesti nämä ammatillisen koulutuksen tuhat uutta opettajaa. On nimittäin sellainen tilanne, että sieltä syntyy kasvu tälle maalle, ja se on kallein hintalappu myös maksaa, jos sitä investointia emme tekisi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja al-Taee.

16.12 Hussein al-Taee sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän aggressiivinen hyökkäys Ukrainassa on opettanut monia asioita viime aikoina ja johtanut moniin tavallaan jopa ajattelun muutoksiin sekä minussa että monissa muissakin kansanedustajissa siitä, miten Venäjä pitäisi ottaa uhkana. Mutta pakotteet ovat opettaneet sen, että me kyllä pystymme tietyssä ajassa irtautumaan Venäjän fossiilisista ja Venäjän kaupasta. Mutta ne ovat opettaneet myös sen, että Kiinan kaupasta me emme pysty irtautumaan. Kiina on juuri ostanut kansainväliset mineraalipörssit. Sillä on triljoonan dollarin investoinnit Afganistanissa alkamassa, ja se omistaa pitkälle Afrikan kaivokset.

Tässä kohtaa katson, että tämä julkisen talouden suunnitelma, joka katsoo eteenpäin, on siitä hyvä, että siinä osataan jo katsoa, että teknologinen kehitys, tki-investoinnit, Suomen osaamiseen panostaminen ovat ne keinot, joilla me voimme tulevaisuudessa kilpailla niin, että myöskin Kiinan vaikutusvalta ei olisi meihin niin vaikuttava kuin ehkä luullaan. Ja uskoisin, että jos lähdemme luomaan jotain tämmöistä mineraalistrategiaa [Puhemies koputtaa] tai muuta vastaavaa, niin se olisi se keino eteenpäin, jota me nyt kaivattaisiin. [Puhemies: Näin!] Olisi kiva kuulla valtiovarainministeriltä enemmän näkemyksiä tästä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Koponen, Ari.

16.14 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiaan koulutuksen ja tutkimuksen panostuksille täytyy antaa täysi tuki.

Sitten tähän priorisointiin, mitä ministeri Saarikkokin nosti esiin. Tosiaan täällä on nostettu tämä Italian hallituksen superbonus 110 -nimellä kulkeva avustus, mikä mahdollistaa kansalaisille talojensa remontit ilmaiseksi, [Leena Meri: Kyllä!] remontit, joissa kodin energiatehokkuus paranee, esimerkiksi vaihdetaan ikkunoita tiiviimmiksi, asennetaan uusia lämmityslaitteita tai asennetaan aurinkopaneeleita. [Vilhelm Junnila: Keiden rahalla?] Valtio maksaa kaikki rahat takaisin, ja tämä rahoitetaan lähes kokonaan EU:n elpymisrahoilla. [Leena Meri: Kyllä!] Alkuvuonna tähän on käytetty jo noin 20 miljardia. Tämä menee harvan suomalaisen oikeustajuun. Kiristetään vain vyötä, kuten ministeri Saarikko on maininnut. Italiassa heitetään vyöt kokonaan pois.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Wallinheimo.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

16.15 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä totuus on se, että tämä hallitus on laiminlyönyt talouspoliittisen huoltovarmuuden. Kun valtiontalous oli Sipilän hallituskauden loppupuolella suunnilleen tasapainossa, nyt se kroonisesti retkahtaa noin seitsemään miljardiin euroon vuosittain, ja kyllä tämä on aivan liikaa.

Tältä hallitukselta on valitettavasti puuttunut kyky priorisoida menoja, ja toisaalta niitä kuuluisia työllisyystoimia ei ole pystytty tekemään suhteessa lisättyihin pysyviin menoihin. Kysyisinkin nyt ministeri Saarikolta: minkälaisen perinnön te jätätte mielestänne seuraavalle hallitukselle ja tuleville sukupolville? Tässä miettii sitä aikaa, mistä Sipilän hallitus vuonna 15 aloitti. Silloin kestävyysvaje oli noin kymmenen miljardin luokkaa, ja olemme aika lailla palaamassa samaan lähtöruutuun. Silloin oli aika paljon leikkauksia ja työllisyystoimia edessä. Vähän jos pystyisitte [Puhemies koputtaa] pohtimaan sitä, minkälainen on seuraavalle hallitukselle jätettävä perintö.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja seuraavaksi edustaja Kosonen.

16.16 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Saarikko on sanonut, että sota maksaa Suomelle ainakin seitsemän miljardia euroa. Taloutemme ei kehity sillä tavalla kuin näkymä vielä muutama kuukausi sitten oli. Kuluttajienkaan luottamus ei ole samanlainen kuin ennen sotaa. On aivan selvää, että haluamme irtautua venäläisestä fossiilisesta energiasta mahdollisimman nopeasti ja meidän on myös vauhditettava muuta Eurooppaa tässä siirtymässä. Ja tämä siirtymä, uudet teknologiat, investoinnit, ne todella maksavat. Mutta kasvuun on satsattava, ja siksi iloitsen tutkimuksen ja kehityksen satsauksesta ja myös ammatillisen koulutuksen satsauksista. Iso kiitos tästä hallitukselle.

Turvallisuuteen on panostettava, se on aivan selvää. Erityisesti haluan nostaa esiin kyberturvallisuuden satsaukset, sodankäyntiä on nykyisin niin kovin monenlaista. Kysyisinkin puolustusministeri Kaikkoselta, mikäli hän tänne takaisin saapuu, kyberturvallisuussatsauksista: [Puhemies koputtaa] minkä tyyppisiin asioihin aiotaan laittaa rahaa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt edustaja Piirainen.

16.17 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuus on tärkeä asia monessa suhteessa, niin kun täällä on tänäänkin todettu. Täytyy kyllä hallitukselle antaa kiitosta ennen kaikkea näistä korona-aikaisista ihmisten terveyden turvallisuuden eteen tehdyistä merkittävistä toimista, ja siitä, että kaikesta huolimatta työllisyys on hyvällä tasolla.

Mutta näyttää siltä, että kriisi seuraa kriisiä. Nyt on tullut tämä Ukrainan kriisi meille vaivaksemme, ja siihen täytyy nyt hallituksen tietenkin panostaa merkittävästi, niin kuin on tehnytkin, ja tässä yhteydessä kiitän nimenomaan niistä panostuksista. Vaikka rajoilamme on rauhallista, niin kiitän Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien resurssien lisäämisestä. Sitten kysymys vielä, vaikka ministeri jo osittain on tähän vastannutkin: valtiovarainministeriö varmaan tekee tilannekuvaa syksyn aikana, [Puhemies koputtaa] niin millä tavalla valtiontaloutta seurataan Ukrainan... — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Niemi.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

16.19 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sieltä nyt jo poistuikin sisäministeri, jolle olisin esittänyt kysymyksen. — On erittäin tärkeää, että puolustukseen lisätään määrärahoja, ja siitä kiitän hallitusta. Vuosi sitten kiitin arvoisaa valtiovarainministeriä, kun 42 miljoonan puuttuessa poliisin budjetista te löysitte siihen rahan. Vastaus, minkä sisäministeri hetki sitten täällä kertoi poliisin budjettitilanteesta, oli hieman kummallinen. Siksi kysynkin teiltä, arvoisa valtiovarainministeri: miten te näette tällä hetkellä poliisin budjetin, kun nyt jo näkyy aivan selkeästi, että joudutaan vähentämään väkeä tänä vuonna poliisista, jos lisämäärärahaa ei löydy? Kuitenkin kun katsomme vaikka Ruotsin tilannetta, mielestäni tämä tilanne on kovasti huolestuttava myös sisäisen turvallisuuden osalta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Keto-Huovinen.

16.20 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäys muutti tuntemamme maailman täysin. Se osoitti karulla tavalla, että oikeusvaltio, demokratia ja ihmisoikeudet eivät ole itsestäänselvyyksiä. Tässä maailmantilanteessa oikeusvaltioon panostaminen on erityinen turvallisuusteko ja panostus huoltovarmuuteemme. Tuomariliiton tuoreen tutkimuksen mukaan kolmasosa kyselyyn vastanneista harkitsee alalta lähtöä tai on jo lähdössä. Samaa viestiä tulee myös muualta oikeushallinnosta. Kysymys on oikeusvaltion tulevaisuudesta. Siksi peräänkuulutan hallitusta vastaamaan alan toimijoiden hätähuutoon riittävällä tavalla, kuten edustaja Taviokin omassa puheenvuorossaan. Meillä ei ole varaa menettää kokeneita asiantuntijoita.

Valitettavasti oikeusministeri, jolle olisin kysymykseni esittänyt, ehti poistua, joten jätän sen kirjallisena. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Kivisaari.

16.21 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sodan seuraukset todella näkyvät myös Suomessa, vaikka kukaan ei hyökkää kimppuamme. Se näkyy myös julkisen talouden suunnitelmasta, jota voi luonnehtia ajassa tehdyksi uudenlaiseen tulevaisuuteen varautumisen tilannekuvaksi. Paitsi että satsaamme turvallisuuteen kaikessa laajassa merkityksessä, huolehdimme myös, että jokainen suomalainen voisi kokea arjen turvallisuutta. Siksi esimerkiksi indeksikorotukset perusturvaan ovat äärimmäisen tärkeitä. Tosiasia on, että tulemme elämään aikoja, joissa elinkustannukset kohoavat ja hoivantarve kasvaa. Siksi on, puhemies, reagoitava. Kyse on todella myös Suomen selviytymisestä, siis turvallisuudesta, talouden kasvusta, työllisyydestä sekä ihmisten ja maan eri osien välisestä tasa-arvosta. Siihen tämä selonteko hyvin yltää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Eskelinen ja Mikko Kinnunen, joiden jälkeen ministeri Saarikko, ja sen jälkeen puhujalistaan. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

16.22 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoli varmaan meillä kaikilla tästä taloudesta on, mutta kyllähän se täytyy myöntää, että hallitus on kohutuuhyvin näitä iskuja kestänyt. Siihen on kolme syytä, niin kuin täällä on puhuttu: koronan yli sillanrakentaminen, missä yrityksiä tuettiin ja välttyttiin isommalta katastrofilta, raken-

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

teelliset uudistukset — sote, koulutus, työllistäminen — ja sitten ne tulevaisuuspanostukset, mitä hallitusohjelmaan on kirjattu, niitä on määrätietoisesti viety eteenpäin. Siellä ovat tki-panostukset, oppivelvollisuusikä, tuhansia uusia koulutuspaikkoja ja sitten tämä energiatalouden uudistaminen, vihreä siirtymä. Nämä luovat sitä kasvun pohjaa, mitä valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Johannes Koskinenkin totesi. Meillä on se siemen olemassa, ja jos tämä kriisi ei hyvin pitkäksi eskaloitu, niin lähdetään aika hyvistä asetelmista edelleen rakentamaan tulevaisuutta ja taloutta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kinnunen, Mikko.

16.23 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun panostamme Ukrainan sodan vuoksi puolustukseen ja turvallisuuteen, suuntaamme samalla tulevaisuuteen ja luomme toivoa ja pidämme kaikki mukana.

Panostukset tutkimukseen, koulutukseen ja sivistykseen ovat tarpeen. Suomen Akatemia voi edistää toimintaansa historian suurimmalla panostuksella. Peruskouluihin vakiinutetaan sitouttavan kouluyhteistyön malli, joka edistää oppilaiden mielenterveyttä ja koulujen yhteisöllistä toimintakulttuuria. Opintorahan osalta opiskelijoiden omia tulorajoja nostetaan 50 prosenttia, ja Ukrainasta tulleista lapsista pidetään huolta. Varhaiskasvatuksen tukeen suunnataan varoja, ammatillisen koulutuksen opettajien ja ohjaajien työllistämiseen saadaan jatkoa, ja oppisopimuksen kokeilu käynnistyy. Jatkuvan oppimisen digitalisaatio -ohjelma tuo työtä etsivälle [Puhemies koputtaa] palvelut samaan paikkaan — kiitos siitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja nyt ministeri Saarikko, kolme minuuttia, ja sen jälkeen puhujalistaan.

16.24 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta, jossa oli monia näkökulmia tähän epävarmaan talouden tilanteeseen. Nostan aivan nopeasti muutamia.

Edustaja Filatovilla oli hyvä viiden T:n lista, sain niistä neljä kirjattua itselleni ylös, mutta minusta se oli oiva kiteytys niistä hallituksen tärkeinä pitämistä asioista aina terveydestä — tässä samassa yhteydessähän sitouduttiin myöskin siihen, että hoitotakuu etenee — toimeentuloon, pienituloisimpien tukemiseen inflaation keskellä mutta myös tulevaisuuteen katsovaan tutkimukseen. — T-kirjaimistanne vain muutaman esiin nostoen.

Jäin vieläkin pohtimaan, kun keskustelun alkupuolella kokoomuksen ryhmäpuheen käyttänyt edustaja Sankelo kyseli näitten hallituksen kauaskantoisten työllisyystoimien perään. Vastasin niihin osaltaan, mutta yksi näkökulma jäi huomaamatta, ja sen myös edustaja Eskelinen äsken nosti omassa puheenvuorossaan hyvin esiin: koulutus. Sittenkin on niin, että kaikkein kauaskantoisimman työllisyyspolitiikan panoksen voi toteuttaa satsaamalla koulutukseen. Uskon, että tulevat hallitukset kiittävät meitä siitä poliittisesta linjauksesta, jossa tavoitteena on saada 50 prosenttia ikäluokasta korkeakoulutetuiksi, ja niistä konkreettisista koulutuksen aloituspaikkalisäyksistä. Ja kyllä, haluan että palaamme keskusteluun vaikka parinkymmenen vuoden päästä, jos tilanne olisi sellainen, ja voisimme yhdessä arvioida, oliko oppivelvollisuusiän korottaminen oikeaa vai väärää politiikkaa. Olen melko varma, että myöhemmin meiltä tullaan kysymään, eikö todella tämä aina ollut näin — viittaa tällä myöskin nuorten syrjäytymisen ehkäisyn vaikutuksiin.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Edustaja Eestilä kysyi myös, jos oikein tulkitsin, pakotepolitiikasta ja kunkin maan toimista suhteessa Venäjän irtikykentään ja samalla irtikykentään fossiilisista. Voitaisiin tietenkin edetä niin, että kukin maa tehköön omia ratkaisujaan, mutta se taitaa olla juuri se, mitä Venäjä meiltä eniten toivoisi, että Euroopasta tulisi eripurainen näiden ehkä vielä edessä olevien vaikeimpien pakotepäätösten äärellä. Jos jotakin pitää nyt vaalia, niin ei vain kansakuntamme yhtenäisyyttä, vaan myös yhtenäisyyttä Euroopassa, koska se on tehokkain ase Venäjän toimia vastaan — pakotease, tarkoitan — ja siksi, vaikka Suomella voisi olla omista lähtökohdistaan hyvinkin proaktiivinen kanta lisäpakotteisiin ja olemme olleet niitä vahvasti tähän asti edistämässä, on kuitenkin perusteltua hakea Euroopan yksituumaisuutta. Tiedämme kyllä kaikki, minkä suurten maiden on ennen kaikkea kyettävä liikkumaan tässä politiikassa, vaikka helppoja päätöksiä ne eivät ole ja johtavat myös epävarmaan talouden tilanteeseen, jopa taantumariskiinkin, jos pakotepolitiikkaa tästä nykyisestä laajennetaan.

Ja vielä ehkä lopuksi edustaja Essayahille: tki-verokannustimesta on hallituksen sitoumus, ja se toimitetaan verolakina tänne eduskuntaan ja astuu voimaan ensi vuoden alusta. Pidän sitä oikeana ja hyvänä viestinä myös sinne yksityisen rahoituksen ja pk-yritysten suuntaan, joilla on ollut selvästi pullonkauloja löytää tutkimus- ja kehityskumppanuuksia tutkimuslaitostemme maailmasta.

Ja aivan lopuksi, arvoisa puhemies! Edustaja Valtonen, joka on nyt poistunut jo salista, kyseli, miksi hallituksen taloudenhoito on muuttunut, ja, edustaja Wallinheimo, tekin tiedustelitte, millaisen perinnön jätämme. Voin sanoa, että hallituspuolueen edustajana olisin toivonut vähän toisenlaista vaalikautta osaksemme. Jätämme sellaisen perinnön, että hoidimme tutkitusti koronaa tavalla, joka tähän mennessä on asettunut maailman mittakaavassa huippumaiden joukkoon — kiitos suomalaisten — ja nyt yritämme hoitaa isänmaan asiaa niin, että täällä säilyy turvallisuus, rauha ja että kaikki pysyvät mukana. Kyllä se on edellyttänyt isompaa alijäämää, mihin sitouduimme, mutta joka ikinen niistä ratkaisuista on minusta ollut perusteltu turvallisuuden, terveyden ja elämänsuojelun nimissä. Se olkoon perintömme tältä vaalikaudelta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt takaisin puhujalistaan, edustaja Mäkynen, Matias.

16.29 Matias Mäkynen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille erinomaisesta puheenvuorosta ja hyvistä vastauksista ja eduskunnalle käydystä keskustelusta tähän mennessä. Myös oppositio on osoittanut, että sillä on ymmärrystä siitä, että tällaisissa kriisitilanteissa joudutaan tekemään nopeita ratkaisuja mutta on myös osattava katsoa pidemmälle tulevaisuuden kasvun ja tulevaisuuden turvallisuuden vahvistamiseksi.

Tätä julkisen talouden suunnitelmaa voikin luonnehtia nimenomaan turvallisuuden, kasvun ja oikeudenmukaisuuden yhdistelmäksi. Tietysti ennen kaikkea nyt Venäjän oikeuttamattoman hyökkäyksen jälkeen vahvistetaan Suomen puolustusta, mutta toisaalta edelleen olemme tilanteessa, jossa koronakriisi on osittain vielä käynnissä ja terveydenhuoltoamme on sen takia täytynyt vahvistaa. Korona-aikana on käytetty miljardeja terveydenhuoltoon, ja nyt joudumme vahvistamaan sotilaallista ja energiahuollon varautumista tämän Euroopassa käytävän sodan takia. Siinäkin puhutaan miljardiluokan satsauksista.

Kasvu tulevaisuudessa perustuu vihreän siirtymän investointeihin, joita tehdään nyt koko Euroopassa, kun irrottaudutaan venäläisestä fossiilisesta energiasta, ja se tuo myös

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

suuria vientimahdollisuuksia Suomelle. Ennen kaikkea tulevaisuuden kasvu rakentuu tutkimuksen, tuotekehityksen ja innovaatioiden sekä osaavan työvoiman varaan.

Tämmöisenä kriisiaikana monessakin mielessä on tärkeää pitää kaikki mukana, ja siksi oikeudenmukaisuus, esimerkiksi ylimääräisen indeksitarkistuksen muodossa, on jo tänä vuonna perusteltua. Aikaisemmin olemme päättäneet noin 250 euron korotuksesta työmatkalaisten tuloihin. Hintojen noustessa olisi väärin heikentää ihmisten toimeentuloa ja pärjäämistä. Siksi joudumme satsaamaan myös tähän oikeudenmukaisuuden puoleen ja siihen, että kaikki pysyvät sekä tämän vihreän siirtymän ja energiamurroksen aikana mutta myös sodasta johtuvan hintojen nousun takia mukana.

Tulokset näissä vaikeissa oloissa ovat tähän mennessä vahvoja. Työllisyysaste on ennätystasolla, ja työllisyystoimia on tehty enemmän kuin viime hallituskausilla pitkään, pitkään aikaan. Myös uudistuksia on onnistuttu tekemään poikkeuksellisessa tilanteessa useita. Sote-uudistus, hoitotakuu, hoitajamitoitus ovat kaikki vahvistaneet meidän sosiaali- ja terveyspalveluitamme ja tulevat vahvistamaan tulevaisuudessa vielä paljon enemmänkin. Samalla ne myös vahvistavat niiden taloudellista toimivuutta ja tuotannollisuutta. Oppivelvollisuuden pidentyminen ja maksuton toinen aste ovat paitsi perheitä helpottava uudistus myös Suomen osaamista ja sen myötä kasvua vahvistava uudistus. Perhevapaa-uudistus ja työvoimapaalveluiden uudistus ovat myöskin työmarkkinoille tärkeitä uudistuksia.

Samalla onnistuneet vahvat reaktiot näihin kriiseihin ovat pelastaneet Suomen talouden pahimmilta iskuilta, sellaisilta, joita on Euroopassakin nähty, ja toisaalta sellaiselta, joka nähtiin finanssikriisin jälkeen niin meillä kuin muualla. Tämän hyvän, onnistuneen finanssipoliittisen reaktion jälkeen myös velkasuhde on kääntynyt laskuun Suomessa jo viime vuoden lopulla, ja toivottavasti pystymme tästä kasvusta ja velkasuhteen alenemisesta pitämään kiinni myös tänä vuonna, vaikka sota tähän epävarmuutta tuokin.

Tulevaisuus on tällä hetkellä epävarma ennen kaikkea sodan ja sen vaikutusten epäselvyyden takia. Valtion velkaantuminen on yhteinen huoli, ja työllisyysastetta on edelleen vahvistettava ja nostettava, sillä se on kestävin tapa vahvistaa julkista taloutta.

Työllisyysaste nousee näillä hallituksen tekemillä työllisyystoimilla, mutta ennen kaikkea se nousee kestäväen talouskasvun avulla. Tuo kasvu edellyttää tuottavuuden kasvua, ja se vahvistuu kestävästi vain tutkimuksen, tuotekehityksen ja innovaatiotoiminnan satsauksilla.

Koko maailma ja vahvimmin Eurooppa investoivat nyt uusiin energiajärjestelmiin, ja tässä tilanteessa Suomen sampo on uusien energiaratkaisujen saaminen markkinoille ja vientiin. Tässä yhdistyvät sekä innovaatiotoiminta että vihreä siirtymä, ja toivon, että voimme vielä tässä hallituksessa etsiä uusia tapoja näiden innovaatioiden ja viennin vahvistamiseen. Pohjan viennille ja innovaatioille tekevät osaajien saatavuus ja laadukas perustutkimus, jotka ovat vahvoissa kytköksissä toisiinsa.

Kasvu, oikeudenmukaisuus ja ennen kaikkea turvallisuus ovat tämän julkisen talouden suunnitelman perusteltuja painopisteitä. Tulevaisuus on hieman epävarma, mutta selviämme, kun investoimme osaamiseen emmekä luovu näistä painopisteistä, vaikka välillä tulee ennakoimattomiakin kriisejä. Irrottautuminen venäläisestä energiasta sekä omavaraisuuden ja puolustuksen vahvistaminen ovat [Puhemies koputtaa] välttämättömiä ja perusteltuja toimia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Meri.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

16.34 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kevään kehysriihineuvottelu saatiin päivässä käsitellyksi. Menokuriin palaamisesta ei ollut kyllä tietoaakaan. Venäjän aloittaman hyökkäyssodan takia tehdyt määrärahaerotukset jätettiin kehyksen ulkopuolelle, kuten koronaan liittyvien menojen osalta tehtiin aiemmin. Hallitus jätti julkisen talouden tasapainottamisen seuraavan hallituksen tehtäväksi — näin tulee käymään. [Jukka Gustafsson: Ja myös sitä seuraavan!] Lisäpanostukset maanpuolustukseen ja energiariippumattomuuden edistämiseen ovat perusteltuja, eivätkä perussuomalaiset vastusta niihin ehdotettuja menonlisäyksiä.

Olisimme halunneet enemmänkin päätöksiä suomalaisten tukemiseksi. Perussuomalaiset helpottaisivat kotitalouksia ja yritysten ahdinkoa laskemalla polttoaineiden valmisteveroa EU:n minimitasolle, kuten esimerkiksi Saksa ja Ruotsi ovat tehneet. Polttoaineiden hintojen laskeminen auttaisi niin ongelmissa olevaa kuljetusalaa kuin myös jokaista suomalaista, sillä hintojen laskeminen auttaa sitä, että kuljetuskustannukset eivät nouse ja valu kuluttajahintoihin. Polttoaineiden hinnoista yli puolet on veroja, ja se on hyvä muistaa. Se argumenttihan, että se menee sitten Putinin kassaan, ei pidä paikkaansa, koska öljyähän saadaan ostettua muualtakin kuin Venäjältä. Nestehän on ilmoittanut muistaakseni 85 prosenttia öljystä tuovansa jo muualta. Elikk se argumentti ei ole kestävä.

Kotitalouksien ja yritysten ostovoimaa voitaisiin tukea, ja menoja tulisikin priorisoida, jotta tämä voidaan rahoittaa. Tällä hallituskaudella on tehty monia esityksiä päinvastaiseen suuntaan. Ihan tuoreena on tuo laittomasti maassa olevien opiskeluoikeus ja heidän palveluidensa parantaminen. Oppivelvollisuuden pidentämisen osalta perussuomalaiset haluaisivat mieluummin panostaa sinne aikaisempiin vuosiin, esimerkiksi erityisluokkaan, eikä tasapäistää henkilöitä, kuten hallitus on tehnyt. Se ei kyllä ihan tehokkainta tapaa ole, mutta toki on hyvä, että uskotte esityksiinne. Niin teidän tuleekin uskoa, vaikka ne eivät aina olisi parhaita mahdollisia. [Jukka Gustafssonin välihuuto]

Hyvinvointiudistusten hintalappu ei ole myöskään vielä selvillä, ja olemme nähneet myös aluevaltuustoissa, miten isot vanhat puolueet taistelevat omista palkkioistaan ja puoluetuesta. Se on siellä se ensimmäinen, joka tuntuu huolettavan. Kansalaisten ostovoima ja yritysten kilpailukyky ovat sitten toissijaisia huolia monille täällä istuville puolueille.

Perussuomalaiset haluaisivat leikata kehitysavusta ja haitallisesta maahanmuutosta. Afrikasta ja Lähi-idästä tulleiden maahanmuuttajien työllisyysluvut ovat todella heikkoja, ja sosiaalitoimella joudutaan hyvin pitkälle elämään. Se on meille äärettömän kallista ja taloudellisesti kestänytöntä. Vielä kun ajattelee, niin kehitysyhteistyötä pitäisi myös ehdollistaa: tässä uusimmassakin tilanteessa annetaan kehitysyhteistyötä valtioille, jotka ovat äänestäneet Venäjän hyväksi — miettikää, että sinne rahaa annetaan, oi oi oi. [Sanna Antikainen: Ohhoh, ohhoh!] Tästä en ole kuullut hallitukselta mitään muutosesityksiä.

Lisäksi olemme saaneet lukea Maailmanpankin selvityksistä, että kehitysapua valuu korruptioon ja veroparatiiseihin, mutta se ei ilmeisesti sitten haittaa ainakaan sosiaalidemokraatteja. En tiedä. Tuosta edestähän voitaisiin vastata, kun siinä ollaan paikalla vastamassa.

Haluaisin ottaa vielä esille lakivaliokunnan puheenjohtajana sen, että lakivaliokunta on tällä kaudella — kuten aikaisemminkin, mutta erityisesti tällä kaudella — nostanut todella kovasti esille oikeudenhoidon perusrahoituksen. Kiitän valiokuntaa, koska se on jonkin verran alkanut näkymään, mutta edelleen siellä on vakavia puutteita perusrahoituksessa. Tänään olemme lukeneet tuoreen kyselyn, jonka Tuomariliitto on tehnyt, ja siellä, ajatella, lähes puolet kyselyyn vastanneista kokee stressioireita tai työuupumusta aina tai

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

usein. Kun puolet ammattikunnasta kokee uupumusta, niin kyllä erityisesti pitäisi korjata ne ongelmat, kun siellä on riittämätön määrä ihmisiä. On hyvä muistaa, että tuomareilla ei myöskään ole työaikaa ja heidän tekevät jatkuvasti pitkää työpäivää, ja tutkimuksesta ilmeni, että he eivät pysty pitämään sitä edes vapaana. Olisin kysynyt oikeusministeriltä: onko ollut keskusteluja hallituksessa esimerkiksi siitä, lähdetäänkö tätä järjestelmää muuttamaan, niin että tuomaritkin pääsisivät normaaliin järjestelmään, jossa voisi saada esimerkiksi ylityökorvauksia, jos vapaana ei pysty mitään pitämään? Tämmöisiä olisin kysynyt.

Perussuomalaiset haluavat, että asiat laitetaan etusijajärjestykseen, ja meillä on näihin esitykset. Tästä syystä toin tuossa äskeisessä debatissa esille, että kokoomus bluffaa. Heillä ei ole kuin ne sosiaaliturvan leikkaukset, heillä ei ole muuta, mutta he kiertelevät ja kaartelevat. Ihmettelen edustaja Gustafssonia, kun hyökkäsitte perussuomalaisten kimppuun. [Puhemies: Näin, ja nyt...] Me pidämme myös pienituloisista huolta. — Kiitos. [Jukka Gustafsson: Edustajalla on sen verran kokemusta, että pitäisi tietää, mikä on ryhmäpuheen vuoro ja mikä yksittäisen edustajan!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Savola. [Välihuutoja] — Nyt on edustaja Savolalla puheenvuoro.

16.40 **Mikko Savola kesk:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tämä julkisen talouden suunnitelma vuosille 23—26 tehdään valtavan maailmanpoliittisen tilanteen siivittämänä. Venäjän mielivaltaisen hyökkäys Ukrainaan vaikuttaa voimakkaasti, mutta meidän pitää muistaa, että kun katsotaan tästä vain hetki taaksepäin eli sitä, mitkä vaikutukset koronalla on olleet, niin nämä kaikki ovat vaikuttavia tekijöitä paitsi talouteen myöskin siinä, minälaisia ratkaisuja näitten päätösten osalta tehdään. Huoltovarmuus on yksi keskeisimmistä tekijöistä ja huoltovarmuusasiat näkyivät meillä jo voimakkaasti tämän koronan myötä. Nyt kriisi on enemmän sotilaallinen. Sotilaallinen uhka on asia, johon on varauduttava ja näin hallitus myös tekee.

Maanpuolustukseen on satsattu tällä vaalikaudella ennätyksellisen paljon. HX-hanke eli Hornetien seuraajahanke, sieltä tuli päätökset joulukuulla: 10 miljardia euroa laitetaan tähän hankkeeseen ja näin ollen meidän ilmapuolustustamme vahvistetaan. Laivue 2020 niin ikään, tähän on tehty päätökset jo aikaisemmin 1,3 miljardin euron edestä. Nyt tuleville vuosille on linjattu 2,2 miljardin euron panostuksista maanpuolustukseen, ja kun tähän lisätään vielä se lisätalousarvion määräraha 700 miljoonaa euroa, joka jo Puolustusvoimille osoitettiin, niin satsaukset ovat lähes 3 miljardia euroa nyt, mitä maanpuolustukseen tulee lisää.

Tällä saadaan materiaalihankintoja, tällä saadaan tehtyä tarvittavia huoltoja meidän materiaalille, tällä saadaan lisättyä kertausharjoituksia, henkilöstöä tullaan vahvistamaan Puolustusvoimissa, meidän kyberpuolustustamme vahvistetaan ja vapaaehtoinen maanpuolustus saa myöskin ansaitsemiaan lisäeuroja. Kaikki äärimmäisen tärkeitä asioita, mitä nyt maanpuolustukseen satsataan. Ne tulevat tarpeeseen ja ne ovat meille sekä lyhyellä että pidemmällä tähtäimellä äärimmäisen arvokkaita. Suomalaisten turvallisuudesta on aina pidettävä kiinni. Se on ensimmäinen ja ykkösasia.

Niin ikään rajaturvallisuuteen tullaan satsaamaan ja muun muassa kalustohankintoja tullaan sinne tekemään valvontalentokoneiden uusimisen myötä.

Herra puhemies! Ruoka on keskeinen asia ja suomalainen maatalous on vaikeuksissa ollut jo pidemmän aikaa, mutta erityisesti nyt tämä suuri kustannusten nousu on tähän tehnyt

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

oman vaikean lovensa ja moni tuottaja on hyvin vaikeassa tilanteessa ja ahdingossa. Sen takia tässä JTS:ssä, julkisen talouden suunnitelmassa, on myöskin sekä lyhyemmän aikavälin että pidemmän aikavälin toimenpiteitä maatalouden suhteen. Energiaveron palautus ehkä niistä keskeisimpänä ja nopeimpana, mikä nyt saa nopeasti maksun, 45 miljoonaa euroa. Sen lisäksi luonnonhaittakorvaukseen, kansallisten tukien lisätukiin tulee satsauksia ja EU-kriisituen kansallista rahoitusta niin ikään lisätään. Makeraan eli Maatilatalouden kehittämisrahastoon tulee lisäsatsauksia, ja investointitukia tullaan osoittamaan muun muassa vaihtoehtoisille energiantuotantomuodoille.

Tukitoimenpiteet ovat tietysti niitä, mitkä ovat valtion puolelta osoitettavissa. Niissä on omat lainalaisuutensa, jotka pohjautuvat Euroopan unioniin, mutta se kaikkein keskeisin tekijä, mihin meidän nyt on saatava tässä maassa muutos, on nimenomaan markkinoihin, siihen osuuteen, minkä tuottaja voi omalla työllään myöskin siitä tuotteesta saada. Tuottajan, teollisuuden ja kaupan välinen tasapaino ei ole kunnossa. Se ei ole ollut sitä hetkeen aikaan eikä se valitettavasti ole vielä. Meillä on hyvin keskittynyt kauppa, ja sen takia on kaupan osalta kannettava suurempi vastuu siitä, kuinka tuottajahinnat reagoivat. Kautta linjan tarvitaan markkinoilta lisää rahaa.

Herra puhemies! Otan vielä yhden asian, johon myöskin tässä julkisen talouden suunnitelmassa on satsauksia tehty, ja se on energiaan liittyvät kysymykset. Metsähake on yksi keskeisimmistä. Se on omasta metsästä, omasta bioenergiasta saatava energia, omasta biojalosteista saatava energiamuoto, ja sen takia nuoren metsän hoitoon lisätään tukia. Turve on meille eteläpohjalaisille ja kaikille muillekin erittäin tärkeä huoltovarmuuspolttoaine ja kaiken kaikkiaan hyvin merkittävä aine myöskin karjatalouden osalta.

Tämä ala tarvitsee näkymää. Tässä nyt tulee muun muassa huoltovarmuusvarastojen täydentämisen myötä pientä lisäystä, mutta turvavarastoinnin lisäksi tarvitaan pidempiaikainen näkymä. [Puhemies koputtaa]

Herra puhemies! Tällä julkisen talouden suunnitelmalla on hyvä edetä eteenpäin. — Kiitos.

Andre vice talman Juho Eerola: Debatten och behandlingen av ärendet avbryts. Behandlingen av ärendet fortsätter under detta plenum efter att de övriga ärendena på dagordningen blivit behandlade.

Riksdagen avbröt behandlingen av ärendet klockan 16.45.

Riksdagen fortsatte behandlingen av ärendet klockan 16.48.

Andre vice talman Juho Eerola: Nu fortsätter behandlingen av ärende 3 på dagordningen som avbröts tidigare under detta plenum. — Vi går till debatt. Ledamot Harjanne borta. — Ledamot Yrttiaho.

16.48 **Johannes Yrttiaho vas:** Arvoisa puhemies! Suomen talous kehittyy lähivuosina odotettua heikommin. Jo ennen Venäjän hyökkäystä Ukrainaan oli inflaatio kiihtynyt ja polttoaineiden ja ruuan hintojen nousu alkanut. Nyt pakotteiden ja vastapakotteiden sekä Venäjän viennin loppumisen ja tuonnin korvaamisen myötä tämä kehitys kiihtyy. Euroo-

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

pan talousnäkymien heikkeneminen ei lupaa myöskään hyvää Suomen vientiteollisuudelle. On olemassa riski, että myös työttömyys kääntyy Suomessa kasvuun.

Nyt olisi parannettava kansalaisten mahdollisuuksia selvitä arjesta. Tulisi panostaa muun muassa julkisiin palveluihin ja sosiaaliturvaan — hyvinvointia, työtä ja turvaa. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista olisi nyt erityisellä painolla huolehdittava. Pelkästään koronatoimenpiteiden aiheuttaman niin sanotun hoitovelan jonojen purkamisen kustannukset ovat useita satoja miljoonia vuositasolla. Peruspalveluministerin mukaan puhutaan kaikkiaan puolestatoista miljardista viiden vuoden aikana, 300 miljoonaa joka vuosi.

Hoitajajärjestöjen oikeutetut, sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan kannalta välttämättömät palkkavaatimukset, niin sanottu pelastusohjelma, vaativat nekin reilun 300 miljoonan vuosittaisen lisäyksen seuraavan viiden vuoden aikana. Hoitajapula voidaan kestävästi ratkaista vain korottamalla palkkoja. Tähän ei julkisen talouden suunnitelmassa kuitenkaan varauduta. Sen sijaan hallitus roikottaa viikosta toiseen ilmassa uhkaa työntekijöiden perusoikeuksia loukkaavasta pakkolaista. Näin se pyrkii painostamaan työntekijät hyväksymään niin sanotun suojelutyön laajentamisen ja heikentämään näin työtaistelun tehoa pitkittäen sitä, aiheuttaen uusia jonoja ja kasvavaa hoitajapulaa, kun ainoa oikea ratkaisu olisi palkankorotusten rahoittaminen.

Puhemies! Julkisen talouden suunnitelma pitää sisällään 370 miljoonan leikkaukset. Lisäksi toteutetaan työttömien asemaa monelta osin heikentävät niin sanotut työllisyystoimet, joita tehdään 110 miljoonalla. Mukana ovat eläkeputken lopettaminen sekä työttömyysturvan työssäoloehdon euroistaminen. Tämä euroistaminen heikentää erityisesti pienituloisten silpputyöläisten turvaa.

Hallitus on luvannut kompensoida hintojen nousua pienituloisille sosiaalietuuksien indeksikorotuksella. Aikaistettu korotus vaikuttaisi arvioiden mukaan bruttona ehkä vain 20—30 euroa kuukaudessa kansaneläkeindeksiin sidottuihin eläkkeisiin, työmarkkinatukeen ja peruspäivärahaan, toimeentulotuen perusosaan ja hoito- ja sairauspäivärahoihin. On selvää, etteivät tämän mittaluokan korotukset tule juurikaan auttamaan pienituloisten eläkeläisten tai työttömien asemaa.

Julkisen puolen työntekijöille, eläkeläisille tai työttömille ei juuri panostuksia löydy, mutta kenraalien esitykset sotilasmenojen massiivisesta lisäämisestä ovat kuitenkin monen mielestä vastaansanomattomia tässä muuttuneessa tilanteessa, kuten viime viikkoina usein toisteltu fraasi kuuluu. Hämmästellä täytyy, millaiseen otteeseen turvallisuussektori on päätöksentekijät ja koko yhteiskunnan saanut.

Olisi syytä pysähtyä miettimään, mikä valtiovarojen käyttö on vastuullista ja mikä ei. Aseisiin ollaan nyt osoittamassa jopa 200 miljoonan määrärahakorotus jo tänä vuonna ja vuosittain sitten koko kehyskaudella. Lisäksi materiaalihankintoihin lisätään kehyskaudella yli puolitoista miljardia. Kaikkiaan sotilas- ja turvallisuusmenoja lisätään kehyskaudella siis jopa kolme miljardia nykyisen poikkeuksellisen korkean tason päälle. Sotilasmenot ovat nousseet näiden niin sanottujen strategisten hankkeiden, kuten F-35-hankinnan, vuoksi viidessä vuodessa 2,9 miljardista 5,1 miljardiin. Tasokorotuksen piti olla ohimenevä, mutta nyt tasoa halutaan nostaa pysyvästi Naton vaatiman kahden prosentin bkt-osuuden yläpuolelle.

Suomen F-35-koneiden hinta näyttää olevan inflaation, valuuttakurssien ja korkojen nousun myötä rajussa kasvussa, raportoi Suomen Kuvalehti viime viikolla. Kymmenen miljardia ei tule likikään riittämään. Viime viikkojen kansainväliset esimerkit ovat myös osoittaneet hävittäjien rajoitteet puolustussodankäynnissä valitettavalla tavalla. Suomen F-

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

35-hankinnan mielekkyys asettuikin hyvin kyseenalaiseen valoon: tosiasiaa tämä hankinta vie tulevaisuudessa resursseja Maavoimilta, joihin uskottava puolustus Suomessa itse asiassa on pitkälti perustunut. — Kiitoksia, puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eskelinen.

16.54 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen julkisen talouden suunnitelma 23—26 vahvistaa turvallisuutta ja luo näkymää tulevaisuuteen sekä rakentaa hyvin alkanutta kasvun polkua haasteellisista olosuhteista huolimatta.

Tällä hallituskaudella poikkeuksellisille olosuhteille ei näy loppua. Venäjän hyökkäys Ukrainaan, joka on muuttanut Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristöä, sekä edelleen keskuudessamme vaikuttava koronaepidemia asettivat riihelle odotuksia mutta myös isoja haasteita. Ukrainan sota, nousevat hinnat ja edelleen myös koronaepidemia aiheuttavat todellakin talouteen mustia pilviä — ja myös sitten työllisyyden kehityksen osalta. Hallituskauden alustahan 90 000 lisätyöllistä on sitten kumminkin tämä hallitus saanut aikaan. Edelleen siis tarvitaan vahvoja, rohkeita toimia niin kasvun vahvistamiseksi kuin kotitalouksien tukemiseksi.

Odotetusti suurimmat määrärahopäätökset kohdistetaan turvallisuuden vahvistamiseen sekä Ukrainan sotaa pakenevien auttamiseen. Puolustusvoimien määrärahoja vahvistetaan tulevina vuosina merkittävästi niin materiaalihankintojen, rajaturvallisuuden kuin puolustusvalmiudenkin lisäämiseksi. Lisäksi lisärahoitusta suunnataan kyberturvallisuuden parantamiseen ja pakolaisten vastaanoton lisäämiseen. Nopeasti muuttunut turvallisuustilanne huomioiden on perusteltua, että nämä lisämenot katetaan kehityksen ulkopuolelta.

Arvoisa puhemies! Suomi on ollut edelläkävijä korkean teknologian taloudessa ja innovaatioissa. Nämä ovat myös uuden kasvun ja viennin versoja, joita tulee vaalia. Riihessä hallitus vahvisti tätä pohjaa entisestään suuntaamalla 350 miljoonaa euroa tutkimukseen ja tuotekehityksen panostuksiin sekä 100 miljoonaa uuteen tki-vähennykseen, jolla kannustetaan yrityksiä oman kehittämistoiminnan vahvistamiseen. Päätös tuo viime vuoden lopulla raporttinsa antaneen parlamentaarisen tki-työryhmän hyviä ehdotuksia käytäntöön. Lisäksi se tukee hallituksen neljän prosentin tki-kasvutavoitetta.

Tärkeää on myös, että hallitus vahvistaa ammatillisen koulutuksen rahoituspohjaa. Tällä on arvioitu erityisesti perussuomalaisien osalta nyt oppivelvollisuusiän jatkamista, mutta kun nyt ensimmäisiä tuloksia siitä on tullut, ne ovat hyvin positiivisia tässä vaiheessa sen kokeilun tai päätöksen osalta, ja näyttää, että siinä oltaisiin menossa oikeaan suuntaan. Lisäksi oppisopimuskoulutuksen koulutuskorvauksen uudistaminen käynnistyy. Se on tärkeää tässä tilanteessa, kun meillä on massiivinen työvoimapula edelleen.

Tärkeää on myös, että hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymistä tuetaan sovitusti.

Hintojen voimakkaaseen nousuun vastaamiseksi riihessä tehtiin myös moniin etuuksiin etupainotteisesti indeksikorotukset, jotta ihmisten ostovoima vastaisi edes lähelle nousseita kustannuksia. Vaikka julkisen talouden raamit ovat tiukalla, on hallitukselta oikea arvovalinta tukea erityisesti pienituloisia, haastavassa tilanteessa olevia. Oppositiojohdon puheet ovat hiukan toisensuuntaisia, ja on puhuttu jopa leikkauksista.

Hallitus myös jatkaa varautumisen ministerityöryhmän toimia, joilla vahvistetaan energiaomavaraisuutta ja huoltovarmuutta. Nyt on ensiarvoisen tärkeää, että voimme pienentää riippuvuuttamme Venäjältä tuotavasta energiasta mutta samalla tukea ihmisiä muutoksen keskellä niin liikkumisen kuin energiatalouden uudistumisessa. Muutoksen tulee olla

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

kestävä niin sosiaalisesti kuin alueellisesti. Tätä tukevat hallituksen esimerkiksi liikkumisen osalta tehdyt päätökset: jakeluvelvoitteen alentaminen, matkakuluvähennyksen nosto, ammattidieselin käyttöönoton valmistelu sekä kuljetustuen käyttöönotto kuljetusyrityksillä. Lisäksi 75 miljoonaa euroa laitetaan vihreän siirtymän kokonaispaketista energia- ja huoltovarmuuden vahvistamiseen ilmastotavoitteita vahvistaen.

Arvoisa puhemies! Talouspolitiikka tulee tehdä kulloisessakin ajassa, ja hallitus on jälleen osoittanut tässä vahvuutensa. Maailman muuttuessa voimakkaasti ympärillä tarvitaan vahvoja toimia kansalaisten turvallisuuden ja toimivan arjen varmistamiseksi sekä kasvusta huolehtimiseksi. Talouspolitiikan tärkein tehtävä on luoda vakautta ja näkymää tulevaan iskuista huolimatta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Junnila.

16.59 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Tullessani kansanedustajaksi 2019 istuin omalle paikalleni, kun Ilkka Kanerva käveli edessäni olevaa käytävää edestakaisin miettivän näköisenä. Lopulta hän pysähtyi kohdalleni ja kuiskasi, että kun hän tuli taloon 1975, hänelle osoitettiin tuo sama paikka. Varsinais-Suomi muistaa Kanervan maakunnan miehenä, joka oli reilu, piti omiensa puolta, kunnioitti muita ja nautti arvostusta yli puoluerajojen. Muutama päivä sitten urheiluväki kunnioitti Kanervan elämäntyötä jääkiekon SM-liigan kuudennen välieräottelun alla. Nyt kun Turun Palloseura on taistellut tiensä finaaliin saakka, lienee paikallaan lainata edesmenneen kollegamme näkemystä siitä, miten hän suhtautui poliittiseen debattiin, jota juuri kävimme: ”Jaarittelu on minulle henkistä luistelua”, on Kanerva todennut. Vaikka luistimet jäävät nyt naulaan, niin linjanvetäjän muisto jää sydämiimme.

Arvoisa puhemies! Siirryn nyt käsiteltävään asiaan. Juuri kun koronavirusi alkoi olla mennyttä aikaa ja maailmannäkymät orastavan myönteiset, päätti itänaapurimme sotkea taas kaiken hyökkäämällä Ukrainaan. Ukrainalaisten kärsimyksille ei voi laittaa hintalappua, ja mekin saamme tästä oman osamme. Sodan kustannukset tulevat näkymään myös kansalaisten arkielämässä, ja siksi huonontuneille talousnäkymille voi ja tulee asettaa oma hintalappunsa.

Valtioneuvoston vuosien 23—26 julkisen talouden suunnitelma on pääosin karua luetavaa, mutta kiitosta pitää antaa, kun aihetta on. Venäjän julman hyökkäyksen vuoksi Puolustusvoimien toimintamenoihin osoitetaan kehyskaudella vuotuinen noin 130—200 miljoonan euron korotus ja puolustusmateriaalihankintoihin yhteensä noin puolentoista miljardin euron lisäys. Tämän lisäksi Rajavartiolaitoksen uusien valvontalentokoneiden hankintaan varaudutaan 163 miljoonalla eurolla ja myös toimintamenoihin kohdennetaan merkittäviä lisäyksiä. Nämä lisäykset ovat turvallisuuspoliittinen tilanne huomioiden sekä perusteltuja että varsin kannatettavia toimia.

Lisäksi on kiitettävä hallitusta siitä, että myös kyberturvallisuuden parantamiseksi ja yhteiskunnan kriittisten tietojärjestelmien toiminnan vahvistamiseksi tehdään useita erilaisia toimia. Vuosittainen lisärahoitus kyberturvallisuuden parantamiseen on noin 50 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Kaiken kehumisen vastapainoksi on kuitenkin kerrottava esityksen huonoista puolista. Menoja on noin 14,1 miljardia euroa enemmän kuin tälle vuodelle on budjetoitu ensimmäinen lisätalousarvio huomioiden. Valtionvelan määrän arvioidaan kasvavan noin 144 miljardiin euroon vuonna 23. Lisäksi valtionvelan kokonaismäärän suhde

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

bruttokansantuotteeseen nousee koko kehyskauden. Vuonna 26 valtionvelan arvioidaan olevan jo noin 165 miljardia euroa. Kaiken kaikkiaan valtion budjettitalouden tulojen ja menojen tasapaino näyttää pysyvän seitsemän miljardia euroa pakkasella joka ainoana vuotena.

Kansalaiset kamppailevat nousevien energiahintojen kanssa, ja hallituksen toimet ovat olleet melko mitättömiä tilanteen helpottamiseksi. Työmatkakulujen verovähennykseen on luvattu tilapäinen viiden sentin korotus, ja polttonesteiden jakeluvelvoitetta on tarkoitus tilapäisesti alentaa seitsemällä ja puolella prosentilla — hyvä alku, mutta täysin riittämätöntä verrattuna siihen, mitä muissa EU-jäsenvaltioissa tehdään.

Samaan aikaan Italiassa on meneillään remonttibuumi. Italian hallituksen Superbonus 110 -nimellä kulkeva avustus mahdollistaa italialaisille talojensa remontit ilmaiseksi; kaikista kustannuksista saa jälkikäteen valtiolta rahat takaisin — tämä maassa, jossa veronmaksuhalukkuus on tunnetusti alhaista. Italian hallitus on ilmoittanut monipuolisesta energiahuojennusten tukiohjelmasta, johon tarkoitus on käyttää jopa kahdeksan miljardia euroa. Nämä tuet ovat jatkoa viime vuonna jaetuille kymmenen miljardin euron energiahuojennuksille. Italian valtio siis tukee kansalaistensa ja yritystensä selviämistä energiakriisin paisuttamista sähkö-, lämpö-, kaasu- ja polttoainelaskuista yhteensä 18 miljardin euron tukiaisilla. Tämä kaikki tehdään velkarahalla, mutta ei kenen tahansa vaan meidän velkarahalla, jonka hallitus on kokoomuksen suosiolla ja avustuksella tunkenut EU:n elpymispakettiin. Tämä vain yksi esimerkki siitä, mitä muut EU-maat tekevät auttaakseen kansalaisiaan ja vieläpä toisten varoilla.

Arvoisa puhemies! [Puhemies koputtaa] Ymmärrettävästi talouden nykytila ei kunnolla taivu isoihin tukitoimiin, mutta kansalaisten ahdinkoa helpottaisi jo se, että Suomen hiili-neutraaliteettitavoitetta siirrettäisiin nykyisestä maailman kunnianhimoisimmasta tasosta kohti EU:n yleistä tasoa, ja tämä sama koskettaa myös polttoaineverotusta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. Näin. — Ja edustaja Wallinheimo.

17.05 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Heti alkuun haluan myös minä edustaja Sankelon tapaan antaa kiitosta hallitukselle kehysriihessä tehdyistä päätöksistä, joilla lisätään Suomen turvallisuutta ja vakautta. Ennen hallituksen kehysriihä kokoomus ehdotti hallitukselle sitä, että puolustusmenoihin tehtäisiin tuntuva tasonkorotus ja että materiaalihankintoja lisättäisiin noin kahdella miljardilla eurolla. Nämä toiveet myös kuultiin ja päätökset tehtiin. Tämä osoittaa sen, että kansakunnan kannalta kriittisen tärkeissä kohdissa tässä maassa osataan ja pystytään tekemään hallitus—oppositio-ajan ylittävää yhteistyötä. Päätös osoittaa sen, että haluamme pitää Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta huolta kaikissa tilanteissa.

Toisaalta, arvoisa puhemies, toimivaan länsimaiseen demokratiaan kuuluu myös oikeus kritisoida hallituksen tekemisiä, ja siihenkin tämäkin käsittelyssä oleva julkisen talouden suunnitelma ja itse asiassa koko hallituksen loppuun kulkema talouspolitiikan linja antaa aihetta. Lopputuomio hallituksen valitsemasta talouspolitiikan linjasta on välttävä. Se jättää seuraajalleen julkisen talouden, joka on merkittävästi heikommassa kunnossa kuin se sai vastaanotettavakseen vuonna 2019 vaaleissa. Vuonna 23 tuo erotus on noin kolme miljardia euroa, ja viime kesän hittikappaletta mukaillen vauhti vain kiihtyy, jos ensi vuonna aloittava hallitus ei palauta taloutta kestävämmälle pohjalle.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Arvoisa puhemies! Tärkein syy hallituksen välttävään julkisen talouden perintöön löytyy sen ideologisesta pohjasta. Jo ennen koronapandemiaa hallitus keskittyi talouspolitiikassaan vain menojen lisäämiseen ilman huolta siitä, miten nuo menot katetaan. Sama tyyli jatkuu myös tässä viimeisessä julkisen talouden suunnitelmassa: velkaa otetaan, ja samalla kyky priorisoida menoja loistaa poissaolollaan. Tämä näkyy erityisesti siinä, kuinka luovasti hallitus soveltaa tähän kehysbudjettiin sisältyvää poikkeuslauseketta erityisesti niin sanotun vihreän siirtymän hankkeiden osalta. Esimerkiksi kosteikkoviljelyn kymmenien miljoonien tuen sijoittaminen perinteisen kehyksen ulkopuolelle kertoo siitä, että tälle hallitukselle asioiden laittaminen tärkeysjärjestykseen tai ylipäätään menomalltti on ollut äärimmäisen vaikea.

Toinen hyvä huono esimerkki tästä päättämisen vaikeudesta on erityisesti keskustan ennen kehysriihtä hehkuttamat 370 miljoonan säästöt. Nyt kun tätä julkisen talouden suunnitelmaa on ollut mahdollisuus lukea tarkemmin, totuus on se, että hallitus ei ole kyennyt tätäkään määrää säästämään yhteensä yli 70 miljardin euron kokonaisuudesta. Sen sijaan hallitus on päätenyt tekemään koko joukon budjettitekniisiä kikkailuja, jotta tuo 370 miljoonan potti saataisiin edes paperilla aikaan. Toisin sanoen näidenkin, kuten muidenkin, säästöjen tekeminen jää tulevien hallitusten tehtäväksi.

Arvoisa puhemies! Tärkein syy, miksi me kokoomuslaiset muistutamme hallitusta näistä asioista, on huoli suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuudesta. Hallituksen on itsekin tunnustettava se, että nykyinen velanoton tie huoltosuhteen radikaalin heikkenemisen myötä vie Suomen umpikujaan. Tällaista konkurssia emme voi tuleville sukupolville jättää. Siksi olemme vaihtoehtobudjeteissa esittäneet keinoja Suomen suunnan muuttamiseksi taloudellisesti kestävämpään suuntaan. Helppoa tai suosittua tämä työ ei tule olemaan, eikä tätä urakkaa nykyinen hallitus ole omalla löperöllä taloudenpidollaan helpottamassa, silti se on tehtävä Suomen ja suomalaisten paremman tulevaisuuden takia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Hoskonen.

17.09 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensiksi haluan esittää surunvalittelut Ilkka Kanervan lähimmille. Menetys on suuri kaikilla mittareilla mitattuna Suomessa. Ollos iäti muistettu, Ilkka Kanerva.

Julkisen talouden kannalta olemme eläneet poikkeuksellista aikaa. Kolme vuotta sitten alkanut covid-19-pandemia on ollut kansantaloutemme kannalta poikkeuksellisen vaikeaa aikaa. Julkisen velan kasvulla on peitetty pandemian aiheuttaman talouden alamäen seurauksia. Nämä siltarahat ovat tulleet kyllä toki oikeaan paikkaan, ja siitä täytyy hallitukselle iso kiitos antaa. Valtio on kantanut vastuun niin kuntatalouden vaikeasta tilanteesta kuin yrityksille myönnettyistä kustannustuista. Ne tulivat oikeaan aikaan.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan aiheuttaa seuraavina vuosina suuria vaikeuksia julkisen talouden tasapainolle. Siitä voisi sanoa, Venäjän törkeästä hyökkäyksestä Ukrainan kansan kimppuun, että se on jo varmasti vienyt tämän vuosikymmen talouden miinukselle, ja emme tiedä vielä, mitä siinä tapahtuu. Talouskasvu joka tapauksessa hidastuu edelleen, se näkyy jo, ja mitkä ovat tulevat vuodet, siitä ei uskalla edes ennustaa.

Lupaavasti alkanut noususuhdanne on hiipumassa, ja julkisen talouden alijäämä on kasvamassa suunnitelmakauden aikana. Euroopan keskuspankki on lähiaikoina lopettamassa tukioistoja markkinoilta, mikä näkyy jo nyt lainan korkojen nousuna. Ja tähän tarkoittaa käytännössä sitä, että kun inflaatio lähtee liikkeelle, myös korot lähtevät nousuun, ja sitten

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

kovasti velkaantuneille se tietää vaikeuksia. Tämä koskee sekä suomalaisia kotitalouksia että Suomen valtiota ja myös Suomen kuntia.

Ukrainan sodan aiheuttama hintojen nousu näkyy jo nyt joka paikassa ja varsinkin energian hinnan raju nousu iskee kansantalouteemme joka sektorilla julkisesta taloudesta aina kotitalouksiin ja yrityksiin saakka. Energian hinnalle pitää, arvoisa puhemies, tehdä jotakin. Näin ei kerta kaikkiaan voi enää jatkua. Se, että sekoitevelvoitetta kevennetään liikennepolttoaineissa, on erittäin hyvä asia, ja myös ammattidiesel kuulemma etenee, mikä on erittäin positiivinen asia.

Hallitusohjelman mukainen hiilineutraaliuden tavoite on heti otettava uuteen tarkasteluun. Suomelle tehdyn analyysin mukaan tarvitaan 11 miljoonaa tonnia lisää päästövähennyksiä, hiilinieluja pitää kasvattaa 3 miljoonaa tonnia. Nyt on viimeistään se aika, että oikaistaan päästökaupassa nämä valtavat virheet, jotka Suomea on pantu koskemaan. Turvepeltojen päästöt, soiden sitoma hiilidioksidi ja metsien oikeat hiilinielut pitää huomioida täysimääräisesti suomalaisten hyväksi. Olemme jo tällä hetkellä käytännössä hiilineutraaleja, kun rehellisiä olemme. Millään valtion virkamiehellä tai ministeriöllä ei ole oikeutta maksattaa suomalaisilla veronmaksajilla tällaisia maksuja, joille ei ole perustetta.

Kysyn teiltä, arvoisat Suomen kansan edustajat: kuinka moni teistä maksaisi, jos postilaatikkoonne pärähtäisi ensi viikolla vaikka 10 000 euron ylimääräinen lasku? [Toimi Kankaanniemi: Eiköhän se pitäisi kysyä hallitukselta!] — Niin, mutta tarkoitan, arvoisa edustajakollega, sitä, että perusteettomia laskuja ei pidä maksaa. — Jos minun postilaatikkooni kymppitonnin ylimääräinen lasku tulee, niin en varmasti maksa sitä. Ja sama oikeus on veronmaksajilla vaatia meihin päin, onko meillä oikeus semmoisia maksuja heillä maksattaa. Miksi tätä vääryyttä ei haluta korjata? Minua suututtaa suunnattomasti se, että tällaiset vääryydet katsotaan läpi sormien. Täällä puhutaan sama asia ees sun taas, että turve on fossiili, ja samaan aikaan Euroopan unioni antaa fossiiliselle maakaasulle vihreän leiman kylkeen. Eihän tässä hommassa ole mitään järkeä enää. [Raimo Piirainen: Ei ole!]

Tämä täytyy pikkuhiljaa oikaista ja turve nostaa siihen arvoon, mikä sille kuuluu uusiutuvana polttoaineena, uusiutuvana luonnonmateriaalina. Jos joku ei tätä usko, niin kannattaa tutustua Luken ja GTK:n tutkimuksiin.

Metsäteollisuuden kannalta tämä nykyinen meno on äärimmäisen vaarallista. Vastoin hallitusohjelmaa me poltamme miljoonia kuutioita arvokasta kuitupuuta ja tukkipuuta tänä päivänä suoraan kaasuna taivaalle energiantuotannossa, vaikka se nimenomaan hallitusohjelmassa on kielletty. Minä olen yrittänyt monessa yhteydessä eduskunnassa kysyä, että kun CHP-voimaa tässä maassa tehdään, joka on maailman viisain energiantuotantomuoto, niin nyt kun se ollaan muka lopettamassa ja polttoon perustuvat energiantuotantomuodot eivät ole enää kuulemma muodissa, niin sanokaa minulle, millä se tuulimyllystä tuotettu sähkö saadaan tungettua sinne kaukolämpöverkkoon. Minä olen monelta asiantuntijalta kysynyt. Kukaan ei ole vielä vastannut. Elikkä, arvoisa puhemies, jos me haluamme tukea suomalaista metsäteollisuutta, niin meidän on lopetettava tämä arvopuun polttaminen. Vaikka polttaisimme kaikki Euroopan kuitupuut ja tukkipuut, niin emme pysty energiaratkaisua sitä kautta tekemään. Se on täysin mahdotonta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean vain sen, että tällainen energiapolitiikka koskee sekä metsätalouden tuhoa ja samalla se pikkuhiljaa syö maatalouden vielä alempaan tilaan, joka tällä hetkellä on jo aivan kammottavassa tilanteessa. Maatalous [Puhemies koputtaa] ja metsätalous ovat tämän kansakunnan vahvin tuki, ja niitä ei saa romuttaa.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Holopainen.

17.15 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Osanottoni Ilkka Kanervan läheisille.

Olemme melkoisissa epävarmuuden tunnelmissa taas kerran käsittelemässä hallituksen suunnitelmaa taloutta koskien, ja kukapa olisi arvannut, että tälle kaudelle näitä vastoin käymisiä osuu näin paljon. Juuri kun näytti siltä, että koronaelpyminen oli hyvässä vauhdissa ja työllisyys on kehittynyt erittäin hyvin, alkoi Venäjän hyökkäys Ukrainaan, ja sen seurauksena myös tässä julkisen talouden suunnitelmassa on jouduttu nostamaan esimerkiksi puolustusmenoja ja totta kai on varauduttu siihen, että ihmisiä autetaan, kun ihmiset tarvitsevat apua. Tänne on tullut Ukrainasta jo paljon ihmisiä, jotka tarvitsevat ainakin väliaikaista uutta kotia ja koulua. On tärkeää, että kunnille korvataan näiden toteutuneiden kustannusten myötä ne kulut, jotta voidaan todellakin turvata mahdollisimman hyvä tuki niin lapsille kuin aikuisille ja varmistaa, että lapset pääsisivät mahdollisimman nopeasti varhaiskasvatukseen ja kouluun.

Hieno asia tässä taloussuunnitelmassa on se, että tieteen ja tutkimuksen rahoitusta vahvistetaan, tai on ainakin peruttu leikkaukset. On erittäin paljon vielä tekemistä sen eteen, että me päästään sille kasvu-uralle, johon nyt on yhteisesti sitouduttu, mutta nyt on tunnistettu se, että tieteen ja tutkimuksen rahoituksen turvaaminen on erittäin keskeistä meidän talouden tuottavuuden kannalta myöskin, ja totta kai sillä on myös laaja sivistyksellinen merkitys.

Kuitenkin meillä on edelleen ehkä tässäkin salissa joskus ajatus, että meillä olisi täällä tietoa näistä tulevista aloista, mutta valitettavasti usein silloin, kun tiedämme jonkun alan, olemme sen merkityksen tunnistanee, niin olemme jo muutaman askeleen jäljessä. Onkin tosi tärkeää, että turvataan perustutkimuksen rahoitus sillä tavoin, että annetaan tieteen tekijöille ja tutkijoille vapaus tehdä sitä työtä. On vaikea tehdä työtä jonkun toisen puolesta, on vaikeaa täällä salissa päivänpolitiikan kiireissä ehtiä seuraamaan, mikä tieteen ja tutkimuksen ala olisi sellainen, johon kannattaa panostaa erityisesti. Siksi onkin todella tärkeää, että me annetaan mahdollisuudet tieteen ja tutkimuksen tekijöille tehdä sitä työtään, jonka he osaavat paremmin kuin me.

On myös tärkeää, että nyt kun hinnat ovat nousseet erittäin voimakkaasti, me ollaan turvattu tässä suunnitelmassa se, että välttämättömyystarvikkeisiin olisi varaa, ja ollaan tehty ylimääräinen indeksikorotus sosiaaliturvaetuksiin energian ja ruoan hinnannousujen kompensoimiseksi. Todellakin nämä energian ja ruoan hintojen nousut tuntuvat voimakkaaimmin pienituloisten arjessa, ja tämä indeksikorotus on hyvin tarpeellinen.

Toki kaikki yhteiset panostukset maanpuolustukseen, raja- ja kyberturvallisuuteen ja näihin pakotteisiin ja niistä aiheutuviin kuluihin on aika laajasti tässä salissa tunnistettu tarpeellisiksi, mutta sitten aina jälleen kerran palataan siihen, että nyt velkaannutaan. Mutta toivottavasti muistetaan, että niin korona kuin hyökkäyssota Ukrainaan ovat sellaisia ennakoinnattomia ja erittäin vaikeita tilanteita, joihin toivoisi, että tässä salissa löytyy yhteisymmärrys myös vastata.

Vihreän siirtymän investointeja vauhditetaan aika kestäväällä tavalla. Me ollaan investoimassa lisää tähän lupakäsittelyyn, jolloin sinne ei synny niitä hallinnollisia pullonkauloja. On kuitenkin tosi tärkeää varmistaa, että ympäristöarvoista ei tingitä tässä, ja tämä on hyvä ratkaisu nyt juuri näiden investointien lupakäsittelyjen vauhdittamiseen siten, että ei tingitä siitä, mikä on myös tärkeää, eli siitä, että me turvataan ympäristön kannalta laadukas lupakäsittely.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Se, mikä jää nyt tässä valitettavasti ratkaisematta toistaiseksi, on palkkatasa-arvo-ohjelma, johon monet puolueet ovat jo viitanneet. On tehty lupauksia sen saavuttamiseksi. Meidän olisi nyt tosi tärkeätä tässä salissa myös tunnistaa, että on tiettyjä aloja, jonne on syntynyt palkkakuoppia, ja nehan eivät ratkea, jos niitä ei ratkaista jossain vaiheessa. Ei varmasti koskaan ole hyvä aika lakolle, ei ole tämäkään aika hyvä, mutta nämä palkkakuopat täytyy ratkaista. [Puhemies koputtaa] Ihmiset siirtyvät muille aloille, jos näin ei tehdä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Piirainen.

17.20 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen julkisen talouden suunnitelma vuosille 2023—2026 vahvistaa turvallisuutta, luo näkymää tulevaisuuteen ja rakentaa kestäväää kasvua. Hallitus jatkaa hallituskauden viimeisessä julkisen talouden suunnitelmassa työtä sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväan yhteiskunnan rakentamiseksi. Suunnitelma pitää sisällään mittavia investointeja tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin, puolustukseen ja turvallisuuteen, vihreään siirtymään ja investointien vauhdittamiseen, yhteiskunnan huoltovarmuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin erittäin laajalla sektorilla.

Arvoisa puhemies! Varautumisen ministerityöryhmä linjasi 7.4. merkittävistä toimista energian saatavuuden varmistamiseksi, vihreän siirtymän ja investointien vauhdittamiseksi sekä polttoaineen jakeluvuorituksen väliaikaiseksi alentamiseksi. Tämä on kansalaisten näkökulmasta erittäin tärkeää. Tämä jakeluvuorituksen väliaikainen alentaminen alentaa jakeluvuoritetta seitsemän prosenttia. Omavaraisuuden vahvistamiseksi, fossiilisesta energiasta luopumiseksi ja investointien vauhdittamiseksi linjattiin yhteensä 850 miljoonan euron kokonaisuudesta vuosille 20—23.

Arvoisa puhemies! Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristö on muuttunut Venäjän aloittaman hyökkäyssodan myötä. Osana julkisen talouden suunnitelmaa hallitus on linjannut mittavista investoinneista sotilaalliseen maanpuolustukseen, rajaturvallisuuteen ja kyberturvallisuuteen. Puolustusvoimien määrärahojen korotuksella lisätään Puolustusvoimien henkilöstömäärää asteittain, lisätään kertausharjoitusten määrää, nostetaan materiaalin kunnossapidon tasoa ja varmennetaan Puolustusvoimien toiminta ja valmius. Hallitus teki kehysääntöön poikkeuksen, jonka mukaan puolustukseen, turvallisuuteen, kyberturvallisuuteen ja Ukrainasta saapuvien ihmisten auttamiseen ja fossiilisesta energiasta irtautumiseen liittyvät menot toteutetaan kehyksen ulkopuolelta.

Tässä aikaisemmin puheenvuoron käytti edustaja Hoskonen, joka nosti esille tämän fossiilisen energian. Minulla vaan on semmoinen kuva kanssa, että minä joudun varmaankin palaamaan vielä osittain turpeeseen — tässä ei nyt tällä hetkellä nopeasti löydy muita vaihtoehtoja, mutta tämä on oletus.

Kehyspoikkeuksen piirissä olevia menoja on noin kaksi miljardia euroa, ja niistä merkittävimmät koskettavat puolustusta ja Ukrainasta saapuvien ihmisten auttamista. On selvää, että kukaan ei olisi jättänyt näiden edellyttämiä toimia tekemättä. Jos kehyksestä olisi poikettu, olisi muita menoja pitänyt leikata kaksi miljardia euroa. Niin isoja leikkauksia ei voi tehdä ilman, että joudutaan leikkaamaan rajusti sosiaaliturvasta, koulutuksesta tai sosiaali- ja terveystalvasta. Täällä on tänäänkin noussut koulutus erittäin merkittävään osaan, ja siihen on erittäin tärkeää tällä hetkellä satsata niin perusasteella kuin kaikilla muilla ylemmilläkin tasoilla. Nyt ei ole sellaiselle todellakaan aika. Kansan yhtenäisyyden kannalta on tärkeää huomioida kaikkien sosiaaliryhmien selviäminen kriisistä.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Hallitus noudatti viime vuoden keväällä tehtyä kehyspäättöstä. Tasoon pääseminen edellytti muun muassa 370 miljoonan leikkauksia, ja ne toteutetaan suunnitellusti. Lisäksi esimerkiksi tki-kokonaisuus ja muut muutokset toteutetaan normaaliin tapaan kehyksen sisällä. Julkisen talouden velka suhteessa bkt:hen aleni voimakkaasti vuonna 21. Lähivuosina velkasuhteen ennakoidaan hieman kasvavan. Siksi on tärkeää myös vastuullisuuden näkökulmasta kuluvan vuoden aikana seurata talouden tilaa Ukrainan kriisin vaikutuksista ja pyrkiä myös niihin myös reagoimaan. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi.

17.25 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Ehkä on vanhuuden merkki, mutta hieman myös muistelen edustajakaveri Ilkka Kanervaa tässä aluksi. Vuodesta 87 lähtien — yhden kauden olin itse poissa — olen ollut hänen kanssaan täällä työskentelemässä, 31 vuotta, ja olimme yhdessä myös Ahon hallituksessa silloin, kun maa oli todella suuressa hädässä, vaikeudet olivat äärimmäisen suuret. Ilkka Kanerva oli työministerinä ja kantoi erittäin raskasta salkkua siinä tilanteessa. Hän oli edellisellä kaudella ollut Holkerin hallituksessa kansliaministerinä ja yhdessä Matti Puhakan kanssa teki työelämän uudistuksen, josta lieenee kehittynyt siinä yhteydessä muun muassa tämä lomautusjärjestelmä, mikä on meille ollut vuosikymmenten ajan hyvin arvokas asia, jota muualla maailmassa ihmetellään, että tällainen järjestelmä on. Henkilökohtaisesti voisin muistella enemmänkin Ilkka Kanervaa. Muun muassa työministeriön saunassa istuimme joskus ja pohdimme asioita, mutta jätän ne tässä yhteydessä. Muistan vain lämmöllä ja otan osaa hänen omaistensa suruun.

Arvoisa puhemies! Hallitus todella ansaitsee kiitoksen siitä, että ulkoiseen turvallisuuteen eli maanpuolustukseen ja siihen liittyviin toimintoihin on panostettu nyt tässä tilanteessa. Se on tärkeää ja välttämätöntä. Sen sijaan sisäinen turvallisuus on hallitukselta hieman enemmän hukassa, poliisin määrärahat, ja sitten kun mennään hieman siitä eteenpäin, niin oikeuslaitoksessa, joka on tavallaan osa tätä järjestelmää — voi sanoa, että oikeusvaltiojärjestelmää — on vakavia puutteita, niin kuin tässä keskustelussa on ilmi käynyt, ja niihin kyllä toivon, että hallitus vielä vakavasti paneutuu.

Arvoisa puhemies! Palaan vielä hieman tuonne menneisiin vuosikymmeniin ja muistan, kun todellakin huhtikuussa 1992 Suomi oli kaatumassa, kun valuutta pakeni maasta. Silloin meillä oli budjettipäällikkönä Raimo Sailas, ja Sailas veti pöytälaatikon auki ja otti sieltä 20 miljardin markan säästölistan — silloin elettiin tietysti markka-aikaa — ja se toteutettiin. Meillä ei ollut silloin muuta vaihtoehtoa. Lainan saanti oli tyrehtymässä totaalisesti, mutta menot vain olivat voimakkaassa kasvussa. Sitä sitten myös ministeri Kanervan kanssa pohdimme ja saimme sen paketin läpi, ja niin Suomi sitten kuitenkin pelastui joutumasta siihen tilanteeseen, mihin monet maat ovat joutuneet ylivelkaantumisvaiheessa, kun enää uutta velkaa ei mistään saa. Noin kävi silloin.

Tänä päivänä tämä velkaantumisongelma, tai sanotaan, että menojen ja tulojen vakava epäsuhde, ratkaistaan tämän hallituksen toimesta ottamalla uutta velkaa, aina vain uutta velkaa vanhan velan päälle. Se toinen vaihtoehto olisi se, mitä silloin 30 vuotta sitten teimme, eli menojen käyminen läpi ja karsiminen. Siihen hallituksella ei ole rahkeita. Siihen tarvittaisiin Iiro Viinasen ja Ilkka Kanervan tyyliä poliitikkoja, jotka uskaltaisivat tarttua asioihin, ja itsekin olisin siihen kyllä valmis käymään käsiksi edes jossakin määrin.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Kaksi asiaa sanon: Tämän, mihin presidentti Koivisto silloin totesi selkeästi, että vastikkeetta ulkomaille annettavien rahavirtojen osalta pitää tehdä vastuullisia päätöksiä siinä tilanteessa, kun sekä kansantalous että valtiontalous velkaantuvat. Nyt on se tilanne, että näin pitäisi menetellä. Toinen on sitten tämä ilmastopolitiikka, johon muun muassa edustaja Hoskonen tässä ansiokkaasti sanoi. Vuosi 2035 on järjetön Suomelle, se pitäisi muuttaa 2050:een ja ohjelmoida sen mukaisesti, pelastaa Suomen maatalous, metsätalous, teollisuus ja yhdyskunnat ja julkinen talous samalla. Arvoisa puhemies, nämä ovat niitä päälinjoja.

Sitten kannan erityistä huolta siitä, [Puhemies koputtaa] että meillä on edessä valtava työssäkäyvien matalapalkkaisten ihmisten köyhyys ensi talvena tällä menolla, kun energian, asumisen, liikkumisen kustannukset ovat räjähtämässä käsiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Keto-Huovinen.

17.31 Pihla Keto-Huovinen kok: Lämmin osanotto ni vielä edustaja Kanervan läheisille.

Arvoisa puhemies! Suomessa pidetään toimivaa oikeusvaltiota itsestäänselvyytenä, mutta tällä hetkellä oikeusturva revitään oikeusvaltiota pyörittävän henkilöstön selkänahasta. Tuomariliiton tuoreen tutkimuksen mukaan 30 prosenttia kyselyyn vastanneista harkitsee hakeutumista pois alalta tai on jo lähdössä muihin tehtäviin, kuten jo aiemmin mainitsin. Tulokset osoittavat myös sen, että tuomareiden, esittelijöiden ja käräjänotaarien työmäärä on kasvanut entisestään ja he ovat vakavasti kuormittuneita. Vastaajista kaksi kolmasosaa piti työmäärää liian suurena, eivätkä he ehdi valmistella juttuja tai kirjoittaa tuomioiden perusteluja kunnolla. Tällä on vaikutusta kansalaisten oikeusturvaan. Lähes puolet vastaajista koki stressioireita tai työuupumusta aina tai usein. Myös tietojärjestelmien koetaan vaikeuttavan työntekoa. Ongelma ei kuitenkaan ole vain työmäärässä. Tuomareihin kohdistuva epäasiallinen vaikuttaminen ja käytös eivät ole vähenemään päin. Vastaajista noin kolmannes ilmoitti joutuneensa epäasiallisen vaikuttamisen, kuten esimerkiksi maalittamisen, kohteeksi. Epäasiallista käytöstä kertoi kokeneensa yli puolet vastaajista. Tämänlaisten tulosten myötä ei ole ihme, että tuomarin uraa ei enää koeta houkuttelevana.

Arvoisa puhemies! Samanlaista viestiä olemme kuulleet valitettavasti myös muilta oikeushallinnon viranomaisilta, kuten syyttäjiltä ja vankeinhoidon työntekijöiltä. On olennaista, että oikeusvaltion ja kansalaisten turvallisuuden selkärankana toimiva rikosprosessiketju on riittävästi ja tasapainoisesti resursoitu. Tämä oikeudenhoidon ketju lähtee liikkeelle poliisien suorittamasta esitutkinnasta, kulkee syyttäjän kautta tuomioistuineläytöseen ja lopulta Rikosseuraamuslaitoksen kontolle. Resurssien lisääminen vain yksittäiseen osa-alueeseen johtaa lähes poikkeuksetta pullonkaulojen syntymiseen jossain toisessa osa-alueessa. Tällä hetkellä krooninen määrärahavaje heikentää konkreettisesti kansalaisten oikeusturvaa, oikeusjärjestelmän henkilökunnan työhyvinvointia sekä alan houkuttelevuutta työpaikkana. Aliresursoinnin ongelmat näkyvät tuomarien ja syyttäjien lisäksi myös Rikosseuraamuslaitoksen toiminnassa ja vankeinhoidossa. Sen seurauksena työ- ja vankiturvallisuus heikkenevät ja vankien yhteiskuntaan palaamista tukevaa toimintaa ei pystytä järjestämään riittävästi, mikä on ongelmallista sen takia, että jokainen vanki on joskus vielä jonkun naapuri.

On kuitenkin onni, että varsin harvat kansalaiset Suomessa joutuvat elämänsä aikana tekemisiin esimerkiksi Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstöpulan tai oikeudenkäyntien kokonaiskeston venymisen kanssa. Mutta siinä vaiheessa, kun näin tapahtuu, epätoivo iskee

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

nopeasti juttujen venyessä ja käsittelyjen viivästyessä. Toimiva ja uskottava oikeudenhoito on kuitenkin järjestäytyneen yhteiskunnan perusta. Erityisesti tällä hetkellä, epävakaa maailmantilanteessa, uskottava ja toimiva oikeushallinto on osa kokonaisturvallisuutta ja ylläpitää yhteiskunnan kriisinkestävyyttä.

Arvoisa puhemies! Valtiovallan tehtävänä on turvata jokaiselle perustuslaissa säädettyjen oikeuksien toteutuminen, ei vain lakikirjassa vaan myös käytännössä. On kestävämpää, jos poliisin työ valuu hukkaan, kun asia ehtii vanhentua poliisin, syyttäjän tai tuomarin pöydälle kasaantuneen juttusuman takia. Suomessa oikeus kuuluu kaikille, mutta vasta budjeteissa päätetään, onko asianlaita näin. Jotta oikeudenhoito saadaan sille tasolle, joka Suomen kaltaisessa sivistysvaltiossa olisi kohtuullinen, tämä krooninen määrärahavaje tulee paikata välittömästi. Hallituksen esitys 12 miljoonan lisäyksestä on tarpeellinen, mutta se on tosiasiasa täysin riittämätön. Lakimiesliiton laskelmien mukaan perusrahoituksen lisästarve on 50 miljoonaa euroa vuodessa. Tässä summassa ei ole huomioitu vielä Rikosseuraamuslaitoksen tarpeita, ja tällä välttämättömällä lisärahoituksella tukitaan vasta vuotavan laivan reiät, ei rakenneta uutta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Soinikoski, edustaja Soinikoski on poissa. — Edustaja Reijonen.

17.36 Minna Reijonen ps: Lämmin osanotto edustaja Ilkka Kanervan läheisille.

Arvoisa herra puhemies! Arvoisa hallitus! Käsitlemme julkisen talouden suunnitelmaa. Siellä isoa osaa näyttelee myös liikenne. Liikenne- ja viestintäministeriön vuotuisesta rahoituksesta leikataan 127 miljoonaa euroa vuodesta 2023 lähtien. Toivottavasti säästöt eivät kohdistu perusväylänpitoon. Tiet ovat jo nyt luokattoman huonossa kunnossa. Korjausvelka on järkyttävän suuri, ja se kasvaa koko ajan.

Suomen tavaraliikenteestä 85 prosenttia kulkee maanteilla kumipyörillä. Kuljetuksissa tieverkko on aina osa kuljetusta, koska sekä alku- että loppupäässä raaka-aineet pääsääntöisesti lähtevät teitä pitkin ja jakelu tapahtuu teitä pitkin. Myös kriisitilanteissa tieverkko on ylivoimainen verrattuna raide-, lento- tai vesiväyliin. Raideliikenteellä ei ole tulevaisuudessakaan mahdollista korvata kumipyöräliikennettä, koska raiteita ei ole järkevää eikä mahdollista rakentaa kaikkiin tarpeellisiin kohteisiin. Suomessa maantieverkon 77 925 kilometrin pituutta voi verrata rataverkon 5 924 kilometrin pituuteen. Kokonaisuudessaan valta- ja kantateitä, seutu- ja yhdysteitä, katuja ja yksityisteitä on Suomessa 480 000 kilometriä. Niin, eivätkä pyörätietkään ratkaise kuljetusongelmia tulevaisuudessa. Tiet täytyy pitää kunnossa — tiet täytyy pitää kunnossa.

Polttoaineen kulutus kasvaa merkittävästi teiden päällysteiden epätasaisuuden, päällystevaurioiden ja urien takia muun muassa vierintävastuksen suurentuessa. Vierintävastuksella on suuri merkitys raskaiden ajoneuvojen kulutukseen. Päällysteiden epätasaisuus voi kasvattaa polttoaineen kulutusta jopa kymmenen prosenttia. Näin ollen jo hiilidioksidipäästöjen vähentämisen takia teiden korjausvelka pitäisi saada purettua, se on ehdottoman tärkeää.

Isoa osaa näyttelee myös verotus. Nyt kun päivittäiseen elämiseen tarvittavan kulutuksen hinnannousulle ei ole kattoa näkyvissä, olisi todella tärkeää pitää huolta edes jonkinlaisesta ostovoimasta. Jos ihmisillä eivät rahat riitä edes tavalliseen elämiseen, lopetetaan silloin tietysti monenlaista kuluttamista. Miten meidän yrittäjämme pärjäävät, kun kansa-

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

laiset laittavat kulutushanat kiinni? Ei kaikki ole turhaa kuluttamista, ja kansalaisten kuluttaminen pitää pystyssä ja työllistää lukemattomia yrityksiä ja tuo myös valtiolle tuloja.

Eläkkeiden ostovoima on heikentynyt. Suomalaisista vanhuksista naisista 12 prosenttia ja miehistä 9 prosenttia on säästännyt lääkkeistä ja terveydenhuollon maksuista rahanpuutteen vuoksi. Lisäksi on arvioitu, että ruoka-apua saavia suomalaisia on vuosittain 100 000—200 000 henkilöä. Eläkeläisten alimpaan tulokymmenyksen kuuluvilla toimeentulo on keskituloihin eläkeläisiin verrattuna kolmanneksen pienempi. Eläkkeelle siirryttäessä perusmenot harvoin kovin paljon pienenevät, vaikka työhön ja työssäkäyntiin liittyvät kustannukset loppuvatkin. Tilalle tulee usein kasvavassa määrin terveydenhoitoon tai lääkkeisiin liittyviä kuluja, jotka voivat olla moninkertaisia työhön liittyviin kuluihin verrattuna. Kuinka eläkeläiset maksavat kohonneita lämmityskustannuksia tai kulkemiseen liittyviä kuluja?

Oleellista on myös tämä ilmastopolitiikka, ja siinäkin on pidettävä järki mukana. Se tässä vähän kummastuttaa, että meillä on maailmanlaajuinen pandemia, meillä on Euroopassa sota, meillä on taloudessa todella isoja ongelmia, mutta aina vain edistetään sitä maailman — nimenomaan maailman — kunnianhimoisinta ilmastopolitiikkaa. Sen edistämistä tuskin kukaan vastustaa, kunhan sen varjolla ei kuriteta lisää juuri niitä ihmisiä, joilla on muutenkin rahasta tiukkaa. Ei mökin mummo pysty tekemään energiaremonttia kansaneläkkeellään, kun voi olla, että joutuu jo säästämään lääkkeistään ja ruoasta. Eikä pienipalkkainen työtä tekevä pysty välttämättä ostamaan kymmenientuhansien sähköautoa, kun on hyvä, jos on varaa pitää edes sitä parin tonnin dieselautoa, millä vielä joskus, joku aika sitten, oli kohtuullisen hintaista kulkea työmatkoja.

Nyt on tärkeää, että keskitytään nimenomaan oleelliseen. On tärkeää, että ei laiteta rahaa humputteluun, vaan keskitytään oleelliseen. Tärkeysjärjestys ennen kaikkea, arvoisa hallitus ja arvoisa puhemies. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, kiitos. — Ja edustaja Kinnunen, Jari.

17.41 Jari Kinnunen kok: Osanotto Ilkka Kanervan omaisille.

Arvoisa puhemies! Hallitukselle on annettava kiitos siitä, että maamme ulkoiseen turvallisuuteen panostetaan. Puolustusvoimien perusrahoitus kasvaa merkittävästi, materiaalihankintoja tehdään 1,5 miljardilla. Yhteensä rahoitusta on luvattu pari miljardia. Rajavartiolaitos saa lisärahoitusta ja kyberturvallisuuteen satsataan huomattavasti.

Irwin Goodmanin laulamaa Sven Tuuvasta kertovaa juhlavalssia mukaillen: ”vain yksi on joukosta poissa, poliisia siellä ei näy”. Poliisin budjetti vuodelle 2023 on jälleen 41 miljoonaa poliisin esittämää pienempi. Poliisi esitti 50 miljoonan lisäystä perusrahoitukseen ja hallitus löysi yhdeksän miljoonaa — yhdeksän miljoonaa. Valtiovarainministeriön julkaisussa toki on mustaa valkoisella siitä, että perusrahoitus nousee. Se on aika paksua tekstiä, kun juuri ennen pääsiäistäukoa kävi ilmi äsken mainittu todellisuus.

Hallitus painottaa tiedolla johtamista ja kokonaisturvallisuuden merkitystä. Sisäministeriön sivuilla hehkutetaan rikosten selvittämistä, niiden ennalta estämistä sekä kansalaisten turvallisuudentunteen pitämistä korkealla. Samaan aikaan kuitenkin poliisiorganisaatiota lyödään lattiaanrakoon kuin vierasta sikaa niin, että poliisi joutuu aloittamaan toimintansa sopeuttamisen. Sopeuttamissuunnitelmia päivitetään parhaillaan — aivan, hyvät kuulijat, parhaillaan, vain muutama kuukausi edellisten sopeuttamissuunnitelmien jälkeen.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Viime syksynä tämä samainen hallitus joutui taipumaan ja perui poliisiin kohdistuneet leikkauksensa, ja toiminta saatiin turvattua, mutta vain muutaman kuukauden ajaksi. Hallituspuolueiden edustajat osoittivat kuitenkin viime vuonna suurta epäluottamusta poliisia ja sen rahankäyttöä kohtaan. Se määräsi tehtäväksi selvityksen, mihin poliisi rahansa vuosi vuodelta hassaa, kuten annettiin ymmärtää. Selvityksen tilasivat sisä- ja valtiovarainministeriö yhdessä. Se tehtiin kolmen hallituksen valitseman riippumattoman asiantuntijan toimesta. Maaneuvos Timo Kietäväinen, professori Lasse Oulasvirta ja professori Roope Uusitalo totesivat, että poliisin rahankäyttö on ollut täysin asiallista, mutta perusrahoitus on liian matala. Mitä hallitus tällä selvityksellä teki? Ei mitään. Hallitus jätti sen näemmä täysin ilman huomiota. Oliko syynä se, että meillä on lähihistorian poliisivastaisiin puolue johtamassa sisäministeriötä, vai onko keskustapuolueella edelleen epäilyksiä poliisin rahankäytöstä? Teettäkää toki lisää selvityksiä, mutta mieluisimman tuloksen saatte, kun ette valitse riippumattomia selvitysmiehiä vaan omanne. Onko tästä ymmärrettävää niin, että kaikki hallituspuolueet haluavat ajaa sisäisen turvallisuuden alas tilanteessa, jossa sitä pitäisi vahvistaa? Kokonaisturvallisuuden ymmärtäminen tuntuu olevan hallituksella hakusessa, mutta ei hätää, sillä turvallisuuskomitea on tuottanut vuonna 2017 julkaisun, josta voisi ymmärrystä kirkastaa. Kokonaisturvallisuuden kannalta elintärkeiden toimintojen joukossa on nimittäin myös sisäinen turvallisuus muun muassa puolustuskyvyn, johtamisen ja henkisen kriisinkestävyuden ohella.

Noin 41 miljoonan vajeus poliisin budjetissa on vastuutonta tilanteessa, jossa uhka yhteiskunnan rakenteita kohtaan on todellinen. Euroopassa on sota ja Ukraina palaa. Ruotsissa palavat autot, ja poliiseja loukkaantuu kymmenittäin. Tietääkö hallitus edes, mikä organisaatio vastaa etulinjassa Krimiltä tunnetuksi tulleiden pienten vihreiden miesten kiinniotamisesta ja eliminoinnista, jos sellaisia täällä alkaisi näkyä? Nukkuvia soluja voi olla myös meillä. Teillä, arvoisa hallitus, ja erityisesti sisä- ja valtiovarainministerillä taitavat nukkua aivosolut.

Suomessa poliisin kuluista noin 70 prosenttia on henkilöstömenoja. Poliisi ei voi kohdistaa sopeuttamistoimia sellaisiin kuluihin, jotka määritellään muualla. Poliisi voi sopeuttaa vain toimintaansa. Vajaa 40 miljoonaa tarkoittaa 250—300 poliisin vähennystä maassa, jossa on vähiten poliiseja kuin missään muualla Euroopassa — liekö vähiten koko maailmassa.

Arvoisat kuulijat, kertokaa te hallitukselle, mistä vähennetään, mistä poliisiasemia lakautetaan, missä ei rikoksia tutkita ja missä niitä ei ennalta estetä. Hallitus ei osaa tätä priorisointia. Teitä on siellä 5,5 miljoonaa, kertokaa se hallitukselle.

Arvoisa puhemies! Poliisin tilalle voisi vaihtaa Häätäkeskus-, Syyttäjä- tai tuomioistuinlaitoksen taikka Rikosseuraamusviraston, ja teksti olisi yhtä lailla kylmäävää. Se osoittaa, että hallituksen käsitys kokonaisturvallisuudesta ei ole edes tyydyttävällä tasolla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Arvoisat edustajat, vaikka opposition puolelta hallitusta arvostelisittekin, niin toivoisin, että se tehtäisiin kunnioittaen eikä aivosolujen vireystilaa arvioiden. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

17.47 Hanna-Leena Mattila kesk: Osanottoni Ilkka Kanervan läheisille.

Arvoisa puhemies! Vaikka Suomi ei ole sotaa käyvä maa, näkyy ja tuntuu Ukrainan sota meillä ja muissa maailman maissa. Suomalaisten on hyvä ymmärtää, ettemme palaa sotaa

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

edeltävään elintasoon ehkä enää lainkaan. Sodan myötä toteutunut raju hintapiikki arjen välttämättömissä menoissa on viemässä etenkin perusturvan varassa sinnittelevät pienituloisimmat ihmiset hankalaan tilanteeseen. Kuluttajahintojen nousua — kuten nyt sanotaan, niin sanottuja Putinin hintoja — nähdään esimerkiksi ruuan ja energian hinnoissa. Pellervon taloustutkimuksen PTT:n ennusteen mukaan elintarvikkeiden hinnat tulevat nousemaan vuoden 2023 aikana jopa 11 prosenttia. Tällaiseen kuluttajahintojen nousuun ei ymmärrettävästi osattu varautua silloin kun päätettiin vuoden 2022 budjetista ja kansaneläkeindekseistä. Siksi on hyvä, että hallituspuolueet päättivät Säätytalolla, että perusturvaan on toteutettava indeksikorotus kesken vuoden, tavanomaisesta käytännöstä poiketen. Korotus huomioi sodan myötä nopeasti ja voimakkaasti nousseet jokapäiväisen elämän kustannukset. Korotus tehdään tämän vuoden aikana, viimeistään elokuun 1. päivä, ja se heijastuu myös eläketulovähennykseen. Alustavan arvion mukaan indeksikorotuksen vaikutus etuusmenoon on noin 120—130 miljoonaa euroa ja toimi vähentää verotuottoja arviolta noin 50—60 miljoonalla eurolla. Arviot tulevat täsmentymään vuoden 22 toisessa lisätalousarviossa.

Arvoisa puhemies! Marinin hallitus on sitoutunut lupaukseen parantaa kansalaisten mahdollisuutta päästä nopeammin hoitoon. Lupa nopeasta hoitopääsystä ja ammattilaisen kohtaamisesta on lupausta pitää huolta jokaisesta suomalaisesta. Kiireettömän hoidon hoitotakuun lyheneminen 30 päivästä seitsemään päivään astuu voimaan vuonna 2023. Hallitus pitää kiinni myös lupauksestaan parantaa sosiaali- ja terveystalouden laatua ja saatavuutta sekä rakenteellisesti sote-uudistuksen toimeenpanolla että lainsäädännöllisellä tasolla. Onnistuessaan nämä uudistukset tulevat parantamaan kansalaisten elämänlaatua, kun terveystalouteen pystytään puuttamaan varhaisessa vaiheessa ja ennen kuin ne mutkituvat hankalammin ja kalliimmin hoidettaviksi. Yhteinen huolestamme kuitenkin on, riittävätkö hoitoalan ammattilaiset näiden takuiden lunastajiksi.

Turvallisuutta on, että Suomessa on kaikissa tilanteissa ruokaa ja energiaa omasta takaa. Vaikka maamme omavaraisuus on verrattain hyvä, on myös parantamisen varaa. Varautumisen ministerityöryhmä päätti osoittaa maataloudelle noin 300 miljoonan euron huoltovarmuuspaketin. Sen tavoitteena on vastata äkilliseen tuotantokustannusten, kuten lannoitteiden ja polttoaineiden hintojen, nousuun ja tukea investointeja, jotka pidemmällä aikavälillä edistävät maatalouden kannattavuuden kohentumista ja siirtymää kohti uusiutuvaa energiaa pois ulkomaisesta fossiilisesta polttoaineesta.

Arvoisa puhemies! Kehysriihessä sovittiin myös monista menosäästöistä. Työ talouden tasapainottamiseksi jatkuu, vaikka tulevaisuus näyttää sumuiselta. Kuluneen hallituskauden aikana on nähty, miten hyvät suunnitelmat saavat väistyä pandemian tai sodan vuoksi. Hyvää yhteisten asioiden hoitoa on, että asiat osataan laittaa tärkeysjärjestykseen siinä tilanteessa, jossa kulloinkin eletään. Turvallisuudesta, talouden kasvusta ja työllisyydestä sekä ihmisten ja maan eri osien välisestä tasa-arvosta on huolehdittava näissäkin oloissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

17.51 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Ensimmäisenä haluan ottaa osaa Ilkka Kallion menehtymiseen hänen omaisilleen ja läheisilleen.

Arvoisa puhemies! Meillä on tässä lähetekeskustelussa valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 23—26. Julkisen talouden muodostavat julkisyhteisöt, joihin kuuluvat muun muassa valtio, kunnat, kuntayhtymät, Ahvenanmaan maakunta

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

sekä lakisäätöiset työeläkeyhtiöt ja laitokset ja muut sosiaaliturvarahastot. Valtiovarainministeriö vastaa julkisen talouden suunnitelman sekä siihen sisältyvän valtiontalouden kehyspääötöksen valmistelusta tuleville vuosille. Julkisen talouden suunnitelma on hallituksen päätösasiakirja, joka koostuu finanssipolitiikan linjaa, julkisen talouden kokonaisuutta ja julkisen talouden alasektoreita koskevista päätöksistä.

Arvoisat kollegat, haluaisin kiinnittää huomiota erityisesti hallinnonalakohtaisten linjauksen kohdalla ulkoministeriön hallinnonalan erääseen osaan, nimittäin kehitysyhteistyöhön. ”Hallitus tähtää pitkällä aikavälillä YK-sitoumuksen mukaiseen tavoitteeseen käyttäen 0,7 prosenttia bruttokansantulosta kehitysyhteistyöhön. Varsinaiset kehitysyhteistyömäärärahat nousevat lähes 800 miljoonaan euroon vuonna 26. Kehyskaudella kehitysyhteistyömäärärahat ovat noin 0,45 prosenttia suhteessa bruttokansantuloon vuosittain.” Tätä rahaa kanavoituu myös muita reittejä pitkin samaan tarkoitukseen. Jo selonteon alkupuolella todetaan, että julkisessa taloudessa on pitkällä aikavälillä kestävyysvaje: puhutaan miljardeista euroista. Onkin hieman hullunkurista, että tästä huolimatta hallitus kaavailee pitkällä aikavälillä kehitysyhteistyömäärärahojen lisäämistä. Nämä rahat ovat pois kaikista muista. Kotimaassakin olisi tarvetta joko suoraan erilaisiin menoeriin tai yksinkertaisesti nykyisen valtionvelan vähentämiseen. Rahojen lappaaminen ulkomaille ei auta kumpakaan. Otetaanko kestävyysvajetta siis Marinin hallituksessa ollenkaan tosissaan?

Jos ei pelkästään Suomen etujen vastainen rahojen käyttö toissijaisiin asioihin itsessään vielä soita hälytyskelloja, niin kannattaa ottaa tarkasteluun kehitysyhteistyön kohdemaat ja niiden toiminta kansainvälisillä kentillä. Venäjä erotettiin väliaikaisesti Ukrainan sodassa suorittamiensa toistuvien ihmisoikeusrikkomusten johdosta YK:n ihmisoikeusneuvostosta YK:n yleiskokouksessa huhtikuun alussa. 93 maata äänesti erottamisen puolesta, 24 sitä vastaan ja 58 maata pidättäytyi kokonaan äänestämästä. Käytännössä kaikki länsimaat, kuten Suomi, äänestivät Venäjän erottamisen puolesta. Päinvastoin kuin Suomi — eli erottamista vastaan — äänestäneiden joukossa oli sen sijaan sellaisia maita, joiden kanssa Suomi tekee kehitysyhteistyötä, eli maita, jotka saavat Suomelta rahallista kehitysapua: Etiopia, Kirgisia, Syyria, Tadžikistan ja Uzbekistan. Pidättäytyneitä maita olivat Irak, Kenia, Mosambik, Nepal ja Tansania — nämäkin Suomen kehitysyhteistyön kumppanimaita.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat, eikö teistä ole kummallista ja perin ristiriitaista, että Suomi toisaalta tuomitsee jyrkästi Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan ja tukee puolustajaa monin tavoin, mutta samalla käyttää merkittäviä summia niiden valtioiden tukemiseen, jotka asettuvat hyökkääjän puolelle kansainvälisillä kentillä? Millä tavalla tämä on Suomen ulkopoliittisten intressien mukaista?

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä haluan mainita tekemästäni kirjallisesta kysymyksestä. Nyt kun puolustusmäärärahoja kasvatetaan, näkisin, että kirjallinen kysymys, jonka tein viime viikolla koskien maanpuolustustahtoa ja Puolustusvoimien urheiluupseerien määrän kasvattamista pikkuhiljaa 50:een, antaisi urheilijoille mahdollisuuden harjoittaa ammattiaan. Ammattimainen harjoittelu parantaa suorituksia ja pärjääminen kansainvälisellä tasolla on mahdollista. Se kasvattaa kansallistunnettamme ja tätä myötä lisäänee myös maanpuolustustahtoa. Tämä siksi, ettei huipulla tarvitsisi urheilla [Puhemies koputtaa] toimeentulotuen varassa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

17.56 Pasi Kivisaari kesk: Haluan muiden edustajien tavoin välittää syvimmän osanottoni Ilkka Kanervan omaisille.

Arvoisa puhemies! Venäjän hyökätessä Ukrainaan tarkoitti se sotaa, jossa ei ole mitään järkeä eikä mitään sivistyneen maailman periaatetta. Se tarkoitti sotaa, jossa ihmisiä kuolee, taloja sortuu, perheitä hajoaa ja lapsilta loppuu lapsuus. Vaikka sota on karmea, sen vaikutukset eivät ole vain sotatapahtumissa vaan myös tänään käsittelyssä olevassa julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 23–26. Tärkein tehtävämme kansanedustajina on punnita Suomen turvallisuustilannetta ja varmistaa se, että kansakuntamme varautuu ennakkollisesti maailman tapahtumiin. Julkisen talouden suunnitelmassa osoitetaankin merkittäviä panostuksia maanpuolustukseen sekä kyber- ja rajaturvallisuuteen sekä resursseja sotaan Ukrainasta pakenevien auttamiseksi. Niin on tehtävä, koska tilanne tulevaisuuden suhteen on vähintään epävarma emmekä voi tumput suorana asiaa ihmetellä.

Sota naapurissamme on myös katkaissut kamelin selän sen osalta, että emme voi enää olla riippuvaisia hyökkäävän maan suopeudesta energiantuontiin, saatikka sotatoimien rahoittamiseen energianmyynnin osalta. Ja kyllä, se tarkoittaa omavaraisuutemme kiivasta lisäämistä. Se tarkoittaa esimerkiksi metsähakkeen, turpeen, puuterminaliverkostojen, tiestön, vety- ja akkuteollisuuden sekä julkisten ja pientalojen lämmitysratkaisujen uudelleen arviointia. Toimet omavaraisuuden vahvistamiseksi fossiilisesta energiasta luopumiseksi, investointien vauhdittamiseksi sekä kotimaisen ruoantuotannon takaamiseksi on tehtävä tässä ja nyt, viipymättä ja päättäväisesti. Siksi on hyvä, että pahentuneen maatalouden kustannuskriisin helpottamiseksi lisätään tukea kotimaiselle ruoantuotannolle.

Ja jokainen meistä tietää, että autojen polttoaineissa on karmaat sotahinnat meneillään. Jakeluvoitteen alentaminen, ammattidieselin valmistelu, työmatkavähennyksen laajentaminen ja indeksikorotukset pienituloisten perusturvaan ovat eräitä keinoja siihen, että tämä maa ja sen uutterat kuljetusyrittäjät — taksit, bussit ja muut työksen ja välttämättömyyttään autoilevat — selviäisivät.

Suomi myös lyö lisää löylyä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimiin, ja sen taustalla piilee viisas ajatus siitä, että vain osaamisen kautta voimme pärjätä. Sen kuuluu olla vahvuutemme nyt ja aina. Samaa sarjaa ovat myös päätökset opintotuen tulorajojen korottamisesta ja ammatillisen koulutuksen 50 miljoonan lisärahoitus. Ammattikoulutuksen perusrahoitusta on parannettu tämän hallituksen aikana noin 280 miljoonalla eurolla, mikä ei ole ihan mitätön tulevaisuusinvestointi.

Puhemies! Vaikeina aikoina myös henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin merkitys korostuu. Siksi on hyvä, että hallitus turvaa Veikkauksen edunsaajien tuloutuksen jo vuodelle 2023 ja näin aikaistaa parlamentaarista sopimusta. Tällöin sysimusta näkymä on nujerrettu. Suomen lukuisat järjestöt tekevät korvaamatonta työtä tieteen, taiteen, liikunnan, nuorisotyön tai sosiaali- ja terveystalouden saralla. Järjestöjen tekemä työ tavoittaa lähes jokaisen suomalaisen.

Puhemies! Politiikkaa on tehtävä ajassa. Tähän myös julkisen talouden suunnitelma sopii erinomaisesti.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ronkainen.

18.02 Jari Ronkainen ps: Lämmin osanotto Ilkka Kanervan omaisille ja läheisille.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta siitä, että se on tunnistanut ja arvioinut oikein kansallisen maanpuolustuksen sekä rajavalvonnan määrärahatarpeen. Erityisesti ny-

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

kyisessä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa on aivan ensiarvoisen tärkeää, että ulkoisen turvallisuuden määrärahoihin pystytään panostamaan tuntuvasti. Määrärahalisäys vastaa henkilöstötarpeeseen, joka on kuvattu puolustusvaliokunnan kannanotoissa ja lisäksi viimevuotisessa puolustuselonteossa. Rekrytointi lisäväen saamiseksi on jo aloitettu.

Lisäksi kalustohankinnoilla varmistetaan joukkojemme iskukyky. Ukrainan esimerkki on osoittanut, että maanpuolustustahtoinen sotaväki nykyaikaisella kalustolla pystyy lyömään määrällisesti ylivoimaisenkin vihollisen. Varsinkin panssarintorjunta ja lennokit ovat näyttäneet kyntensä nykyajan taistelukentillä.

Erityisen tärkeänä seikkana haluan vielä nostaa kertausharjoitusten määrien roiman korotuksen. Osaamisvelkaa on kertynyt erityisesti koronan aikana, ja on äärimmäisen tärkeää, että reserviä pystytään harjoittamaan entistä enemmän.

Puhemies! Panostukset ulkoiseen turvallisuuteen ovat tärkeitä ja hyviä. Haluaisin kuitenkin kiinnittää hallituksen huomiota myös sisäiseen turvallisuuteen. Kokonaisturvallisuuden ketju on ainoastaan niin vahva kuin sen heikoin lenkki. Poliisi on kamppailut vuodesta toiseen kroonisen määrärahavajeen kanssa, jota on jouduttu paikkaamaan lisäbudjeiteilla. Julkisen talouden suunnitelmassa poliisin kehysrahoitusta vahvistetaan yhdeksän miljoonaa euroa vuosittain 2023—2026. Kuitenkin helmikuussa sisäministeriölle luovutettu selvitys poliisin määrärahojen käytöstä ja määrärahojen riittävyyteen liittyvistä tekijöistä kertoo, että ero kehyksen ja menotarpeen välillä on 90 miljoonaa euroa. Erityisesti poliisin toimitila- ja ict-palvelujen kustannusten kasvu tulisi saada kuriin. Tukipalvelut eivät saa rokottaa poliisin ydintehtäviä. Poliisi joutuu kuitenkin sovittamaan toimintaansa vastaamaan määrärahavajetta, mikä näkyy ja kuuluu turvallisuustason laskuna. Siihen meillä ei ole varaa.

Arvoisa puhemies! Hallitus on kertonut, että väestönsuojelun välttämättömät menot, jotka liittyvät muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen, arvioidaan osana kevään lisätalousarvioesitysratkaisuja. Olisin kaivannut ratkaisuja jo julkisen talouden suunnitelmassa, sillä väestönsuojatilojen tilanne on heikko. Arviolta puolet kaikista väestönsuojista on täysin hoitamatta. Suomen väestönsuojelua on rapautettu jo pitkään, ja korjausvelkaa on kertynyt valtavasti.

Tilanne on aivan kestämaton, ottaen huomioon, että aivan Euroopan sydämessä käydään sotaa, jossa siviiliväestö ei ole ainoastaan altistunut vaan otettu sotatoimien suoranaiseksi kohteeksi. Ensisijaisena toimen tulisi olla palauttaa lainsäädäntö vuoden 2019 lakimuutosta edeltävälle tasolle. Tämä turvaisi ainakin uusien väestönsuojelutilojen perustamisen uudisrakennustuotannossa. Lisäksi pelastustoimelle tulisi varata riittävä rahoitus väestönsuojelun valvontaan. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen.

18.06 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Lämmin osanottoni Ilkka Kanervan läheisille ja omaisille.

Elämme keskellä suurta maailmanhistorian murrosta, keskellä sodan tuomaa vakavaa kriisiä Euroopassa. Talouden pitkän aikavälin suunnitelmia tehdään hyvin vaikeasti ennustettavissa oloissa. Tulevaisuuteen on vaikea nähdä, aallokko on korkea, sumu sakea. Kun myrskyää, on keskityttävä asioihin, jotka auttavat kestämaan ja jaksamaan. On keskityttävä leipään, lämpöön ja turvaan, että selviämme myrskystä selville vesille. Siksi kehysriihi on perusasioiden riihi. Siksi on keskityttävä perusasioihin. Ennen muuta on kysymys

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

maamme kokonaisturvallisuudesta. Tarvitsemme vahvaa taloutta, kansallista yhtenäisyyttä ja jämerää puolustusta.

Arvoisa puhemies! Emme halua luopua maamme itsenäisyydestä, rakkaasta isänmaastamme. Siksi hallitus on satsannut puolustukseen historiallisen paljon. Kehysriihessä panostuksia tehtiin lisää. Puolustamisen vahvistaminen ja sotilaallinen varautuminen on konkreettinen ja tärkeä osa turvallisuuttamme. Se tuo kansalaisille epävarmanakin aikana tunteen siitä, että Suomessa on hyvä elää, tehdä työtä ja yrittää. Tarvitsemme luottamusta tulevaisuuteen, tarvitsemme investointeja ja intoa yrittää. Vakaa maa on perusta kaikelle.

Arvoisa puhemies! Tahdon kiittää siitä, että kriisin keskellä koulutuksesta ja tutkimuksesta ei lähdetty leikkaamaan. Sen sijaan koulutukseen investointiin lisää. Ammattikoulujen rahoitusta nostetaan pysyvästi 50 miljoonalla: opettajien ja ohjaajien työ nuorten hyväksi jatkuu. Suomen Akatemian rahoitus nousee ennätykselliselle tasolle. Se on hyvä, koska Suomi pärjää vain osaamisella. Koronan kuopan jäljiltä ja Ukrainan sodan varjossa meidän on syytä suunnata katse vahvasti tulevaisuuteen ja panostaa tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin. Annamme nyt Suomen Akatemialle suurta vastuuta tulevaisuutemme rakentajana.

Iloitsen myös monesta muusta sivistyspanostuksesta. Peruskouluihin vakiinnutetaan sitouttavan kouluyhteisötyön malli, joka edistää oppilaiden mielenterveyttä ja koulujen yhteisöllistä toimintakulttuuria, mikä on parasta kiusaamisen vastaista työtä. Se vaikuttaa myönteisesti kouluviihtyvyyteen ja oppimisen tuloksiin. Oppivelvollisuuden laajentaminen auttaa nuoret työhön ja elämän syrjään kiinni ja osaamisen polulle. Opintorahan osalta opiskelijoiden omia tulorajoja nostetaan 50 prosentilla. Se helpottaa opiskelijoiden toimeentuloa.

Oppisopimuksen koulutuskorvauksen kokeilu tuo monelle nuorelle käytännön reitin hyvään ammattiin. Myös jatkuvaa oppimista vahvistetaan. Jatkuvan oppimisen digitalisaatio-ohjelma tuo uutta työtä etsivälle kaikki palvelut samaan paikkaan. Suomi pärjää vain osaamisella. Ukrainan sodan pakolaisten auttamiseksi tehtiin lisäyksiä maahantulijoiden varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestämiseen. Ukrainasta tulleista lapsista halutaan pitää huolta.

Arvoisa puhemies! Hallitus osoitti vastuunkantoa myös sillä, että kriisin keskellä kaikki halutaan pitää mukana. Sodan vuoksi alkanut ennakoimaton hintojen nousu on erityisesti pienituloisille vaikea asia. Siksi perusturvaan toteutetaan poikkeuksellisesti kesken vuoden indeksikorotus. Korotus heijastuu myös eläketulovähennykseen. Pienituloisimpia tuetaan. Kohonneet hinnat ovat myös syventäneet maatalouden kriisiä. Hallituksen huoltovarmuuspaketti auttaa ensihädässä, mutta katseet kohdistuvat nyt ennen kaikkea tuottajahiin-toihin, joihin on saatava korotus.

Arvoisa puhemies! Taloutta on pitkällä juoksulla tasapainotettava. Pysyviä leikkauksia on tehty myös tänä keväänä. Joudumme opettelemaan tulevana vuosina omasta luopumisesta, elintason tinkimisestä. Siihen ovat menneetkin sukupolvet kyyneleet, nyt on meidän vuoromme.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Ari.

18.12 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat jo useamman vuoden puhuneet ja olleet huolissaan inflaatiosta ja korkojen noususta. Nyt näyttää, että tämä riski on realisoitumassa.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Julkisyhteisöjen velka on nyt 166 miljardia euroa. Suomen 10-vuotisen velkakirjan korko on 1,2 prosenttia, kun esimerkiksi viime joulukuussa se oli nolla prosenttia. Tämä tarkoittaa, että julkisen sektorin velanhoitokulut tulevat kasvamaan noin kahdella miljardilla eurolla vuodessa kaikkien muiden menojen päälle. Tämän lisäksi velkasuhteen kasvu kiihtyy pidemmällä aikavälillä väestön ikääntymisestä johtuvien menojen, hitaan talouskasvun ja juuri kasvavien korkomenojen vuoksi. Nyt, jos koskaan, tulisi priorisoida. Hallituksen olisi hyvä muistaa, että olemme täällä töissä Suomen ja suomalaisten hyväksi.

Ja, kuten aikaisemmin tuossa sanoin, koulutuksen ja tutkimuksen panostuksille täysi tuki täältä. Edellä edustaja Kinnunen sanoi hyvin, että Suomi pärjää vain osaamisella.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Könttä.

18.13 Joonas Könttä kesk: Arvoisa puhemies! Surunvalitteluni edustaja Ilkka Kanervan omaisille. Edustaja Kanerva vaikuttaa nyt taivaan parlamentissa.

Julkisen talouden suunnitelma seuraaville vuosille, 2023—26, on kokonaisuudessaan tasapainoinen, ja se kuvastaa myös tätä aikaa, jossa Suomi ja me suomalaiset Euroopassa elämme. Erityinen kiitos kuuluu puolustuksen ja turvallisuuden lisäyksille, joita tällä suunnitelmalla toteutetaan, siis 2,2 miljardia euroa puolustuksen parantamiseen tulevina vuosina ja jo ehdollinen päätös siitä, että puolustuksen määrärahoja lisätään 700 miljoonaa euroa tälle vuodelle. Se paitsi antaa vahvan signaaliarvon muualle siitä, että Suomi huolehtii omasta puolustuksestaan kaikkina aikoina, myös kertoo siitä, että me suomalaiset olemme valmiita puolustamaan isänmaata kaikissa oloissa. Tämä yhdistettynä siihen, että Suomessa on huolehdittu aina omasta puolustuksesta: Me olemme pitäneet Puolustusvoimamme iskukykyisinä myös silloin kun muualla Euroopassa ajateltiin, että perinteiset sodanuhat ovat jo takanapäin. Me ajattelimme ja tiesimme, että me emme omasta puolustuksestamme tingi. Tämä lisättynä nyt päätetyillä lisäyksillä kertoo siitä vahvasta tahdosta, joka meillä tässä eduskunnassa on, joka valtiolla, valtiojohtolla on.

Lisäksi panostukset koulutukseen, tutkimukseen, innovaatioihin ovat tarpeellisia, koska olemme oppineet, että Suomi kasvaa siitä, että meille tulee tänne uusia keksintöjä, uusia innovaatioita. Kun tarkastellaan yhtä keskeistä mittaria, muun muassa patenteja, niin siinä meidän kasvumme on heikentynyt suhteessa esimerkiksi kasvaviin talouksiin, kehittyviin talouksiin. Näillä tki-panostuksilla, joita nyt on päätetty tehdä, parannetaan myös tulevaisuuden keksintöjä ja sitä myötä tulevaisuuden kasvun eväitä. Ne heijastuvat aikanaan myös työpaikkoihin, ne heijastuvat kasvavaan bruttokansantuotteeseen, ne heijastuvat vientiin. Se on sitä hyvää, jota tässä maassa täytyy tehdä, ja olen erittäin tyytyväinen, että Suomessa on päätetty panostaa tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin.

Arvoisa puhemies! Uudistukset koulutusjärjestelmäämme, muun muassa oppivelvollisuuden pidentäminen, mutta myös ne nopeat toimet, joita on jo aiemmin päätetty tehdä — on siis lisätty opiskelupaikkoja koko maassa kaikissa korkeakouluissa, niin ammatti- kuin yliopistoissa — kertovat myös siitä tulevaisuudenuskosta, mihin tämä maa nojaa, siis koulutukseen, osaavaan kansakuntaan. Tämänkaltaista politiikkaa tarvitsemme jatkossakin, siis koko maan huomioivaa aluepolitiikkaa, jossa opiskeluun panostamalla, opiskelun tekemisellä houkuttelevaksi ymmärrämme tulevaisuuden tarpeet ja sen, että Suomi kasvaa ja kehittyy sillä, että meillä on osaavia ihmisiä koko maassa. Olen myös erittäin tyytyväinen siitä, että opiskelijoiden tulorajoja on päätetty nostaa puolella nykyisestä.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Arvoisa puhemies! Entä sitten tulevaisuus ja tulevaisuuden suomalaiset? Me olemme jo matalan kasvun tilassa, onneksi paremmassa kuin mitä pelkäsimme, mutta sellaista kasvua ei nyt ole, mitä ilman tätä Venäjän sydämetöntä sotaa olisi. Ja uhkana on, että matalan kasvun aika jatkuu Suomessa ja Euroopassa myös tulevaisuudessa. Näillä luettelemillani toimilla hallitus pyrkii vastaamaan siihen, että emme itse tee toimenpiteitä, joilla kasvua ja kasvun eväitä heikennettäisiin, mutta on samaan aikaan pohdittava myös uusia keinoja, joilla kasvun eväitä edelleen ruokitaan, joilla työ ja yrittäjyys ovat entistä kannattavampia tässä maassa.

Huolimatta erittäin hyvistä työllisyyslukuista mielestäni on myös vakavasti pohdittava viimeistään seuraavan hallituksen sitä, kuinka me uudistamme meidän sosiaaliturvajärjestelmäämme, kuinka työstä tehdään aina kannustavaa. Mielestäni edellisen hallituksen perustulokokeilu oli positiivinen signaali siitä, että työn vastaanottaminen olisi aina kannattavaa, ettei olisi niitä kannustinloukkuja, joita tällä hetkellä edelleen vallitsee, ja sen takia nykyistä paremman, ketterämmän ja työhön kannustavamman sosiaaliturvan puolesta täytyy tehdä töitä. Yksi vaihtoehto tähän olisi perustulon kaltainen malli, jolla pääsisimme siihen, että aina on järkevää ottaa työtä vastaan, aina on järkevää yrittää ja mennä eteenpäin.

Puhemies! Tämä julkisen talouden suunnitelma viitoittaa tietä kohti uutta Suomea, viitoittaa tietä kohti 2020-luvun loppua. On selvää, että paljon tarvitsee vielä töitä tehdä, mutta erityiskiitos siitä, että näinäkin aikoina panostamme — ja erityisesti näinä aikoina panostamme — puolustukseen, turvallisuuteen ja siihen, että isänmaassa on vakaata ja rauhallista olla myös tulevaisuudessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Simula.

18.19 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Kun koronakriisi rantautui Suomeen alkuvuonna 2020, minä ja useat perussuomalaiset vaadimme, että hallitusohjelma olisi siinä vaiheessa pitänyt pistää uuteen uskoon, keskittyä olennaiseen ja pysähtyä uuden edessä. Mielestäni jo silloin olisi pitänyt pohtia, mikä on Suomen ja suomalaisten kannalta olennaista, mikä on toissijaista, niin sanottua hyvien aikojen politiikkaa. Kuitenkin hallitusohjelma tuntui menevän todellisuuden edelle, ja näin on valitettavasti nytkin, vaikka Venäjän aloittama hyökkäyssota runtelee Ukrainaa. Koronamenot, kuten nyt puolustussatsaukset, joita lämpimästi kannatan, on lykätty talouden kehysten ulkopuolelle, mikä kertoo valitettavasti kieltään siitä, ettei hallitus pysty eikä kykene panemaan asioita tärkeysjärjestykseen. Menojen suhteen ei siis olla varauduttu pahan päivän varalle.

Vaikka ei pidä vaipua synkkyyteen, rehellisyyden nimissä on todettava, että edessä on entistä haastavammat ajat. Pääsemme ydinkysymysten äärelle: miten varmistamme, että suomalaiset pärjäävät arjessaan, miten ylläpidämme uskottavaa puolustusta sekä sisäistä turvallisuutta, miten huolehdimme suomalaisesta ruoantuotannosta ja huoltoketjuista, miten varmistamme, että suomalaiset saavat hoitoa silloin kun sitä tarvitsevat, ja miten pidämme huolta lapsistamme ja nuoristamme? Nämä ovat niitä ydinasioita, joihin Suomen on vastattava ja joissa tavoitteiden tulee olla korkealla. Toissijainen ja turha verorahoitteen hyveposeeraus on pystyttävä karsimaan.

Tosiasioden tunnustaminen on viisauden alku. Venäjän aggressiivisen hyökkäyssodan takia Venäjän-kauppa, -vientä ja -tuonti käytännössä romahtavat. Se osuu taloudellisesti Suomeen ja se tekee kipeää, mutta se on välttämätöntä. Suomen on vaadittava myös muulta Euroopalta selkärankaa Venäjän suhteen. Lepsuilun ja sormien välistä katsomisen on lo-

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

puttava, vaikka se taloudellisesti kipeää tekisikin. Toisaalta Suomen ei pidä ylläpitää itselleen kohtuuttomia vaatimuksia esimerkiksi hiilineutraalisuusaikataulun kanssa, sillä kaikesta ylimääräisestä on karsittava. Emme myöskään voi tehdä vihreän siirtymän nimissä sellaista politiikkaa, jolla romutetaan huoltovarmuuttamme. Jos haluamme tehdä kunnianhimoista politiikkaa, otetaan kunnianhimomme kohteeksi tavalliset suomalaiset ihmiset ja verovarojen vastuullinen käyttö.

Arvoisa puhemies! Suomalaisten tulee olla varmoja siitä, että valtio, sen instituutiot ja viranomaiset ovat olemassa heitä varten, ei toisinpäin. Meidän on vahvistettava ihmisten luottamusta yhteiskuntaamme, ja sen me teemme parhaiten keskittymällä olennaiseen ja parantamalla suomalaisten mahdollisuuksia pärjätä ja elää. Suomalaisten verovoilla ei voida korjata koko maailmaa, ja se korostuu nyt, kun oma maailmankuvamme on romahtanut silmiemme edessä. Esimerkiksi kehitysyhteistyömenoja on karsittava etenkin niiltä mailta, jotka tukevat Venäjän toimia avoimesti tai jotka eivät ota vastaan Suomesta karkotettuja oman maansa kansalaisia. Ylipäänsä kehitysyhteistyön mielekkyyttä ja tasoa on todella pystyttävä pohtimaan. Me emme voi myöskään olla maksumiehinä sellaisissa yhteiseurooppalaisissa veloissa tai suorissa tuissa, joiden myötä italialaiset saavat tehtyä taloremontteja valtion piikkiin, espanjalaiset rakentavat nopeampia rautatieyhteyksiä tai ranskalaiset digitalisoivat julkista hallintoaan.

Arvoisat edustajakollegat, hyvä hallitus, meidän on yhdessä asetettava Suomi ja suomalaiset etusijalle kaikessa päätöksenteossamme ja viestittävä siitä arvokkaasti ja arvostaen myös ulospäin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kärnä.

18.23 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Syvät osanottoni edustaja Kanervan perheelle ja läheisille. Täytyy tunnustaa, että itselläni on ollut kyllä kypärä kallellaan tässä muutaman päivän, mutta eteenpäin täytyy mennä.

Kun tässä salissa käsitelimme sisäisen turvallisuuden selontekoa, paalutin kolme asiaa: turvallisuus, turvallisuus ja turvallisuus. Katson, että tämä julkisen talouden suunnitelma vahventaa merkittäväällä tavalla maamme turvallisuutta kaikilla eri turvallisuuden sektoreilla.

Kolmen miljardin panostukset ulkoiseen turvallisuuteen Puolustusvoimille sekä Rajavartiolaitokselle ovat merkittäviä ja voisi jopa sanoa historiallisia. Ei ole vähäpätöinen asia, että näiden panostusten jälkeen myös täytämme kirkkaasti Naton suosituksen siitä, että bkt:stä kaksi prosenttia kohdistuu puolustusmenoihin. Olen myös erittäin kiitollinen edellisille päättäjäsukupolville siitä, että emme tehneet samoja virheitä kuin monet muut maat tekivät. Kylmän sodan päättyessä emme ajaneet puolustustamme alas, vaan päinvastoin olemme systemaattisesti ja järjestelmällisesti kehittäneet omaa puolustuskykyämme sekä varmistaneet sen, että tätä maata voidaan ja kyetään puolustamaan kaikissa tilanteissa ja olosuhteissa.

Edustaja Simula puhui varsin viisaasti Venäjän pakotteista — olen samaa mieltä. Meidän täytyy nyt varautua aidosti siihen, että jokaisen suomalaisen elintaso tulee tilapäisesti laskemaan Venäjälle asetettujen kovien pakotteiden myötä. Polttoainepumpulla maksettava korkeampi hinta johtuu Putinista. Me maksamme hintaa Putinin hyökkäyssodasta Ukrainaan.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Tässä tilanteessa on myös tärkeää varmistaa, että Ukraina saa kaiken sen avun, mitä voimme antaa tämän Venäjän raakalaismaisen hyökkäyksen torjumiseksi, ja haluan tässä esittääkin kiitokset puolustusministeri Kaikkoselle ja ennen kaikkea koko hallitukselle siitä, että Suomi on tänään lähettänyt kolmannen aseapupaketin Ukrainaan.

Pidän tärkeänä myös näitä tki-panostuksia. Niiden avulla luodaan osaamista, luodaan työpaikkoja ja autetaan Suomi uudelleen talouskasvun urille.

Arvoisa puhemies! Vanha latinalainen lentävä lause toteaa: ”jos haluat rauhaa, valmistaudu sotaan”. Tämä budjetti on sellainen, että voidaan sanoa, että Suomi todellakin haluaa rauhaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kopra.

18.26 **Jukka Kopra kok:** Arvoisa herra puhemies! Olemme menettäneet arvostetun kollegan. Ilkka Kanervan paikka on tyhjä. Otan osaa omaisten ja läheisten suruun. Lepää rauhassa, Ike.

Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt julkisen talouden suunnitelman tuleville vuosille. Suunnitelmassa on hyviä ja huonoja piirteitä, erityisesti huonoja.

Hyvää on se, että Venäjän Ukrainaan hyökkäämisen ja siellä Venäjän toimesta tapahtuvan murha- ja ryöstöretken johdosta muuttunut turvallisuustilanne huomioidaan oikealla tavalla. Hallitus lisää merkittävällä tavalla varoja Puolustusvoimien rahoittamiseen sekä lyhyellä että keskipitkällä aikavälillä — hyvä näin. Nämä nyt tehtävät lisäykset puolustukseen, rajaturvallisuuteen ja kyberturvallisuuteen, muiden muassa, ovat tarpeellisia, ja kokoomus tukee niitä, vaikka ne ovatkin kehyksien ulkopuolisia ja tehdään velkarahalla. Muita vaihtoehtoja Suomella ei ole kuin se, että oma puolustus pidetään kunnossa ja sitä vahvistetaan tässä tilanteessa kaikin keinoin. Toki Natoon tulee liittyä heti kun mahdollista, mutta Nato-jäsenyys ei korvaa tätä puolustusjärjestelmää, joka meillä jo on, vaan toimii lisäturvaa tarjoavana tekijänä. Kiitos tässä siis hallitukselle realistisista toimista turvallisuustilanteemme kohentamiseksi.

Tässä yhteydessä olisi kuitenkin voitu laittaa myös poliisin rahoitus kuntoon, sillä nyt sen suhteen korjattavaa jää.

Muilta osin hallituksen suunnitelma antaa paljonkin aihetta arvostelulle: Taas on itse asiassa menty yli siitä, missä aita on matalin. Todellisia taloutemme rakenteita parantavia toimia ei edes olla yritetty tehdä. Velkaa otetaan sumeilematta jälkipolvien maksettavaksi. Kriisi ei saa olla syy sille, että velkahanat avataan tällä tavoin eikä yritetäkään niitä sulkea. Kaikissa olosuhteissa tulee tähdätä kestävään taloudenpitoon, ja sitä hallitus ei siis edes yritä. Emme voi tietää, mikä kriisi tulee seuraavaksi ja milloin se tapahtuu. Siksi aina ja kaikissa olosuhteissa on tähdättävä kestävään taloudenpitoon; menot on suhteutettava tuloihin. Ymmärrän kyllä, että juuri tässä hetkessä se voi olla jopa mahdotonta tai ainakin erittäin vaikeaa, mutta silti pitää pyrkiä mahdollisimman järkevään ja tehokkaaseen valtiontaloudenpitoon ja varojen käyttöön. Hallitus kyllä muilta osin yrittää tehdä toimiaan kestävä kehityksen periaatteella. Ihmettelen, miksei valtiontaloudessa noudateta näitä samoja kestävä kehityksen periaatteita.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kettunen poissa, edustaja Juuso poissa. — Edustaja Filatov.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

18.29 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu paljon kestävydestä, ja voisi sanoa, että kestävyttä on monenlaista ja hallitus koettaa hakea omassa kehysriehsänsä kolmen eri kestävyyslajin tasapainoa. Eliikkä kyse on talouden kestävydestä, mutta kyse on myös sosiaalisesta kestävydestä ja kyse on ekologisesta kestävydestä, ja nämä painopisteet näkyvät.

Tällä kertaa kehysriihtä varjosti Venäjän julma hyökkäys Ukrainaan, ja siksi panostukset turvallisuuteen ovat poikkeuksellisen vahvat. Epävarmana aikana tämä on perusteltua. Turvallisuustilanne heikkeni, ja siksi Puolustusvoimien toimintakyvyn kehittämiseen, materiaalihankintoihin, kyberturvaan sekä rajaturvallisuuteen on perusteltua lisätä resursseja. Yhtä tärkeää on auttaa Ukrainasta sotaa pakenevia ihmisiä.

Tulevaisuuden menestys ei koskaan synny tyhjästä. Tutkimus ja innovaatiot rakentavat tulevaisuuden kasvua, ne parantavat kilpailukykyämme ja osaamisvetoisilla markkinoilla auttavat meitä myös vihreän siirtymän toteuttamisessa.

On tärkeää, että hallitus panostaa myös ammatillisen koulutuksen rahoituspohjaan, koska siellä tulevaisuusinvestoinnit ovat loppumassa, ja jos sinne ei olisi suunnattu lisäresursseja, olisimme aikalailla pulassa erityisesti tänä aikana, jolloin meillä alkaa olla pulaa osavasta työvoimasta. Me emme voi Suomessa kilpailla halpuuttamalla työehtoja tai hintoja tai palkkoja, niinpä meidän on tehtävä asioita fiksummin, tuottavammin ja vaikuttavammin, ja tämä vaatii osaamispanoksia.

Investoinnit terveyteen ja hyvinvointiin koskettavat meitä kaikkia. Sote-uudistus on osa turvallisuutta, sitä arjen turvaa, mutta ennen kaikkea terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Se on yksi niistä suurista rakenteellisista uudistuksista, joissa tämä hallitus on saanut merkittäviä askeleita aikaan. Mutta jotta tuo uudistus sitten siellä käytännössä ja arjessa tapahtuu turvallisesti, niin me tarvitsemme häiriöttömän siirtymän uuteen. Hyvinvointialueiden toiminta saakin lisäresursseja, olipa kyse pelastustoimesta tai tietohallinnon kehittämisestä, ja tämä tulee tarpeeseen.

Tarpeeseen tulee myös hoitotakuun edistäminen, ja tässä olemme ison haasteen edessä. Kyse ei ole vain siitä, että me täällä eduskunnassa säädämme lain tai että me budjetissa suuntaamme rahaa, vaan kyse on siitä, miten me saamme riittävästi henkilökuntaa, joka tuota hoitotakuuta toteuttaa. Kyse on itse asiassa talousviisaasta päätöksestä, koska mitä aikaisemmin me pystymme ihmiset hoitamaan, sitä tehokkaampi ja sitä kustannustehokkaampi meidän järjestelmämme on. Se on hyvä silloin myös inhimillisestä näkökulmasta, mutta se on myös taloudellisesti kestävä, koska vain osan sairauksista hoitaa aika, suuri osa sairauksista pahenee, jos niitä ei hoideta ajoissa.

Niin kuin sanoin, kyse on myös siitä, miten me saamme riittävän määrän työntekijöitä. Ei ole yhdentekevää, miten erityisesti hoiva-alan työehtosopimusneuvottelut ratkeavat. Meillä on käsillämme vakava tilanne ja meidän on saatava aikaiseksi kestävä ratkaisu, joka lisää terveydenhuollon ja yleensä hoiva-alan työn houkuttelevuutta. Me tunnistamme hoiva-alalla ne tekijät, jotka näkyvät asiakkaalle, mutta emme aina osaa tunnistaa niitä tekijöitä, jotka tuolla taustalla antavat oman panoksensa, ja meidän on pystyttävä huolehtimaan myös siitä, että heitä on riittävästi.

Julkisen alan työntekijöistä eläköityy kymmenen vuoden kuluessa reilu kolmannes. Lähihoitajista eläkkeelle jää kymmenessä vuodessa noin 18 000 henkilöä, sairaanhoitajista 13 000 henkilöä, peruskoulun yläluokkien ja lukion opettajista noin 13 000 henkilöä ja niin edelleen. Ja jos me emme saa korvaavia ihmisiä työmarkkinoille, niin meidän hyvinvoin-

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

tivaltiomme on vain varjo siitä, mitä se on ollut, vaikka meillä sinänsä olisi rahaa rahoittaa palveluita.

Muistan itse, kun jokunen vuosi sitten olin Tukholmassa ja luin päivälehdestä siellä, että sairaanhoitaja oli irtisanoutunut omasta työpaikastansa, mennyt töihin vuokrafirmaan ja palannut täsmälleen samaan työtehtävään, josta hän oli lähtenyt. Hänen palkkansa oli suurempi ja työpäivänsä lyhyempi. Myös Drottninggatanilla ajeli nuoria miehiä, jotka jakoiivat ohikulkijoille pieniä lappusia, ja niissä luki, että jos olet joskus opettanut, ota yhteyttä, Tukholman kouluvirasto. Tällaiseen tilanteeseen meidän ei pidä Suomessa joutua, vaan meidän on osattava reagoida näihin asioihin ajoissa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkinen poissa, edustaja Eestilä poissa, edustaja Hopsu poissa. — Edustaja Kiviranta.

18.35 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäys Ukrainaan on langettanut varjon maailmantalouden ylle. Sotaan liittyvä epävarmuus heikentää kuluttajien ja yrittäjien luottamusta ja kiihdyttää inflaatiota energia-alan ollessa myllerryksessä. Suomessa inflaatio on kivunnut lähes viiteen prosenttiin vuoden ensimmäisinä kuukausina. Hintojen nousu on suurimmalta osalta seurausta energian hinnan noususta.

Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset ulottuvat myös Suomen julkiseen talouteen. Talouskasvun hidastuminen heikentää verotulojen kasvua keskipitkällä aikavälillä. Samalla Venäjän aloittama hyökkäyssota ja geopolittisten jännitteiden kasvu vahvistavat tarvetta varautumiseen, mikä luo menopaineita lyhyellä aikavälillä. Suurelta osin hallitus vastaa näihin akuutteihin menopaineisiin kuluvan vuoden lisätalousarvioesityksissään, mutta osaltaan varautumisen vaikutukset ulottuvat myös julkisen talouden suunnitelman kaudelle 2023—2026.

Arvoisa puhemies! Kansainvälinen tilanne on sellainen, ettei hyviä talouskehityksen vaihtoehtoja ole tarjolla. Keskeinen julkisen talouden suunnitelman oletus talouden kannalta on, että raaka-aineiden ja energian saatavuus Venäjältä Eurooppaan häiriintyy, mutta ei keskeydy. Jää nähtäväksi, toteutuuko tämä oletus. Peräkkäiset suuret kriisit, eli koronapandemia ja Venäjän hyökkäyssota, ovat poikkeuksellisella tavalla vaikuttaneet koko maailmantalouteen. Meillä tämä on näkynyt ja tulee näkymään etenkin velkaantumisen mittavana ja jatkuvana kasvuna. Tästä on kannettava huolta ja muistettava vastuumme.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kilpi poissa, edustaja Sarkomaa poissa. — Edustaja Huttunen.

18.38 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa puhemies! Haluan myös esittää osanottoni Ilkka Kanervan omaisille ja läheisille.

Hallituksen kehysriihi oli vakavien aikojen mukainen, se oli huolenpitoa perusasioista. Päätökset osoittavat Suomelle suuntaa poikkeuksellisen epävarmoissa oloissa. Suomalaisen turvallisuus menee kaiken muun edelle. Puolustukseen osoitettiinkin mittavasti lisärahaa. Samalla pidetään huoli, että maarajat pitävät, erilaisiin uhkiin varaudutaan ja että ihmisten arki on turvallista läpi Suomen.

Päätökset merkitsevät lähivuosina miljardipanostuksia Puolustusvoimille. Jo aiemmin tämä hallitus on nostanut sotilaallisen maanpuolustuksen menot historiallisen korkealle tasolle ja tehnyt päätökset muun muassa 10 miljardin euron hävittäjähankinnasta ja 1,3 mil-

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

jardin euron alushankinnasta Merivoimille. Myös henkilövahvuutta lisätään monella eri tasolla. Puolustusvoimien henkilömäärää lisätään vuodesta 22 alkaen 500 henkilötyövuodella. Henkilöstölisäykset kohdistuvat sekä siviili- että sotilashenkilöstöön. Sopimussotilaiden määrää lisätään ja kertausharjoituksia lisätään vuosittain. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen tarkoitettua valtionavustusta lisätään vajaalla 3,2 miljoonalla eurola yhteensä 8 miljoonaan euroon, millä vastataan kansalaisten tarpeeseen osallistua aikaisempaa enemmän vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön ja koulutukseen. Vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus tukee erityisesti paikallispuolustusta ja on siten merkittävä lisä Puolustusvoimien joukkojen suorituskyvyn vahvistamiseen.

Arvoisa puhemies! Tunnen erityistä vastuuta kaikissa kannanotoissani tehdessäni työtä kansanedustajana juuri hallintovaliokunnan jäsenenä. Valiokuntamme vastaa muun muassa sisäisen turvallisuuden asioista, kuten rajasta, poliisista ja pelastustoimesta. Vastuullamme on siis rajamme turvallisuuteen liittyvät asiat, kuten rajavalvonta ja mahdollinen hybridivaikuttaminen. Tulen myös rajamaakunnasta Pohjois-Karjalasta. Meille rajan läheisyydellä ja rajaturvallisuudella on aivan erityinen merkitys. Olen erittäin iloinen siitä, että myös rajaturvallisuuteen panostetaan. Rajalle tehtävät lisärahoitukset pitävät sisällään kalustohankintoja, valvontalaitteistoja, rajavartioiden varustusta, viestiyhteyksiä ja muita välttämättömiä hankintoja. Myös rajavartioiden määrää on tarkoitus kasvattaa. Rajavartiolaitoksen uusien valvontalentokoneiden hankintaan varaudutaan 163 miljoonalla eurolla.

Arvoisa puhemies! Turvallisuutta on huoltovarmuus, ja turvallisuutta on omavaraisuus ruoassa. Maatalouden kannattavuuden trendi on ollut heikkenevä koko 2000-luvun, samaan aikaan kun päivittäistavarakauppa tekee ennätystuloksia. Ruokaketjussa tulos ei jakaa tasan — tässä kaupalla ja teollisuudella on peiliin katsomisen paikka. Rahan on lopulta tultava markkinoilta, tätä kaikki ruoantuottajatkin aidosti haluavat. Me tarvitsemme maataloutta, ja me tarvitsemme ruokaa. Varautumisen ministerityöryhmä päätti osoittaa maataloudelle noin 300 miljoonan euron huoltovarmuuspaketin. Huoltovarmuuspaketin tavoitteena on vastata äkilliseen tuotantokustannusten nousuun, esimerkiksi polttoainesten, lannoitteiden, rehujen, siemenviljan ja kasvinsuojeluaineiden osalta, ja sen tarkoitus on myös tukea erilaisia maatalouden investointeja. Pidän kuitenkin erittäin harmillisena sitä, että tuosta hyvästä summasta ei tiloille saada lähtemään suorituksina nyt keväällä kuin osa. Hätä on suuri nyt, ja eurot olisi pitänyt saada maksuun nyt, ennen kylvöjä. Komission byrokratian koukerot hidastavat siis taas.

Tämä riihi oli jälleen kerran poikkeuksellisen ajan riihi. Uskon vahvasti, että hallitus ja tämä eduskunta luotsaavat maamme läpi sumuisen tulevaisuuden niin, että kaikki suomalaiset pysyvät aidosti mukana. Peruspalveluista ja perusturvasta pitää huolehtia aina ja etenkin tällaisessa tilanteessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Könttä.

18.42 **Joonas Könttä kesk:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kansainvälinen talous oli monella tapaa haasteiden keskellä koronapandemia aikana, ja kun koronapandemian varjo alkoi väistyä, nähtiin positiivisia merkkejä siitä, kuinka talous alkoi kasvaa Suomessa, Euroopassa ja maailmalla. Samaan aikaan toki jo nähtiin lievää korkojen nousua ja kasvavaa inflaatiota. Nyt Venäjän hyökättyä Ukraina talouden ongelmat entisestään monimutkaisuutuvat. Länsi, Eurooppa — ja Suomi siinä mukana — on aivan oikeutetusti laatinut ja luonut sanktioita Venäjää kohtaan, ja on täysin mahdollista, että teemme lisäsanktioita — mitä

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

itse pidän oikeudenmukaisena — mitä tulee esimerkiksi öljyyn ja kaasuun. Näillä on kuitenkin merkittäviä heijastusvaikutuksia Euroopan, Suomen ja maailman talouteen.

Muistelen, puhtaasti nyt oman muistini varaisesti, että Suomen kauppa Venäjälle oli noin 15 prosenttia ennen Venäjän hyökkäystä Krimille, ennen Krimin laitonta valtausta, ja se oli noin viitisen prosenttia nyt ennen hyökkäystä Ukrainaan. No, sinällään Venäjän kaupalla on iso merkitys Suomen taloudelle, mutta onneksi se ei ole enää niin suuri kuin se aiemmin on ollut. Joka tapauksessa tällä sodalla on Suomellekin mittavia vaikutuksia, ja meistä kukaan ei vielä voi ennustaa, mihin tämä menee, minkälaisia sanktioita, vastasanktioita ja pakotteita nähdään ja kuinka ne vaikuttavat maailmanmarkkinoihin ja talouden kehittymiseen.

Tässä tilanteessa pidän täysin oikeutettuna ja olen erittäin samaa mieltä hallituksen kanssa siitä, että velkaa on tullut ottaa, jotta puolustukseen ja turvallisuuteen on saatu panostettua niitä riittäviä resursseja, joita nyt olemme täällä yhdestä suusta tässä eduskunnassa kehuneet. Mutta samaan aikaan tästä velan määrästä ja siitä velkaantumiskehityksestä, joka Suomella on, on ihan aidosti oltava huolissaan. Siksi olisi äärettömän tärkeää, että nyt pystymme tässä epävarmassakin ajassa luomaan työtä ja kasvua, että huolehdimme muun muassa niiden tki-panosten kautta ja muutoinkin kasvua ylläpitämällä, että meidän viennimme vetää, sillä koron nousu on jo näköpiirissä, ja silloin on haasteellista, mikäli Suomella ei ole riittävän korkeaa työllisyysastetta ja mikäli Suomella ei ole vienti riittävän hyvässä vedossa, kun tulee näiden korkojen maksun ja korkojen nousun aika. Tähän mielestäni on kiinnitettävä erityistä huomiota tulevaisuudessa, koska talouden suuri kuva on hyvin epävarma — onneksi tällä hetkellä meillä menee paremmin kuin kuvittelimme, mutta se on silti hyvin epävarma. Kuinka me selviydymme korkojen noususta tässä kansainvälisessä inflaatiossa? Siitä on kysymys, ja siitä täytyy hallituksen ja tämän eduskunnan olla myös huolissaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Marttinen.

18.46 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Vaikka julkisen talouden suunnitelma onkin hyvin tärkeä asiakirja, varmasti aika monella meistä, meillä kaikilla, kuitenkin ajatukset ovat edelleen Ilkka Kanervan luona. Haluankin lausua lämpimät ja syvät osanotoni Ilkka Kanervan omaisille ja muille läheisille. Hän oli erittäin tärkeä henkilö monelle meistä, ja toivon ja uskon, että jos me nuoremman polven päättäjät vuosien varrella pystytään oppimaan ja omaksumaan edes hitusen siitä, mitä kaikkea Ilkka Kanerva pitkällä urallaan parlamentaarikkona edusti Suomelle ja Suomen eduskunnalle, olemme jo saavuttaneet paljon. Niin paljon lähti pois silloin kun hän keskuudestamme poistui.

Herra puhemies! Julkisen talouden suunnitelmaan sitten:

Ensinnäkin haluan todeta hallitukselle sen, että vallitsevan tilanteen vuoksi maanpuolustuksen ja turvallisuuden resurssien lisääminen on ollut täysin tarpeellista ja perusteltua. Tältä osin hyväksyn myös esimerkiksi sen — sanon sen suoraan — että kehysmenettelyä on voitu tarkastella uudestaan, jotta vastaavasti kaikki ne tarpeet on saatu rahoitettua. Uskon, että kukaan tässä salissa ei ajattele tästä asiasta lähtökohtaisesti toisin tässä tilanteessa.

On myös totta, että maan hallitus on joutunut laatimaan tätä JTS:ää erittäin poikkeuksellisissa olosuhteissa ottaen huomioon koronaviruksen vaikutukset ja sitten vastaavasti nyt alkaneen sodan Ukrainassa, mutta se ei poista sitä tosiasiaa, minkä itse asiassa edustaja Könttä hyvin, hallituspuolueen viisaana edustajana otti esille, ja se on se, että kun katso-

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

taan JTS:n julkisen talouden lukuja, jotka siis näyttävät, että julkisen talouden velkaantuminen jatkuu koko kehyskauden ajan yli seitsemässä miljardissa eurossa, niin on tietysti aivan selvää, että seuraavan hallituksen ja seuraavien päättäjien täytyy tehdä todella paljon töitä, jotta tämä asia saadaan toiselle tolalle. Myös toivon, että myös maan nykyinen hallitus edelleen sitten kun valmistelee ensi vuoden talousarviota, ensi vuoden budjettia, käy läpi ja pohtii vielä, ovatko ne kaikki ratkaisut, mitä koko hallituskauden aikana on tehty, perusteltuja vai olisiko niin, että tässä tilanteessa voitaisiin myös laittaa asioita tärkeysjärjestykseen, priorisoida. Sehän on ollut itse asiassa koko tämän kehysjärjestelmän ajatus ja idea, jolla on paitsi suojattu suomalaista veronmaksajaa myös pakotettu hallitukset tekemään niitä valintoja ja huolehtimaan siitä, että julkisen talouden kunnosta on voitu myös pitää huolta.

On niin, että hallitus on tehnyt jo itse yli 1,4 miljardilla eurolla menolisäyksiä vuoden 2023 tasolla ja tämän lisäksi nyt hallituskauden aikana semmoisia menolisäyksiä, jotka kasvavat yhteensä 1,6 miljardiin euroon vuoden 2026 tasolla. Näin ollen siis itse asiassa aika monet hallituksen itse tekemät valinnat ja päätökset paitsi koskevat ylipäänsä budjettipolitiikkaa tai talouspolitiikan valintoja, totta kai näkyvät myös aika vahvasti siellä, minäkaltaisiksi julkisen talouden suunnitelma ja sen keskeiset luvut ovat muodostuneet. Näin ollen siis samalla pitäisi nyt tehdä kaikkia toimenpiteitä, jotka vahvistavat meidän tulevaisuuden kasvunäkymiä, talouskasvu. Talouskasvu on hiipumassa huolestuttavan alhaiselle, alle kahden prosentin tasolle, ja se ei voi meille riittää. Me emme sillä kykene huolehtimaan kestäväällä tavalla suomalaisten hyvinvointipalveluista ja siitä, että Suomen julkinen talous saadaan kuntoon, vaan talouskasvu on välttämätöntä saada vahvistettua. Samaan aikaan meidän täytyy edelleen jatkaa työllisyystoimenpiteiden tekemistä, jotta työttömänä olevat suomalaiset saavat paremman toimeentulon ja sitä kautta myös paremman elämän. Tässä hallituksella on edelleen aika paljon tekemistä.

Herra puhemies! Loppuun totean vain sen, mikä on tämänkin päivän keskustelun aikana tullut useita kertoja esille, että viisas talouspolitiikka ja se, että julkisen talouden kunnosta huolehditaan, on myös erittäin tärkeä osa Suomen kriisinsietokykyä. Kun nyt näemme, miten korkotaso on lähtenyt jo kasvuun, ja kun siellä piilee myös meidän talouspolitiikalle ja julkisen talouden hoidolle isoja riskejä, niin toivon todella, että myös hallituspuolueissa myös muut kuin täällä paikalla olevat viisaat keskustan kansanedustajat heräävät ja ryhtyvät tekemään toimenpiteitä sen eteen, että velkaantumista voidaan aidosti hillitä ja että tämän maan talous laitetaan kuntoon tulevina vuosina.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sarkomaa.

18.51 **Sari Sarkomaa kok:** Kunnioitettu herra puhemies, tämä päivä varmasti jäi meidän kaikkien mieleen, ja haluan tässä vielä lausua sen, että Ilkka Kanervaa, kansanedustaja Kanervaa, kyllä muistan itse siitä, että hän teki kansanedustajan työtä aina suurella sydämellä ja oli varmasti monelle meistä esimerkki ja varmasti tuleville parlamentaarikoillekin.

Päivän keskustelu on käyty, ja on hyvä tässä vielä aika loppuvaiheessa todeta, että kokoomus on eduskuntaryhmänä, puolueena vaatinut ja vahvasti kannattanut sitä, että me panostamme puolustukseen ja turvallisuuteen. Siihen on tehtävä kaikki välttämättömät panostukset, tästä ei pidä tinkiä missään tilanteessa. Myös varautumisen on oltava kunnossa.

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

Ukraina ansaitsee kaiken mahdollisen avun ja samoin ukrainalaispakolaiset täällä Suomessa, jotta Suomi on paras mahdollinen koti heille niin kauan kuin he tukea ja turvaa täällä tarvitsevat.

Mutta samaan aikaan meidän pitää rakentaa tulevaisuutta ja toivoa, ja meillä pitää olla myöskin vastuu tulevista sukupolvista. Ja se oli yksi asia, joka nousi ehkä ylitse muiden tämän päivän keskustelussa, että puhutaan siitä, mitä tänä päivänä pitää tehdä, mutta nähdäänkö riittävän pitkälle, kannetaanko vastuuta tulevista sukupolvista, niistä teoista, jotka tänä päivänä ovat vaikeita. Hallituksen pitäisi nähdä, että ne ovat tulevaisuudessa vieläkin vaikeampia, eli rahan jakamisen lisäksi pitäisi myöskin katsoa niitä toimia, joilla mahdollistetaan se, että tulevat sukupolvet, tulevat eduskunnat, tuleva Suomi voi myöskin nuo vastuut kantaa, joita nyt on eteenpäin lykätty. Velanotto on ollut välttämätöntä, mutta samaan aikaan pitäisi tehdä toimia, että velasta myöskin selvitään. Ei korona eikä tuo sota Euroopassa ole muuttanut miksiäkään sitä, että hyvinvointiyhteiskunta perustuu työhön ja velka on aina työllä maksettava, ja sen pitäisi myöskin olla mielessä.

No mikä on iso ongelma, Suomen ongelma on masentava kasvunäkymä. Ruotsin talous on finanssikriisin jälkeen kasvanut yli 20 prosenttia ja Suomen on pysynyt ennallaan tai paikallaan. Tämä johtuu siitä, että Ruotsissa on tehty työmarkkinoita ja reilun markkinatalouden rakenteita uudistavia reformeja määrätietoisesti. Se, mihin hallituksen pitäisi tulevaisuudessa keskittyä, ja toivon, että budjettiriihessä keskitytään, on se, että tehdään uudistuksia, joilla annetaan työlle ja ihmisten luovuudelle tilaa. Nykyisillä talouden rakenteilla me tiedämme sen, että vaikka täällä nostettiin esille hyvin vahvasti, miten hyvä taloudenkuva oli ja miten hyvässä tilanteessa vielä oltaisiin ilman näitä uusia tapahtumia, niin kyllä nykyisillä talouden rakenteilla kasvu on vaivoin yli yksi prosenttia, ja kun työvoima vähenee ja väestön ikärakenne muuttuu, se vaikuttaa hyvin negatiivisesti meidän kasvuun jo ihan lähivuosina.

Nyt kun talous vielä kasvaa ja finanssipolitiikka on valmiiksi elvyttävää tämän rakenteellisen alijäämän kautta ja valtion budjetissa on noin 64 miljardia euroa, niin on pakko kysyä, että onko tosiaan niin, että kun asioita laitetaan tärkeysjärjestykseen, niin hallitus ei tämän enempää löydä niitä asioita, joista olisi voitu luopua ja tehty sitten niitä tärkeämpiä toimia. Niin on aina tehty, niin aina pitää tehdä; kaikkea ei kerralla saa, se ei ole loppupeleissä kenenkään etu. Eli se toinen kolikon puoli, kun ei priorisointia haluta tehdä, ei haluta tehdä ehkä niitä vaikeimpia päätöksiä, näkyy sitten sinne — en puhu tulevista hallituksista vaan tulevista sukupolvista. Me emme tiedä, minkälainen maailma siellä on, ja pitäisi myöskin varautua taloudellisesti. Mielestäni tämä on epävakautta tuovaa ja, sanoisinko, osin kyllä vastuutonta.

Julkiseen talouteen tarvitaan liikkumavaraa huonompia aikoja varten, ja tuo talouden paisuva velka ja nousevat korkomenot lisäävät myös veronkiristysten painetta tulevaisuudessa ja sitä kautta ne kamppaavat myöskin työhön perustuvaa hyvinvointiyhteiskuntaa ja työn kannattavuutta. Kuten Suomen Pankki usein totesi koronaelvyttämisen aikana, olisi ollut perusteltua alentaa työn verotusta, ansiotuloverotusta, niin eläkkeiden kuin palkansaajien, ja sitä kautta oltaisiin luotu parempaa työllisyysnäkökulmaa. Ennen kaikkea näen tämän verotusasian rakenteellisenä toimena, jota vahvasti kannatan, ja se vahvistaa sitä hyvinvointiyhteiskunnan kivijalkaa, ja sehän kokoomuksen vaihtoehtobudjettiin sisältyy.

Ihan vielä työllisyydestä: Työllisyyshän on parantunut todella reippaasti vuodesta 2015, ja työllisyystoimet näkyvät aina viiveellä. Nyt nautitaan työeläkeuudistuksen, Sipilän hallituksen ja maailmantalouden vedosta, ja tärkeää olisi, että tämä hallitus tekisi oman osuu-

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

tensa. Olen erittäin pettynyt siihen, että tuijotetaan sitä työllisyystavoitetta, joka asetettiin ihan eri maailmassa. Nyt kun nähdään, mihin maailma menee, minkälaisia velkavastuita ollaan jouduttu ottamaan, niin kyllä pitäisi tavoitella korkeampaa työllisyysastetta ja tuoda nyt ne päätökset, joita hallitus on tehnyt työllisyystoimista. Niitähän ei ole vielä eduskuntaan tuotu: eläkeputkiesitystä ei ole, aktiivimalli kakkonen astuu voimaan vasta, oliko se toukokuussa, ja työvoimapalveluiden siirto kuntiin etenee asteittain. Nämä ovat hyviä toimia, mutta niitä eduskunta ei ole läheskään kaikkia vielä käsitellyt, ja nyt tarvittaisiin enemmän. Ja jos jotakin hallituksen pitäisi budjettiriihessä syksyllä tehdä, niin tehdä kunnolla työllisyystoimia, sellaisia, jotka sitten tulevana vuosina vaikuttavat siihen, että Suomessa on työtä, täällä on tuloa, ja emme ahnehdi sitten tulevien sukupolvien mahdollisuuksia sen enempää kuin on pakko. Nyt mielestäni tässä raja on ylitetty ja on tehty toimia, jotka ovat hallitukselle helpompia. En yhtään vähättele sitä isoa urakkaa, joka hallituksella on ollut, korona ja tämä nykyinen tilanne. Tämä on erittäin vaativa, mutta vastuuta pitää ajassa kantaa, ja kyllä nyt tarvitaan toimia, rakenteellisia uudistuksia, joilla todellakin turvataan työllisyys ja kyky sitten velkaa maksaa.

Arvoisa puhemies! Katson tuota aikarajoitusta vielä, ja haluan ehkä tähän loppuun sanoa sen, että kun nämä kriisipaketit on jouduttu tekemään, niin sen rinnalle, kuten ryhmäpuheessamme totesimme, olisi pitänyt olla myös kriisiajan työllisyyspaketti, ja me olemme siihen valmiit. Olisimme toivoneet, että vaikka koko eduskunta yhdessä olisi nämä toimet tehnyt, ja voisimme sitten hyvällä omallatunnolla katsoa tulevaisuuteen meidän lapsiamme ja lapsenlapsiamme ja tulevia päättäjiä, jotta he voisivat luottaa ja ymmärtää sen, että tehtiin myöskin parhaamme siinä, että ei eletä heidän piikkiinsä rumasti. Eli vahva huoli on siitä, ettemme rapauta suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan perusteita, koska se voi perustua vain työntekoon.

Ja todella tärkeää on ihan lopuksi vielä todeta myöskin se, että me emme halua leikata suomalaisten sosiaaliturvaa leikkaamisen vuoksi. Me haluamme, että suomalaisilla on sosiaaliturva, että työ kannattaa ja suomalaiset hyvinvointipalvelut voidaan turvata, ja sen takia me ajamme sitä, että sosiaaliturvaa uudistetaan, verotusta uudistetaan, rakenteita uudistetaan, niin että mahdollisimman moni työkykyinen työikäinen pääsisi töihin. Meidän mielestämme ihmisen onni tulee niistä omista ponnisteluista. Ja se on kylmää, kovaa politiikkaa, jos toimet jätetään tekemättä, mikä estää ihmisiä pääsemästä töihin, elättämästä perhettään, toteuttamasta unelmiaan. Tälle ajatukselle meidän vaihtoehtobudjettimme on rakennettu, ja toivon, että hallitus ottaa siitä ainakin osia ja kehysriihessä tekee vielä lisäpäätöksiä uusien työpaikkojen mahdolliseksi syntymiseksi.

Ihan lopuksi vielä totean, niin kuin valtiovarainministeri totesi, että yrittäjät niitä työpaikkoja luovat, eli yrittäjyyden edellytyksiä pitää kohentaa, jotta todellakin niitä työpaikkoja syntyy.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hoskonen.

19.01 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vielä kolme täsmennystä aikaisempaan puheenvuorooni.

Ensinnäkin se, että lämpimästi kannatan niitä julkisen talouden kehyksissä mainittuja asioita, joilla parannetaan tämän maan puolustuskykyä. Kalustoa hankitaan reilusti, samoin lisätään kertausharjoituksia, samoin Rajavartiolaitos saa uuden valvontakoneiston, valvontalentokoneet, joilla pystytään rajavalvontaa tehostamaan nykyaikaisilla elektroni-

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

silla valvontalaitteilla. Se on välttämätöntä, ja maanpuolustukseen ja yleensä Suomen turvallisuuteen liittyvät investoinnit ja varatut rahat ovat aivan oikein. Järkeviä investointeja, järkeviä varauksia tässä maailmantilanteessa. Kuka olisi vuosi tai kaksi sitten voinut kuvitellaakaan, että tällaisia puheita täällä pidämme nyt tänä päivänä?

Venäjän raaka hyökkäys Ukrainan kimppuun osoittaa suurvallan voimankäytön pientä kansakuntaa kohtaa. Se on niin kammottava juttu, että vaikea sitä on sanoin kuvata, järkyttävää toimintaa. Mutta Suomen pitää varautua ja tehdä omat viisaat päätöksensä ja pystyä omaa politiikkaansa harjoittamaan.

Mutta julkisen talouden kannalta on kaikkein tärkeintä se, että tämän maan ihmiset, tässä maassa olevat ihmiset käyvät töissä. Edustaja Sarkomaa edellisessä puheenvuorossa aivan oikein nosti sen esille. Tekeviä käsiä tarvitaan valtavan paljon. On valtava ristiriita siinä, että meillä on iso määrä ihmisiä työttömänä ja samaan aikaan valtava määrä työpaikkoja, joissa ei ole tekijöitä. Tämä yhtälö pitäisi saada jotenkin ratkaistua. Minulla siihen ei viisastenkiveä ole. Mutta sanon niin, että sen pitää jo kodista alkaa, lapsuudesta alkaen aloittaa niitä nuoria kouluttamaan työntekoon, koska sitä ei opita kirjoista eikä muualta. Se opitaan siitä, kun opitaan lapsesta asti tekemään töitä, ja sopivat ammatit sen jälkeen ja sitten töihin. Sillä tämän maan kansantalous pystytään kunnossa pitämään.

Energiapuolella olen ollut erittäin huolissani siitä, mikä Suomen energiapolitiikka viime vuosina on ollut. Se hallitusohjelman maininta, että ainespuu ei ajaudu polttoon, se on unohdettu ajat sitten. Kolme vuotta sitten se unohdettiin. Ja nyt olemme, arvoisa puheemies, siinä tilanteessa, että Suomen metsäteollisuuden ja metsätalouden tulevaisuus on uhattuna tavalla tai toisella. Toivon sen olevan mahdollisimman vähäistä, mutta pahalta näyttää. Tässä talossa puhutaan kauniita sanoja energiapuun käytön lisäämisestä. Käytännössä jo lähes kaikki energiapuut, leimikot, mitä ostetaan, ovat normaalia ainespuuta, jonka pitäisi mennä sellutehtaille ja sahaille. Vaan eivät vaan mene. Ne ajetaan suoraan voimalaitoksen kitaan ja aiheutetaan kansantaloudelle valtava tappio.

Vieläkään ei tässä talossa, Suomen eduskunnassa haluta ymmärtää sitä, että esimerkiksi UPM:n kolme viimeistä investointia ovat menneet ulkomaille. Jos oikein muistan, ne luvut ovat noin viiden miljardin luokkaa investoinneissa, jotka ovat menneet Suomen rajojen ulkopuolelle. Pitäisi viimeistään nyt hälytyskellojen soida, että miksi tämä maa on mennyt tällaiseksi. Samaa aikaan EU puskee meille markkinoille uusia suojelutavoitteita, taksonomiaa, ennallistamisvelvoitteita ynnä muuta. Milloin me huomaamme sen, että tässä on menty liian pitkälle, ja kaikki sen tautta, että tätä ilmastopolitiikkaa ajetaan aivan väärillä perusteilla?

Suomalaisen turpeen asema tänä päivänä on naurettava. Miten eduskunta voi tehdä päätöksiä, jotka eivät perustu totuuteen? Kaikki me tiedämme, että turve uusiutuu. Se on biologinen tosiasia, jonka kansakoulun lapsetkin ymmärtävät. Ei se suo ole itsestään kasvanut, se on luonnollisen prosessin, normaalin suomalaisen luonnossa ilmenevän normaalin kasvun myötä tapahtunut viimeisen 10 000 vuoden aikana. Ja se kielletään nyt, ja samaan aikaan annetaan maakaasulle vihreä sertifikaatti kylkeen ja turpeesta tehdään fossiili ja sitten poltetaan kotimaista arvopuuta, jotta tehdään se maksimaalinen vahinko, mitä yleensä tässä asiassa voidaan tehdä.

Ja tämä CHP-tuotanto, mistä minä olen puhunut sen viimeisen 20 vuotta innolla: maailman tehokkain tapa tuottaa energiaa, maailman puhtain tapa tuottaa energiaa 90 prosentin hyötysuhteella. Missä muussa energiantuotannossa saavutetaan sama hyötysuhde? Ei missään. Saadaan sekä lämpö että sähkö talteen ja energiaraaka-aine hyödynnettyä vain 10

Punkt i protokollet PR 40/2022 rd

prosentin hukateholla. Se menee harakoille lämpönä, mutta sille ei mahda mitään, mutta 90 prosentin hyötysuhde on erittäin hyvä.

Arvoisa puhemies! Haluan korostaa tätä, että tällä asialla leikkiminen on Suomen kansakunnan kannalta kohtalonkysymys. On naurettavaa, että tässäkin talossa puhutaan siitä, että me olemme tekemässä uutta energianmuodostusta, tuulivoimaa, sillä ruvetaan taloja lämmittämään. Millä me saamme sen tuulivoiman ängettyä sinne kaukolämpöputkeen? Ei millään. Se on täysin mahdotonta, se on pelleilyä. Ja sitten sanotaan, että syvälämpökaivoilla tämä ongelma ratkaistaan. Ei ratkaista, kun se ei ole mahdollista. Se ei vaan toimi täällä Pohjolassa, ikävä kyllä.

Sitten sanotaan, että vetytaloutta. Vetytalouden hyötysuhde on vain 20 prosenttia. Millä ihmeellä te meinaatte sen kymmenessä vuodessa rakentaa, ne valtavat investoinnit, ja kun se tarvitsee valtavasti sähköä? Mistä te sen sähkön otatte, kun sitä ei ole? Tänäkin aamuna kun katsoin Fingridin sivuilta sähköpörssin hintaa, niin 170 euroa mega oli aamulla vuorokausihinta sähköpörssissä, kun kevätaamuna, silloin kun on paljon energiaa tarjolla, sen pitäisi olla vain 10 euroa tai 15 euroa. Nyt kun se oli 170 keväällä, parhaaseen aikaan, jolloin on jo lämmintä ja aurinko paistaa, niin onhan tämä jotakin aivan käsittämätöntä. Tältä ummistetaan silmät ja taivastellaan jollakin ilmastopolitiikalla.

Tällä menolla Suomi joutuu polvilleen, kun oma energiantuotanto lopetetaan, ja silloin ollaan ainoastaan ulkomailta tuonnin varassa. Ja muistakaa, hyvät edustajakollegat, silloin kun kotimainen energiaraaka-aine — energiapuu tai -turve — sivuutetaan tai sitä ei ole saatavilla, silloin poltetaan aina fossiilia. Mistään muualta sitä ei saa. Elikkä jokainen teko, minkä täällä teemme, niin palvelemme fossiilitaloutta, aivan kuten tämän maakaasun suosiminen vihreälle sertifikaatille, ja samaan aikaan meidän ministerit unohtavat EU:ssa sen, että voisiko turvetta esittää uusiutuvaksi, niin kuin se onkin, vaan ei vaan käy. Jos tässä asiassa tähän taloon ei viisaus palaa, niin olen siitä hyvin murheellinen, koska kaiken tämän maksaa suomalainen veronmaksaja, koska se kalliin energian lasku raksuttaa joka sekunti jokaiselle suomalaiselle tappiota. Silloinkin, kun me nukumme, silloinkin kallista sähköä tuotetaan, kallista lämpöä tuotetaan, mutta ei vaan tunnu kovin montaa tässä talossa kiinnostavan.

Puolustan suomalaista metsätaloutta ja metsäteollisuutta loppuun asti. Jos se unohdetaan tässä maassa, silloin unohdetaan kemianteollisuus, metalliteollisuus, unohdetaan kotimaiset polttoaineet, unohdetaan puurakentaminen, unohdetaan kaikki se suomalainen, mitä olemme sata vuotta rakentaneet — yli sata vuotta.

Arvoisa puhemies! Lopetan siihen, että toivon, että tässä asiassa järki löytyisi, koska minä en voi olla siitä hiljaa, kun silmilläni näen sen metsätalouden piirissä lähes 30 vuotta palvelleena, mihin tämä maa on menossa. Jos ei järki kohta löydy, niin sitten ulkopuoliset meille sen opettavat, ja se on sitten se isomman pahan tie.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till finansutskottet, som de övriga utskotten kan lämna utlåtande till senast 19.5.2022.